

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2453.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842. Praha číslo
78 180. Wien št. 105 241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25 — Din.

za prejemstvo 40 — Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 8. Telef. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Sestanek Laval-Briand

Ponudba Briandu, naj zastopa Francijo pri Društvu
narodov — Briand se še ni odločil

Pariz, 15. januarja. d. Na Quai d'Orsay
sta se večer med prvimi službenimi komuni-
kacijami angleški in nemški poslanik, kmalu
nato pa je došel k njemu vodja radikalnih
socialistov Herriot. Radikalna socialistična
stranka je razen tega Brianda sporobila
pismeno svoje zaupanje ter ga zagotovila
nepremoteno zvestobe do politike miru
in zbliževanja narodov. Enako izjavo je po-
slala Briandu tudi levičarska frakcija so-
cista.

Zvečer je posetil Brianda ministrski
predsednik Laval. Državnik sta imela
daljši razgovor o zunanji politiki, kakršna
se kaže danes francoski in svetovni javno-
sti. Razpravljala sta predvsem o vlogi, ki
jo zavzema Francija v Društvu narodov,
in Laval je zlasti opozarjal na koristi, ki
jih imata Francija in mir od dragocenega
Briandovega sodelovanja. Briand je v svo-
jem odgovoru izjavil, da bo proučil prave
in diplomatske pogoje, pod katerimi bi
morda še prišlo v poštev njegovo sode-
lovanje.

Po sestanku je bilo izdano uradno poro-
čilo, da sta državnik razpravljala o naj-
važnejših političnih vprašanjih in prijateljs-
kem duhu in predvsem v zvezi z vlogo
Francije pri Društvu narodov. Predsednik
vlade je vprašal Brianda, pod kakšnimi po-
godi bi nadaljeval aktivno diplomatsko so-
delovanje in zastopal Francijo na bližnji
razorožitelni konferenci.

Pariz, 15. januarja. Glavni predmet
razgovorov je v političnih krogih vpraša-
nje, ali bo Lavalova vlada dobila večino v
podlombu. Splošno je sicer mnenje, da
mu je večina zagotovljena, pojavljajo pa se
tudi glasovi, da postane lahko izstop Bri-
anda usoden za Lavalovo vlado. Laval sam

je opazil, da so postale zanj razmere neu-
godne in je zato izdal službeni komunik-
o svojih večeršnjih razgovorih z Briandom,
v katerem naglašal, da Briand ni končno
veljavno zavrnil ponudbe, da prevzame za-
stojstvo Francije pri Društvu narodov in
da se bo njegov položaj uredil tako, da bo
kooptiran v kabinet kot minister brez
portfelja in se njegovi letni dohodki na ta
račun določijo na 400.000 frankov. Na po-
nudbo pa je Briand odgovoril, da se bo še
posvetoval s svojimi pravnimi in diploma-
tičnimi prijatelji. Echo de Paris ugotavlja,
da poslednji Briandov pogoj sicer ni
tako zelo ugoden, vendar je pričakovati,
da bo Briand ugodil Lavalovi želji in še
nadalje ostal voditelj francoskih delegacij
pri Društvu narodov. V nasprotju krogih
prevladuje mišljenje, da bo baš ta posled-
nja rezerva izprizila končno Briandovo
odločitev, da noče več sodelovati z Laval-
om. Briandova namera, da se udeleži seje
parlamentarne v tork, bo okrepila položaj
opozicije. Zato pričakujejo, da se bo v pa-
rlamentu razvnela burna debata. Nekateri
poslanci so že vložili zaradi Briandovega
izstopa iz vlade interpelacije. Med njimi
sta interpelaciji socialisti Bluma in sarka-
stičnega Faussarda.

Pariz, 15. jan. g. V političnih krogih ra-
čunajo s tem, da bo Lavalova vlada pri-
hodnji tork dobila v parlamentu sigurno
večino. Večina pa bi se mogla skriti, ako
bi Briand, kakor pričakujejo njegovi prija-
telji, prišel v zbornico ter s tem ovrgel vse
oficijelne vesti o svoji težki bolezni. Način,
kako so spravili Brianda iz zunanega mi-
nistristva, je v zbornici in v senatu izval
velik odpor. Ako bi torej Briand prišel
v zbornico je treba računati s težkocami
vlade.

Reparacijska sfiga

Lausannska konferenca po dosedanjih znakih ne bo
prinesla definitivne rešitve reparacijskega vprašanja

London, 15. januarja. d. Reuterjev urad
poroča, da v sedanjih razmerah sicer ni
nobene upanja za trajno ureditev repa-
racijskega vprašanja, vendar pa bi angle-
ška vlada ne bila zadovoljna le z enostav-
no začasnimi rešitvijo. V pristojnih angle-
skih krogih se zagovarja stališče, da bi bil
daljši moratorij neprimeren, če se sedaj ne
more doseči trajne rešitve. Zato bi bil
boljši dogovor, da naj se trajna ureditev
pospeši, ne pa odloži. Stremiljena angle-
ške vlade imajo namen, pripraviti ugodnej-
še razmere, ki bi omogočile trajno uredi-
tev reparacijskega vprašanja. Ako se bo
mogel doseči sporazum s Francijo, bo iz-
datno ojašjen splošen sporazum med upni-
skimi državami na konferenci v Lausannu.
Angleški vladi bi bilo ljubša, da bi se
vprašanje vojnih dolgov v Lausannu ne
načelo in da bi se konferenca omejila iz-
ključno na reparacijsko vprašanje. Vpra-
šanje vojnih dolgov se brez Amerike, ki ne
bo niti zastopana po svojem opazovalcu, ne
more razpravljati z uspehom.

Zanimiv angleški predlog

London, 15. januarja. AA. Znam strokov-
njak v finančnih zadevah Maynard Key-
nes predlaga v zadnji številki lista »New
Statesman in Nation«, naj se reparacijska
konferenca v Lausannu zadovolji z redak-
cijskega smernice načrta za rešitev repa-
racijskega vprašanja, ki naj se izdela v po-
dobnostih v 6 mesecih. Konferenca v Lau-
sannu naj objavi Nemčiji, da bodo izdela-
li zavezanici v tem letu precizne in defini-
tivne predloge za končnoveljavo ugotovi-
tev njenih obveznosti. Nadalje naj zavezni-
ki popolnoma odstranijo zadnje ostanke
vojnega ozračja z odkritosrčno ponudbo
prijateljskega. Preden pa postavijo to po-
nudbo, naj nadaljnjih 6 mesecev protu-
dejo razvoj gospodarske krize. Končno naj
se podaljša Nemčiji moratorij do 15. de-
cembra in odloži reparacijska konferenca
za 6 mesecev.

Kakor poroča »Times«, menijo gospodar-
stvijski krogi, da je brez obnove zaupanja v fi-
nančno stabilnost Nemčije, ki je bila po-
rušena z istosmernostjo reparacij in plačil
za vojne dolge, rešitev sedanje gospo-
darske krize nemogoča.

»Daily Mail« je objavil uvodnik Harms-
wortha, ki zagovarja koristnost vzajemne
francosko-angleške politike. Pisec posebno
naglašal, da sta združeni Francija in An-
glija rešili svobodo Evrope v svetovni voj-
ni.

ni, danes pa je njuno sodelovanje prav ta-
ko potrebno za rešitev evropskega kredita.

Izjava rumunskega zunanjega ministra

Bukarešta, 15. januarja. Zunanji mi-
nister Ghika je izjavil zastopnikom ru-
munskega in inozemskega tiska o bližnji
reparacijski konferenci:

Reparacijska konferenca v Lausannu,
na kateri bodo Rumunijo zastopali Titu-
lescu, Zauceanu in Radulescu, se ne pri-
čenja v najboljših razmerah, marveč v at-
mosferi težke in vzemirajoče napetosti.
Hoovrov predlog o moratoriju za Nem-
čijo je izval v Rumuniji velike težave.
Vse kaže, da se bodo te težave, ki niso le
financijske, marveč splošno gospodarskega
znatja, sprito poslednjih uradnih izjav
v Berlinu, ki napovedujejo ukinitve
vseh plačil, še poslabšale. Ukinitve repa-
racij bi dočela uničila gospodarski meha-
nizem, ki se je s tolikimi napori ustvaril
v Haagu in na katerem je Rumunija di-
rektno in zelo resno zainteresirana.

Preostaja nam le še upanje, da se bo
lausannska konferenca omejila na to, da
končnoveljavo dožene plačilno sposobnost
držav in poskrbi, da se bo gospodarsko so-
delovanje na kontinentu obnovilo s pomo-
čjo ukrepov, ki se bodo morali v najbližji
budućnosti izvršiti. Upamo, da bo s tem
konferenca dosegla svoj namen in razre-
šila zamotani položaj. V nobenem prime-
ru pa ne smemo dopustiti, da bi se za nje-
ni kulise zopet izvajali kakšni vele-
politični manevri.

Stališče Grčije

Atene, 15. januarja. d. V zvezi z lausan-
nsko konferenco naglašajo v Atenah, da ni-
majo uradni krogi nikakršnih konkretnih
informacij, da bi Nemčija ne mogla izvr-
ševati svojih plačilnih obveznosti. Ministri-
ski predsednik Venizelos je se sestel s fi-
nančnim ministrom Mihaelakopulosom, ki
mu je dal na razpolago gradivo za grško
delegacijo na lausannski konferenci. V za-
vezi bolgarske zahteve po moratoriju so
tukajšnji politični krogi mnenja, da Grči-
ja ne bo mogla pristati na to moratorij,
ker prejema Grčija 70 odstotkov vseh bol-
garskih vojnih plačil. Če bi se kljub tem
mednarodni finančni odločili za mo-
ratorij, bodo morali Grčiji priznati nado-
mestilo za prav tolikšno vsoto, kolikor bi
Grčija izgubila v primeru moratorija.

Veličasten pogreb dr. Scheinerja

Slovo sokolstva od velikega vodje — Pokojnikovo truplo
bo danes upepeljeno

Praga, 15. januarja. h. Danes se je na iz-
redno svečan način vršil pogreb pokojnega
starostar ČOS, dr. Josipa Scheinerja. Ob 15.
so prišli h krsti pokojnika predsednik re-
publike Masaryk, ministrski predsednik
Udržal, ministri dr. Beneš, Bradáč, Viškov-
ský, predsednik senata in zbornice, tuji
gostje in delegacije ter jugoslovanski, ja-
panski in francoski poslaniki, da se poslo-
vijo od velikega sokolskega delavca.

Nekoliko pred 16. uro se je začel pomil-
kati veličastni sprevod po glavnih cestah
Prage. Po cestah so gorele svetilke, zavite
v črno kopreno. Sprevod je trajal nad eno
uro. Na čelu sprevoda je jahal oddelki
praškega Sokola, nato so prišle skupine
tujih delegacij, nepregledna množica Sokol-
ov in Sokolice zopet oddelki Sokolov na
konjih, vozovi z venci, jugoslovanski So-
koli in zastopniki jugoslovanske vojske. Na

vozovih z venci so zbrali pozornost zlasti
venci jugoslovanskega kralja Aleksandra,
predsednika republike Masaryka, češkoslo-
vaške vlade, posameznih ministrov in če-
škoslovanske vojske.

Za kresto, ki so jo vozili na lafeti, so ko-
rakali člani pokojnikove rodbine, diplomati-
ski zastopniki, med njimi jugoslovanski
poslanik dr. Grisogono z vsem osebjem
poslanstva. Na trgu kralja Jurija v Kra-
jevskih vinogradih se je sprevod ustavil
ter so se z ganljivimi govori poslovili od
pokojnika v imenu češkoslovanskega Sokol-
stva podstarosta ČOS dr. Bukoveky, staro-
sta praške sokolske župe Müller in v
imenu vlade minister za narodno obrambo
Viškovský.

Truplo pokojnika bo jutri v navzočnosti
članov rodbine upepeljeno v praškem kre-
matoriju.

KONSTITUIRANJE OBEH ZBORNIC NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA

Včeraj sta si Narodna skupščina in senat izvolila definitivne funkci-
onarje — Predsednik skupščine je dr. Kumanudi, predsednik senata
dr. Pavelić, podpredsednik dr. Novak

Beograd, 15. jan. p. Po ureditvi vseh
formalnosti, ki jih predpisuje zakon o
volitvah narodnih poslancev in senator-
jev, to je po končnoveljavi verifikaciji
poslanskih in senatorskih mandatov ter
po zaprisegi članov obeh zbournic, ki
tvorita skupno Narodno predstavništvo,
sta se danes Narodna skupščina in senat
definitivno konstituirala. Dovršene so s
tem vse potrebne priprave, da lahko pri-
čne naše Narodno predstavništvo s svo-
jim rednim delom. S tem stopa naše po-
litično življenje v novo parlamentarno
dobo in vsa javnost pričakuje, da bo
novo Narodno predstavništvo uspešno in
plodonosno vršilo svoje naloge, ki ga ča-
kajo.

Narodna skupščina

Po skoro celomesečnem odmoru se je Na-
rodna skupščina zopet sestala k plenarni
seji, da se definitivno konstituirala in izvoli
svoje predsedništvo. Narodni poslanci, ki so
se preko božičnih počitnic mudili v svojih
srežih, so se večinoma že včeraj vrnili v
Beograd. Razen par poslancev, ki so obo-
leli in se opravili, so se udeležili seje vsi
poslanci, nabit polni pa so bile tudi gale-
rije ter diplomatske in novinarske lože;
med novinarji je bilo poleg domačinov tudi
več poročevalcev inozemskih listov.

Pred sejo Narodne skupščine se je ob 9.
dopolodne vršila plenarna seja poslanskega
kluba. Na tej seji je bil izvoljen kandida-
cijski odbor, ki je sestavljen predlog za izvo-
litev skupščinskih funkcionarjev.

Seja Narodne skupščine se je pričela ob
10.30. Prisostvovali so ji vsi člani vlade z
ministrskim predsednikom g. Živkovićem
na čelu. Do izvolitve predsednika je v smi-
slu določb skupščinskega poslovnika pre-
sedoval seji predsednik verifikacijskega
odpoda g. Milan Simonović. Po odobritvi za-
pisnika zadnje seje je predsednik najprej
prečital kraljev ukaz o ostavki volilne in
imenovanju nove vlade z g. Petrom Živko-
vičem na čelu. Citanje ukaza so poslušali
narodni poslanci stoje, kar so ob koncu pri-
redili vladarju dolgotrajne ovacije. Predse-
dnik je nato prečital še dopis finančnega mi-
nistra, v katerem prosi Narodno skupščino,
naj odloči o tem, ali more narodni poslanec
Rubrić še nadalje ostati član upravnega od-
poda Državne sladkorne tovarne. Spis je
bil izročen v nadaljnje postopanje verifika-
cijskemu odboru. Nekateri poslanci so spo-
ročili, da so odložili v smislu volilnega za-
kona županska mesta.

Izvolitev predsedstva

Narodna skupščina je prešla nato na
dnevni red. Predsednik je uvodoma razlo-
mačil določbe poslovnika, po katerem so
volitve skupščinskih funkcionarjev tajne
ter se vrše s poimenskimi glasovanjem z
listi, posebej za predsednika in posebej za
ostale funkcionarje. Narodna skupščina
mora izvoliti predsednika, dva podpre-
sednika in štiri tajnike. Za glasovanje so
bile pripravljene tri žare in za vsako žaro
določeni po trije skrutinatorji. Po raz-
delitvi glasovnic se je pričelo poimensko
glasovanje. Zastalni tajnik Narodne skup-
ščine g. Trifunović je imenoma pozval vsa-
kega posameznega poslanca, da je oddal
svoje glasovnice. Skupno je glasovalo 285
poslancev.

Za predsednika je bil izvoljen dr. Kosta
Kumanudi s 171 glasovi, dr. Nikola Subo-
tić je dobil 112 glasov, dve glasovnici sta
bili prazni. Predsednik je na podlagi tega
izdala ugotovilo, da je v smislu določb čl.
113 skupščinskega poslovnika izvoljen za
predsednika Narodne skupščine z absolut-
no večino glasov narodni poslanec in bivši
minister dr. Kosta Kumanudi. Narodna
skupščina je sprejela izid glasovanja z dol-
gotrajnim aplavzom.

Pri volitvi podpredsednikov je glasova-
lo skupno 285 poslancev. Dobili so: Karlo
Kovačević 236 glasov, Avdo Hasanbegović
261 glasov, dr. Otton Gavrančić 11, Salih Ba-
ljić, Ivan Radić in Suklija Kurtović po 3
glasove, Juraj Duboković in Milan Lazaro-
vić po 2, ter dr. Mica Anić, dr. Bogumil
Vošnjak, dr. Stojadinović, dr. Kujundžić,
Ilija Mihačević in dr. Pivko po en glas.
Pet glasovnic pa je bilo praznih. Predse-
dnik je ugotovil, da sta z absolutno večino
izvoljena za podpredsednika Narodne
skupščine narodna poslanca Karlo Kovač-
ević in Avdo Hasanbegović.

Tudi pri volitvah tajnikov je glasovalo
skupno 285 poslancev. Dobili so: dr. Dra-
go Jevremović 207, dr. Dragiša Stanojević
259, Ante Kovač 226 in Milan Mravljec 254
glasov, nadalje dr. Djuro Leusić 55, Do-
brica Jovičić 42, Miloje Stakić 24, Branko
Corbić 15, dr. Ninković 6, Mirko Uroš-
ević 5, Janko Barle 5, dr. Radović 4, Branko
Avramović 2 ter Miloje Perić, Zivojin Ku-
kić, Branko Lancul, dr. Ljudevit Auer,
Ljubiša Trifunović in dr. Milan Stojić po
1 glas. Za tajnike so torej izvoljeni doktor
Drago Jevremović, dr. Dragiša Stanojević,
Ante Kovač in Milan Mravljec.

Nagovor predsednika dr. Kumanudija

V daljšem govoru se je novizvoljeni
predsednik dr. Kumanudi zahvalil za izka-
zano zaupanje ter v svojem govoru med
drugim naglasil:

»S polnim spoštovanjem do Narodne
skupščine prosim, da sprejmete toplo za-
hvalo za izkazano zaupanje. Prevzemam
to mesto z iskreno željo, da bi se izkazal
vrednega vašega zaupanja. Pri svojem delu
si bom prizadeval, da vestno izvršujem svo-

je dolžnosti in mislim, da mi to ne bo tež-
ko, če se bom verno in nepristransko ravnal
po zakonih in po poslovnem redu. Po-
slovnik Narodne skupščine garantira ne-
pristransko svobodo govora in svobodnega
izražanja vseh idej, stališč in mnenj, ter
ščiti prerogative Narodne skupščine in na-
rodnih poslancev. Na drugi strani predvi-
dava ukrepe, ki so potrebni, da bo mogla
Narodna skupščina neovirano izvrševati
svoje visoke naloge, zaradi katerih jo je na-
rod izvolil. Da pa bomo to svojo nalogo
lahko izvršili, je predvsem potrebno, da
morem računati na podporo in sodelovanje
vseh narodnih poslancev. Prepričan sem,
da bo vladala med skupščino in njenim
predsedstvom popolna harmonija. S takim
pojmovanjem in prepričanjem bomo lahko
izpolnili ono pričakovanje, ki ga stavi na
vas ves jugoslovanski narod in je tako bo-
mo mogli zvesto, koristno in poštovno
služiti kraju in domovini.

Narodni poslanci so z dolgotrajnim plo-
skanjem pritrdili tem besedam predsedni-
ka.

Predsednik je nato sporočil, da bo o
konstituiranju Narodne skupščine obvestil
ministrskega predsednika in bo takoj, ko
bo dobil obvestilo, kdaj se bo izvršila otvo-
ritve Narodnega predstavništva, sklicati
prihodnjo sejo Narodne skupščine. Prosil
je narodne poslance, naj se ne razidejo.
Ob 13.15 je nato zaključil sejo.

Senat

Popoldne se je v svoji krasni dvorani v
palaci prometnega ministristva sestel tudi
senat, da se definitivno konstituirala in si
izvoli funkcionarje za letošnje leto. Seje so
se tudi senatorji udeležili skoro polnoštevil-
no in prisostvovala ji je vsa vlada kakor
dopolodne skupščinski seji.

Po prečitjanju zapisnika zadnje seje, je
začasní predsednik dr. Šilović objavil po-
ročilo verifikacijskega odbora, ki je vzel
na znanje ostavko ministra Nikole Preke na
senatorski mandat ter je v poklical njegovega
namestnika Petra Čirlića, publicista iz
Splita. Ta je že prisostvoval današnji seji
in je takoj položil svojo zaobljubo.

Izvolitev predsedstva

Senat je nato prešel na dnevni red ter
si izvolil predsedstvo. Volitve so se vršile
na enak način, kakor v Narodni skupščini.
Skupno je glasovalo 69 senatorjev. Pri
volitvah predsednika je bilo oddanih za dr.
Ante Paveliča 66, za Šerifa Arnautovića 1
glas, dočim sta bili dve glasovnici prazni.
Na podlagi tega izdala je proglasil začasni
predsednik dr. Šilović senatorja dr. Ante
Paveliča za definitivnega predsednika se-
nata.

Za podpredsednika senata sta bila nato
izvoljena dr. Fran Novak, ki je dobil 66,
in Jovan Antiparmaković, ki je dobil 62
glasov. Po 1 glas so dobili dr. Sola, dr.
Šilović in Stanišić.

Za tajnike so bili izvoljeni senatorji dr.
Glušač in Ivan Omalner, ki sta dobila po
67 glasov, ter Milan Popović, ki je dobil
66 glasov.

Začasni predsednik dr. Šilović je nato
izročil predsedništvu novoizvoljenemu pre-
sedniku dr. Paveliču, ki je skupno z ostali-
mi funkcionarji burno akklamiral od cele
zbornice prevzel predsedniško mesto.

Nagovor predsednika dr. Pavelića

Predsednik dr. Pavelić se je v toplih be-
sedah zahvalil za izvolitev in nato nadalje-
val:

»Ko vas vidim zbrane v tem spoštova-
nem domu, vidim, da vas po večini poznam
še iz dobe, ko se je ustvarjala naša država.
Vidim tu stare, znane obraze, prekaljene
v narodnih borbah, ki nosijo na sebi velik
del naše narodne zgodovine. Na teh obrazih
se začenja dogodki iz onih težkih časov,
ko se je pripravljala naše uedinjenje. Vi-
dim v tem konstituitno med nami, kar je
bilo, ko so se mnogi izmed nas bili v tujih
državah, in sedanjim stanjem, ko hočemo
v svoji lastni državi same sebe žrtvovati
na oltarju večne nam svete Jugoslavije.
(Dolgotrajno prijetno).

Ob koncu svetovne vojne smo vsi, ki si
smo bili tako srečni, da bi imeli svojo
lastno državo, marveč smo bili razcepjeni
pod tuji jarmom, bili sižni v tem, da
moramo vse ono, kar nas loči in razdvaja,
prepuštili pozabljenju, ako nečemo še na-
dalje ostati sužnji. Vsi smo bili ene misli,
da je treba ustvariti skupno in uedinjeno
državo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.
Posledica in izraz te enotnosti je bila
adresa z dne 1. decembra 1918. Srečen
sem, da lahko z mesta predsednika senata,
na katero me je postavilo vaše zaupanje,
pred vso našo javnostjo in inozemstvom
podčrtam dejstvo, da z enakim navduše-
njem kakor taktar, ko sem izročil adresno
Nj. Vis. prestolonasledniku, tudi danes
rad sprejemam to častno mesto na katere-
ga ste me povzdignili in na katerem pri-
čakujem vašega dragocenega sodelovanja.

Po treh letih zastoja v parlamentarnem
razvoju je bila s krajevekim aktom z dne
3. septembra 1931 ponovno uvedena »sta-
va, ki poleg Narodne skupščine predvideva
tudi senat kot Narodno predstavništvo. Ta
novum v parlamentarnem življenju naše
države je ponekod izval mnenje, da bo to

lo, ki ne izvira iz direktnih volitev, ostalo
brez potrebnih stikov z narodom. Mislim
pa, da bo baš doba demokracije, v kateri
često demagogija zavaja volilce na stran-
pota, našla z uvedbo senata potrebni ko-
rektiv. Ker poznam sestavo našega senata
in prošlost ljudi, ki so prišli v senat, em
trdno prepričan, da bomo znali najti pravo
pot za skladno delo z Narodno skupščino
in s kraljevsko vlado. To nam bo tem laž-
je, ker je vlada g. Živkovića izvršila
ogromno delo v korist vsega jugosloven-
skega naroda. Izražajoč svoje priznanje za
to delo režimu, ki je vladal od sestanka
Narodnega predstavništva, se mora senat
sedaj po povratku ustavnega stanja za-
vedati, da prevzema veliko odgovornost za
nadaljnji državni razvoj. Kljub težkemu
gospodarskemu položaju po vsem svetu nas
prilike v naši državi potrjujejo v nadi, da
bo vestno delo Narodnega predstavništva
rodilo dobre plodove in da naša država ne
bo tako hudo občutila brezposelnost in gla-
du, kakor drugod.

Res je, da vlada tudi pri nas zaradi go-
spodarske krize v narodu neka potrtost,
zlasti med kmetskim narodom, ki mora
svoje, s težkim trdom pridelane proizvo-
dke prodajati pod vsako ceno. Temu mor-
mo posvetiti svojo največjo pozornost. To
pa še ni povod, da bi obupovali. Naravno
bogastvo naše države, delovna volja in
moč našega naroda in dobra organizacija
lahko vse te probleme povoljno rešijo. Z
nadaljnimi reformami v državni upravi
bo treba vlado še bolj razbremeniti. Če se
bo glavna skrb za vsa področja gospodar-
stva, socialna in kulturna vprašanja prene-
sila na bnoivno, bo lahko vlada vse svoje
sile posvetila državnim poslom in sploš-
nim velikim ciljem jugoslovanske državne
politike. V tem pravici bo doberdel glas
naroda iz Narodne skupščine in senata.

Z zgodovinskim manifestom dne 6. ja-
nuarja 1929 je Nj. Vel. kralj (dolgotraj-
ne ovacije) otvoril dobo jugoslovanskega
preporoda. Njegov apel, naj se dvigne
nacionalno edinstvo kot svetilnica in posta-
vi država nad vse, in da »morajo vladati
v državni upravi popolna zakonitost, pra-
vičnost in absolutna enakopravnost za vse,
ki je našel najgloblji odmev in žel za-
hvala v vseh rodoljubnih srcih. Narod ve-
ruje v srečno budućnost svojo in države.
Živel narod! Živela Jugoslavija! Živel kralj
Aleksander! Živela kraljica Marija in ves
vzvišeni kraljevski dom!

Senatorji so sprejeli govor dr. Pavelića
z dolgotrajnimi ovacijami kraljevskemu do-
mu. V obeh mnogih v narodnih borbah osi-
velih borec, ki so z izvolitvijo za člane
prvega jugoslovanskega senata doživeli iz-
polnitev svojih davnih sanj, so zaigrale
solze.

Zahvala podpredsednika dr. Novaka

Ko so se ovacije naposled polegile, je pre-
sednik dr. Pavelić podelil besedo novo iz-
voljenemu podpredsedniku, senatorju iz
avravske banovine dr. Franu Novaku, ki se
je zahvalil za izkazano zaupanje z nasled-
njim govorom:

»Gospodje senatorji, visoka zbornica! Iz-
volite sprejeti mojo globoko zahvalo za ve-
liko čast in zaupanje, ki ste mi ga izkazali
z izvolitvijo za podpredsednika te visoke
zbornice. Zavedam se te velike časti, a isto-
časno tudi velikih dolžnosti, da si ste mi jih
s tem poverili. Prosim, da mi verujete, da
hočem te dolžnosti izpolnjevati po svoji
najboljši vesti in volji. Med te dolžnosti spa-
da zlasti skrb za spoštovanje onih odredb,
ki jih vsebuje naš poslovnik in ki nam jih
nalagata naša vest in čast. Osobito emnam
za svojo dolžnost, da ščitim ob vsaki priliki
na znotraj in zunaj čast in ugled visoke
zbornice, kakor je senat kraljevine Jugosla-
vije. V tem smislu prejmite, gospodje se-<

Aristid Briand

Glavno obeležje nove Lavalove vlade tvorijo dejstva, da v njej ni več zunanje ministra Brianda. Nad četrt stoletja je bil v političnem življenju, šestkrat je bil za ministrski predsednik, dvajset let je vodil francosko zunanjo politiko, od tega nepretrgano zadnjih sedem let. Njegova pojava je tako tesno zvezana z vsemi povojnimi stremeljami za ohranitev in okrepitev miru, da mu je javnost nadela krasič pridevek »človeka, ki je svetu napovedal — mir«. Sedaj pa se je umaknil iz ospredja francoske politične pozornice in s tem najbrž tudi iz ospredja evropske politične pozornice, ako ne bo sprejel od Lavalu mu ponudena mesta stalnega zastopnika Francije pri Društvu narodov.

Nihče ne dvomi, da je Briand odhod samo začasen, kljub temu pa pomeni simptomatičen in izredno važen dogodek za vso Evropo in sploh vso mednarodno politiko. Saj pada v dobo, ko politični razvoj vsaj navidezno uničuje vse uspehe Briandovega delovanja. V Nemčiji je visoko butnil val besnega nacionalizma ter zajel tudi vrhove nemških odgovornih činiteljev, tedaj ona mesta, na katerih je Briand v polpreteklem času imel svoje iskrene sodelavce. Pri takem stanju stvari je prirodno, da se je v vrstah Briandovih nasprotnikov s podvojeno silo začel očitati, da je baš vodja francoske zunanje politike zadnjih sedmih let zakrivil ta usodni preobrat s svojo prizanesljivostjo, slabostjo in nekakšno mistično ljubeznijo do miru, ki ne upošteva realnih razmer.

Ta neugodni razvoj je Briand zadnje tedne sam zelo bridko občutil. Živahni mož, smeli improvizator v najtežjih položajih zunanje in notranje politike, odlični govornik in dovipni debater, se že par tednov ni udeleževal političnega življenja. Bila je podoba, da mu odpovedujejo živci, da se ga pošalja letargija in da mu je četrto stoletja naporna dela zlomilo njegov svetli entuziazem in vedri optimizem. Res je Aristid Briand državnik, ki se je vzdignil visoko nad dnevnopolitično, vendar pa je človeško povsem umljivo, ako je razočaran nad današnjim mednarodnim položajem.

Briand je bil najjačji propovednik miru med velikimi državniški povojne Evrope. Za ideal trajnega miru pa ni zahteval žrtve, resničnih ali navideznih, le od drugih narodov, temveč je zahteval velike žrtve v prvi vrsti od svojega lastnega naroda, od Francozov in njihovih držav. Bil je pri tem tako neizprosna, da si je nakopal doma veliko število hudih nasprotnikov in je šestkrat tvegalo vso svojo politično pozicijo in vso svojo avtoriteto. In Francija je popustila njegovi volji, sledila njegovi politiki, kakor nepopularno in hudo je često to bilo. Sprejela je žrtve, združene s lokarnim sporazumom, predčasno izpraznila zasedeno nemško ozemlje in dala s tem iz rok dragoceno in učinkovito jamstva, pristajala na vedno nove koncesije v reparacijskem vprašanju in v vsem

podpirala njegovo veliko panevropsko zamisel. Danes Briand, ki je v domovini načeloval tolikim vladam in bil član tolikih vlad pod predsedstvom drugih politikov, z resignacijo gleda na to, kako je svet sprejel njegove ideje in pobude, izhajajoče iz globoke želje, da se zasigura svetu potreben mir, da se očuva obstanek sodobne civilizacije in da se narodi razvijajo brez takih barbarskih operacij, kakor je bila svetovna vojna. Njegove ideje niso našle razumevanja, osebno v Nemčiji so plemenito Briandovo usmerjenost smatrali za slabost, ki omogoča Nemcem prehod k radikalnejšim postopkom.

In v tem je morda največja tragika Briandovega političnega življenja, da je preslabo poznal nemško mentaliteto. Zanašal se je, da stoji za Stresemannom, ki je najbrž res bil iskren zagovornik francosko-nemškega pomirjenja in sodelovanja, vsa razsodna nemška javnost. Po Stresemannovi smrti pa se je žal vedno bolj kazalo, da so imeli prav oni skeptiki, ki so zadrževali, da se Nemčija duhovno ni prav nič preobrazila in da preveč večji del nemških mas z inteligenco vred še vedno imperialistični duh viljemovske dobe. Iz Berlina je padal po Briandu udarec za udarcem, za ves svet pač najbolj vidna in demonstrativna lantski pakt o carinski uniji z Avstrijo in nedavna Brüningova izjava, da Nemčija ne bo nikdar več plačevala reparacij.

Kljub temu pa bilanca sedemletnega Briandovega vodstva francoskega zunanje urada nikakor ni pasivna. Ne za Francijo, ne za Evropo. Francija se je izmotala iz nekdanje izoliranosti, si utrdila svoj ugled v vsem svetu in si neopaženo priborila vodstvo evropske politike. Evropa je v svojih najbolj kritičnih časih dobila več vere v možnost konsolidacije in ohranitev miru. S kakim notranjim zadoščenjem so evropski narodi sprejeli znani Briandov vzklik na enem zadnjih ženevskih zasedanj: »Dokler bom jaz na tem mestu, ne bo vojne!« Ta vera tudi danes ni omajana, le da se zdi, da bo vsaj začasno treba ubrati drugačne strune, kakor jih je ubiral Briand. In tudi ta postavka v Briandovi bilanci ni pasivna, čeprav Briand samemu gotovo ni po volji. One, ki so pred leti opozarjali, da je nemški imperializem glavna ovira za konsolidacijo Evrope, so takrat označevali za šoviniste, danes pa je na njihovi strani vsa trezna evropska javnost.

Vsa poštena in trezna Evropa pa si tudi želi, da bi razvoj mednarodnih odnosov kmalu prišel do točke, ko bo mogoče vsestransko iskreno delo za prepoved Evrope v pravcu idealnih Briandovih zamisli. Veliki francoski in evropski državnik tudi sam gotovo še ne misli na resignirani pokoj, temveč bo porabil odmor, ki mu ga nudi umik iz vlade, za zbiranje moči, da se bo lahko potem še z večjim uspehom posvetil borbi za dosego svojih in vsečloveških idealov.

Iz senata kraljevine Jugoslavije

Beograd, 14. januarja. Velikanska razlika med senatom in narodno skupščino!

Bivši »manjček« s prizidanim poslopjem za skupščinske urade je sicer ozek, tesen, ali vendarle je dokaj primeren za poslanske skupščine. V sejni dvorani je sicer res zelo malo prostora za 306 narodnih zastopnikov, toda drugi prostori so toliko razsežni, da se je moglo vse in še precej udobno porazdeliti. Senat, ki je dobil svoje prostore v palači prometnega ministrstva, pa je nasprotno res zelo stisnjen, kar se kaže postranski oddelek, dočim pa je sejni dvorani vsaj za enkrat čisto primerna številu članstva senata, ki šteje sedaj 74 članov.

V dvorani v prvem nadstropju so sedeži porazdeljeni po širini, ne pa, kakor so v narodni skupščini, po dolžini. Na sredni okenski strani je pod temno rdečim baldahinom nameščen državni grb, pod njim pa kraljeva slika. Na obeh straneh predsedniške mize sta mizi za tajnike in potem po dve ministrski klopi z vsake skupaj 24 sedeži, kar je bilo pripravljenno seveda za število ministrov pred najnovejšo rekonstrukcijo vlade. Senatski sedeži so porazdeljeni na desno in levo krilo, vsako s 17 sedeži, in dvema središnjima oddelkoma, ki imata po 29 sedežev. Tako je torej s predsednikom in tremi tajniki prostora za 96 senatorjev. Za poslalsstvo je razmeroma dobro preskrbljeno, ker je za občinstvo določena galerija v vsej širini dvorane. Zelo malo prostora pa je za novinarje.

Dvorana, do višine prvega nadstropja obložena z marmorjem, napravljala zelo resen vtis in ko se začne politični, dobiva gledalec dojem, da se tu sestajajo zares močje, ki so osi veli v službi naroda in države. Mlada lica so zelo redka, skoraj izključno samo gori ob tajniških mizah in v ministrskih klopah, dočim pa je v senatskih klopah skoraj vse osivelo, belo, lasje in brada. Mirno, dostojanstveno vstopajo, vjudno se pozdravljajo, prijateljski kramljajo med seboj, toda one živahnosti, kakor vlada v Narodni skupščini, ni tu. Velik del senatorjev prihaja v črni, žaketi, Trije rdeči fesi v desnem centru bodejo v oči in menda dve ali tri črne halje pravoslavnih svecenikov. Katoliška duhovščina je doslej zastopana samo po ministru Matiči. Sejaštvo je zastopano po štirih zastopnikih.

Senatorji iz dravske banovine so se porazdelili med ostale senatorje. Senatorja Hribarja in dr. Ravniharja sem ugledal v desnem centru in nekoliko za njima dr. Novaka, tam v bližini tudi dr. Ploja; dr. Rožiča na desnem krilu, dr. Rajarja pa v levem centru.

Danes je bilo na dnevnem redu poročilo verifikacijskega odseka. Proti nobenemu izvoljencu ni bilo pritožbe in senator dr. Novak, ki je poročal v imenu verifikacijskega odseka je imel lahko dobi. Njegov predlog, da se verifikacija vsi mandati, je bil soglasno sprejet. Glasovalo se je: »kdor je proti predlogu, naj vstane«, pa je obsedela vsa zbornica. Odobravanja, ploskanja ni bilo prav nič. Vse mirno, dostojanstveno. Edina pripomba: senator, ki mu je bilo v poročilu napačno označen poklic, je vstajal, da se pogrška popravi. Nato je

sledila zaprisega in podpisovanje priručnega, potem pa zaključek seje z naznanilom, da bo prihodnja seja jutri popoldne ob štirih z volitvijo predsedništva na dnevnem redu. Po današnji seji se je vršila v sejni dvorani konferenca, ki so se je udeležili vsi pričujoči senatorji.

Naš senat ima tri člane, ki so bili izvoljeni tudi za narodne poslance. Ker članstvo ene zbornice izključuje članstvo druge, se morajo ti trije, ki so: minister javnih del dr. Nikola Preka, minister na razpoloženju Kosta Timotijević in minister v pokroju Milan Simonović, odrediti enemu ali drugemu mandat. Na današnji seji senata je minister dr. Preka pisмено javil, da si pridržuje poslanski mandat. Ostala dva bosta javila svoj sklep najbrž v jutranji seji.

Svečana otvoritev parlamentarnega zasedanja bo seveda v Narodni skupščini, ker v senatu ni prostora za članstvo obeh zbornic, ki v skupnem zasedanju prisostvujeta temu svečanemu činu.

Zahvala

Ob priliki Najvišjega imenovanja za senatorja kraljevine Jugoslavije sem prejel toliko lepih in iskrenih čestitk iz vse države, zlasti iz dravske banovine in posebej še iz kamniškega sreza, da se trenutno ne morem vsakomur primerno osebno zahvaliti. Prosim, sprejmite vsi iskreni prijatelji in čestitkarji mojo prisrčno zahvalo za vaše drage mi simpatije in odkritosrčne izraze. Z neomajno vero v boljše bodočnost našega naroda pojdim v teh težkih časih vsi složno na delo za našo prelopo kraljevino Jugoslavijo in našega višeskega narodnega kralja. V složenem delu in požrtvovalnosti tiči ona tajna sila, katere ne premagajo noben sovražnik.

Prof. dr. Valentin Rožić
senator v Beogradu.

Iz železniške službe

Beograd, 15. januarja. P. Z. Odlokom prometnega ministra so promeščeni po potrebi službe: Maksimilijan Zurlin z gorenjskega na glavni kolodvor v Ljubljani, Ferdo Ilgo iz Vučenice v Maribor, glavni kolodvor, Leopold Debevec iz Trbovelj za postajenočelnika v Dolnoj Lendavi, Ivan Polanec iz Ptuja za postajenočelnika v Kraljevcu-Prelog, Fran Pihlar iz Maribora k železniški direkciji v Ljubljano in Emerik Kupljen iz Maribora v Celje.

Podaljšanje ugodnosti za prevoz žita

Beograd, 15. januarja. AA. Z veljavnostjo od 1. januarja 1932 do preklica, najdalje do 31. decembra 1932, se podaljša veljavna ugodnostnih postavk za žito in žitno moko na jugoslovenskih progah v okviru direktnih tarif za prevoz blaga med postajami jugoslovenskih železnic in postajami grških državnih železnic.

Beograd, 15. januarja. AA. V jugoslovensko-čehoslovaški železniški pogodbi na podlagi mednarodne železniške tarife za prevoz blaga z dne 1. decembra 1930 je podaljšana veljavna ugodnostnih postavk za prevoz kornu na jugoslovenskih železnicah z veljavo od 1. januarja do preklica, vendar najdalje do 31. decembra.

Shodi naših poslancev

Lehen, 15. januarja.

V nedeljo je priredil poslanec g. Anton Krejčič v Podvelki v restavraciji Grögl dobro obiskani shod, na katerem je podal v glavnih obrisih sliko današnjega gospodarstvenega stanja in pa smernice, ki vodijo sedanjo poslansko skupščino. Posebno zanimivo je bilo njegovo poročilo o izvozu našega lesa in o vsem, kar je s tem v zvezi. Zborovalci so izražali razne želje in predloge, katerim bo g. poslanec skušal po možnosti ugoditi. Po shodu se je g. poslanec odpeljal v Lehen, kjer ga je v Orozlovi gostilni pričakovalo veliko število naših mož, ki so potem z največjim zanimanjem sledili njegovemu poročilu. Tudi na tem shodu so bili iznešeni predlogi o raznih važnih zadevah našega kraja.

Dobova, 15. januarja.

Narodni poslanec g. Ivan Urek je v nedeljo obiskal svoje volilce v Dobovi. Njegov povabilo je privabilo veliko število zborovalcev, ki so do zadnjega kotička napolnili najprostornejši razred tukajšnje osnovne šole. Poslančevu poročilo je bilo odkritosrčno, vilo pa je ljudem veliko mero poguma, da vztrajajo v današnjih težkih časih. Poročal je tudi poslanec namestnik pri volitvah g. Pintarič, ki kljub svoji prezaoplenosti v domačem gospodarstvu še vedno tržuje mnogo časa v epistolno korist. Mnogoštevilni zborovalci so dobili na tem shodu dobra navodila za uspešno smotreno delo ter si želijo še več takih sestankov ali shodov.

Murska Sobota, 15. januarja.

Narodni poslanec g. Benko je imel po ustanovitvi organizacije veseljavne stranke za soboški srez dva dobro uspeša shoda in sicer v Salovcih in v Gornjih Petrovcih. Oba shoda sta bila zelo dobro obiskana. Značilno je, da prihajajo na shode naši gasilci v krogih, da bi s tem dali videti izraz svojega navdušenega razpoloženja za vse ideje in za delo v dobi, katero je otvoril kraljev manifest in ki se je še posebno oživeto odzivali z volitvami 8. novembra. Velika udeležba pa je obenem tudi dokaz za upanje, ki ga ljudstvo poklanja svojemu poslancu. Po shodih so bili iznešeni raznovrstni predlogi za sanacijo raznih važnih krajevskih vprašanj in je g. poslanec obljubil, da se bo za vse to najvišjehneje zavzel. Zamogel pa je poročati tudi o nekaterih zadevah, ki so že ugodno rešene po njegovih intervencijah.

Državni upokojenci v občinski službi

V navodilih, ki jih je izdal finančni minister zaradi štednje pri sestavi novih občinskih proračunov, so vzbudili tudi v širši javnosti mnogo zanimanja predpisi, ki se tičejo državnih upokojencev v občinski službi. To zanimanje je razumljivo, saj imamo na eni strani mnogo upokojencev, ki so si z delom v občinskih uradih pri nizki pokojnini ustvarili eksistenčni minimum, na drugi strani pa zopet mnogo ljudi, ki v sedanji gospodarski krizi zmanjše možnosti za zaslužek.

Finančno ministertvo nastopa v teh navodilih stališče, da oseba, ki ima državno pokojnino, ne smejo biti obenem v občinski službi, razen če se za to da odgovore državni upokojenci. Ker pri prizadejih upokojencev, kakor tudi v javnosti ni prave jasnosti, kako se naj navodilo glede državnih upokojencev v občinski službi pravilno tolmači, prinašamo v naslednjem tolmačenju, ki je bilo objavljeno v zadnji, to je 12. številki »Samouprave«, glasila banske uprave dravske banovine. Pojasnilo, ki je bilo objavljeno v imenovanem glasilu, pravi med drugim:

Namen, ki ga je imelo finančno ministertvo pri sestavi navodil za občinske proračune, je ta, da se doseže štednja v občinskem gospodarstvu. Iz občinskih proračunov se morajo izločiti vsi izdatki, ki niso neobhodno potrebni, ali pa se dajo odložiti na poznejši čas. Na ta način naj se doseže možnost za znižanje samoupravnih davčnih bremen. Z navodilom, da državni upokojenci ne morejo biti obenem v občinski službi, odnose, da se morajo za ta čas odpovedati državnim pokojninam, je ministertvo hotelo preprečiti, da državni upokojenci, ki imajo tako pokojnino, da lahko od nje žive, ne bi oddajali kruha onim, ki v današnjih težkih časih zmanjše možnosti za službo. Navodila veljajo predvsem za one upokojence, ki so v občinski službi pragmatično nastavljeni, ker ne gre, da bi po gotovi dobi dobivali starostno prejemko kar od dveh strani. Dalje mora to določilo veljati tudi za druge upokojence v občinski službi, ki imajo tako pokojnino, da ž njo lahko živijo in vzdržujejo rodbino, ker ni primerno današnjim težkim časom, da bi imeli nekdo poleg zadostne pokojnine še drugo službo, ko je toliko ljudi brez službe.

Pri nas imamo mnogo občin, ki so finančno šibke in ne morejo imeti občinskih tajnikov s polno plačo. Te občine si pogosto pomagajo na ta način, da najamejo državnega upokojenca, ki jim za majhen honorar opravlja občinske tajniške posle. Taki honorari so navadno zelo nizki in ne grejo preko 1000 Din mesečno, pogosto pa znašajo le par sto dinarjev. Za vse take primere ministrsko navodilo ne velja, ker bi imela občina, če bi upokojenca dopustila, samo škodo, ker tajnika za isti denar ne bi mogla dobiti. Če bi ga pa morala plačati tako, da bi s plačo vsaj skromno shajal, bi morala občinski proračun zvišati in s tem morda tudi bremena, ki jih nalaga občanom. Jasno je, da bi bilo tako postopanje protivno namenom, ki jih je ministertvo hotelo doseči s svojimi navodili.

Tudi v primerih, da ima državni upokojenec kot občinski uslužbenec z občino pogodbo, po kateri je mogoče službeno razmerje razrediti samo po golovi dobi, ne morejo veljati ta navodila, ker občina uslužbenca ne more kratkoročno odpustiti in bi imela le stroške, isto velja za primer, kjer je n. pr. občinski tajnik zaradi dolge in vestne službene dobe postal nepogrešljiv in bi občina le težko dobila osebo, ki bi tajnika lahko nadomestovala ter bi imela v primeru odpustitve le škodo. Vsak primer je torej treba posebej presoditi z vidika, ali bi bil odpust iz službe tako za občino, za državo in za splošnost koristen ali ne.

Priloge za predsedniške volitve v Zedinjenih državah

Washington, 15. januarja. AA. Predsednik Hoover in senator Smith sta priglasila kandidaturi za predsednika republike. V svoji zadnji številki je »Slovenski pravnik« priobčil odločbo stola sedmorice o zastaranju odvetniških honorarjev. Čeprav ne more biti dvoma, da je temeljna ideja te odločbe nevzdržna, je kakor izjem, naša odvetniška organizacija nanjo opozorila svoje člane samo z navodilom, naj se tej odločbi primerno ravnajo. Ta pojav v bistvu zgolj pasivnega zadržanja našega odvetništva mi daje, ker ni osamljen, povod za naslednje opazke o nalogah tega važnega poklica.

Anton Lajovic:

Slovenski odvetnik in naša duhovna kultura

V svoji zadnji številki je »Slovenski pravnik« priobčil odločbo stola sedmorice o zastaranju odvetniških honorarjev. Čeprav ne more biti dvoma, da je temeljna ideja te odločbe nevzdržna, je kakor izjem, naša odvetniška organizacija nanjo opozorila svoje člane samo z navodilom, naj se tej odločbi primerno ravnajo. Ta pojav v bistvu zgolj pasivnega zadržanja našega odvetništva mi daje, ker ni osamljen, povod za naslednje opazke o nalogah tega važnega poklica.

Ves naš pravni sistem je poveril instituciji odvetništva odlično, znamenito vlogo obligatoričnega sodelovanja v najrazličnejših pravnih postopkih. Ali naj bo vloga odvetnika končana s tem, da je poverjeno mu zadevo spravil do končne odločitve v zadnji instanci, pristojni za rešitev konkretne zadeve, najsi je ta odločitev izpadla kakorkoli? Če bi se naš odvetnik stalno zadovoljil s takim pasivističnim zadržanjem, bi s tem pokazal, da svoje, v socialnem pogledu tako važno delo jemlje zgolj kot rokodelsko in da se smatra za čistega obrtnika.

A niti dober rokodelac ali dober obrtnik bi se ne zadovoljil s tem, da bi delal po starem, če mu je pri konkretnem delu »zlobnost objekta« pokvarila njegov opus. Enako bi bilo slabo znamenje za odvetnika, če bi svoje udejstvovanje čisto pasivno prilagodil mašineriji našega privatnopravnega ali upravnega sodstva, ne da bi skušal se duhovno upreti oni miselnosti, ki bi zakrivila konkretno, objektivno kritično odločbo kakršnekoli zadnje instance.

Zato sem z odkritosrčnim veseljem slišal, da se pripravljajo naši odvetniki k izdajanju svojega odvetniškega glasila, to tembolj, ker se mi zdi, da so naše prilike že dolgo kričale po takim listu, ki ga po dolgi oklevanji in po mnogih neuspehih zaletih sedaj menda smemo pričakovati že v kratkem.

Da bo novi odvetniški list imel govoriti tudi o odvetniško-stanovskih zadevah, se razume in je smatrati tozadevni interes našega odvetnika za povsem legitimen. Toda zdi se mi, da bi list bistveno pogrešil svojo nalogo, če bi se omejil samo na stanovska vprašanja, torej na vprašanja, ki se tičejo predvsem materijelnih strani odvetniškega stanu in ki se tičejo njegovega ugleda, da kot duhovne strani samo v toliko, v kolikor naj tak ugled zagaranira odvetniku njegovo materijelno-socialno pozicijo. Pogrešil bi naši odvetniki, če ne bi enake, oziroma še večje pažnje posvečali tudi duhovnemu nivoju našega pravnega življenja. Zato smatramo, da bo list, skladno s pozicijo našega odvetnika v našem pravnem življenju, moral biti predvsem list, goječ strokovno kritiko vsega našega sodstva.

Le mali del pravnih sporov v življenju se rešuje izven sodišč, postavljenih od države. Sodišča pa se, kakor vse birokratične institucije na svetu, po notranji naravi stvari nagibajo na mehanično delo, ki je povsod duhovni komplement rastoče komodnosti in z njo zvezane tendence po odklanjanju odgovornosti. Vse te komponente so odločilne, da se tudi praktična jurisdikcija posebno rada giblje v že znanih in izvoženih tirih in to tem lažje, ker jo v tem podkrepljuje sivojestrana filozofija, ki daje ostajanju v starih tirih viden socialne dobrine: enotnosti jurisdikcije.

To vso navzlic temu, da je živo življenje že davno krenilo v povsem druge smeri. Odvetnik stoji sredi tega živega življenja, on ima zaradi tega najboljšo priliko, da od blizu vidi in živo občuti vse one globoke rane, ki jih more v posameznem sporu zasekati njegovi stranki jurisdikcija, ki je v konkretnem slučaju izpodrsnila, stoječ na napačnih miselnih tleh, katera bi bilo mogoče s skupnim duhovnim naporom popraviti.

Da se to doseže čim bolj tudi pri nas, bo odvetniškemu listu treba predvsem, da živo, vtrajno in brezkompromisno podvrže strokovni kritiki vsako hibo sodstva. Prepričan sem, da bo že gola eksistenca kritičnega lista blagodejno vplivala na nivo praktične jurisdikcije, zlasti v končno odločujočih instancah.

Ali s tem negativno-kritičnim delom bi naloga odvetniškega lista ne smela biti izčrpana. Še mnogo važnejšega ga čaka v pozitivno-konstruktivnem delu. Po naravi stvari je birokratizirani pravnik predvsem konservativni, statični tip. On ne stoji sredi življenja in ne v neposrednem stiku z njim, marveč se nasprotno celo rad oždi za avtoriteto pravnih sistemov dajoj sam sebi s tem neko sakrosantnost in nepomiknost. To se pravi v našem konkretnem primeru, da je podlaga njegovemu nazoru o pravi absolutistični, v bistvu heglovskega, nazor o državi in o narodu. Pozicija odvetnika je drugačna, on igra sredi življenja širokega naroda, ki je nezavedno že preokrenil svoj nazor o državi, čim ga je prevratil iz absolutistične države postavi v lastno demokratično državo.

Te nove prilike so tiste, ki so morale iz temelja izpremeniti svetovni nazor in odnose našega človeka do življenja in katere je izjem pravnikov predvsem moral najprej občutiti odvetniški stan. Ker pa je svetovni nazor pri pravniku, stoječem v kakršnekoli sodstvu, odločilnega pomena za metodo aplikacije prava, bo zadela predvsem odvetniško glasilo naloga, kulturno izredno važna in dalekosežna naloga, utirati pot novim smerem praktične jurisdikcije.

Naš pravnik, zaposlen v raznih državnih poklicih, stoji s svojo miselnostjo še globoko v duhovnem ozračju, ki je značilen za nemško kulturo 19. stoletja. On gleda na

pravo po načinu Heglove filozofije kot na n. k. izven ljudi stoječo avtoriteto, kateri se ima posameznik smatrati za »podložnika«. Z novimi življenjskimi in miselnimi prilikami ta način gledanja na pravo in na zakonljiv. Kakor so nove prilike in z njimi zvezana demokratična miselnost potegnile državo iz Heglovih pobožanstvojučih koncepcij, tako tudi v pravo prodira naziranje o njegovi konkretni družbeni funkcionalnosti. Ono neha biti toga, mrzla avtoriteta, marveč postane sredstvo, službuje predvsem konkretnim potrebam družbe, daj s tem ne izgubi svoje avtoritativne važnosti, temveč jo le spremeni v konkretno prilagodljivo, a sedaj v službi demokracije, ne pa nekega abstraktnega pobožanstvenega državnega bitja stoječe.

V smer preoblikovanja duhovnega nazora o pravi bo treba predvsem napraviti najmočnejše napore, da dvignemo praktično jurisprudenco na čim višji nivo. Če je celo v najbolj primitivnih družbah pravo poleg religije glavni temelj znosnega sožitja v družbi, je vprašanje nivoja pravnega življenja med Slovenci tudi kulturno vprašanje prvega reda. Napačno bi bilo misliti, da je pravno življenje, čim imamo mnogo pravnih norm skupnih z drugimi državami, zaradi tega povsod uniformirano enako z našim. Nasprotno, čim bolj bomo poglobili naše pravno življenje, tem izrazitejša bo ono kazalo značilne poteze vsoga našega slovenskega kulturnega žitja in bo z njim tvorilo važen del.

S takim duhovnim naporom naš odvetnik ne bo samo koristil neposredno praktični jurisprudenci naši, temveč bo tudi pravno življenje na naši univerzi posredoval živ in oplajajoč prtok iz našega praktičnega pravnega življenja.

V tem smislu dajem porajajočemu se odvetniškemu glasilu na pot najboljša voščila kot soborcu za poglobitev ne samo naše pravne, ampak še bolj naše splošne duhovne kulture.

Konferenca Male antante

Praga, 15. jan. AA. »Prager Presse« poroča iz Zeneve, da v krogih DN potrjujejo, da se bo konferenca držav Male antante sestala 22. januarja v Montreuxu. Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković, ki se mu v Davosu, odpotuje kmalu v Zenevo, nato pa v Montreux, kjer se sestane z rumunskim zunanji ministrom Ghiko in čehoslovanskim zunanji ministrom dr. Benešem. Ministri bodo pri tej priliki razpravljali o problemih reparacij in razorožitve tor o vseh drugih vprašanjih, ki so na dnevnem redu Društva narodov.

General Sirovy

o omejitvi oboroževanja

Praga, 15. jan. AA. Šef čehoslovanskega generalnega štaba general Sirovy je predaval v društvu čehoslovanskih oficirjev o aktualnih vprašanjih, ki so v zvezi s čehoslovansko vojsko, zlasti pa o zmanjšanju vojskih izdatkov glede na sedanjo gospodarsko krizo, ki zahteva, da se povsod varčuje. Izjavil je, da je vojska umirna v ta namen že vse potrebno ukrenila, vendar pa se dosedanje omejitve pokazale, da se s tem čehoslovanska vojska pripravljenost zmanjšuje in da zato omejitve prispele že do skrajnih možnih meja. Naposled je general Sirovy naglasil, da bi skrajšanje roka vojske obveznosti samo poslabšalo obrambo domovine.

Pogajanja Rusije s sosedi

Riga, 15. jan. AA. Tajnik zunanjeja ministristva letonske vlade in sovjetski delegat Stomonjakov nadaljuje razgovore o zaključitvi pogodbe o nenapadanju. Zdi se, da sta prišla do načelnega sporazuma. Listi napovedujejo za jutri prihod letonskega zunanjeja ministra v Moskvo, kjer se bo bržkone osebno udeleževal pogajanj. Estonski zunanji minister pride v Moskvo jutri, rumunsko zunanje ministertvo pa je poslalo rumunskemu odpravniku poslov v Rigi nova pooblastila, da bo lahko nadaljeval pogajanja s Stomonjakovim.

Bukarešta, 15. jan. AA. Zunanji minister Ghika je izjavil, da so sovjetski pogoji za sklenitev pakta o nenapadanju za Rumunijo doselej nesprejemljivi.

Velike poplave v Ameriki

Newyork, 15. jan. AA. Reka Mississippi je snodi pod pritiskom silnih množin vod podrla nasip pri Seawrightu in voda je poplavlila 2 m visoko vso pokrajino daleč naokoli. Pet tisoč ljudi se je moralo zateči na strehe svojih hiš in na drevesa, kjer čakajo pomoči.

V državi Tennessee je divjal silen tornado okoli mesta Trenton. Šest ljudi je mrtvih, mnogo pa ranjenih.

Hmeljski trg

Zatec, 15. januarja h. V preteklem tednu je bila na žatskem hmeljskem trgu zelo mirna tendenca. Efektivni promet je bil malenkosten. Trgovalo se je večinoma s srednjim in dobrim srednjim hmeljem. Cene 170 do 230 Kč, v provinci 140 do 210 Kč. Javni markacijski urad v Zatecu je do četrtka registriral 145.000 metrskih stotov žatskega hmelja iz leta 1932.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Oblačno, hladno, stalno. — Situacija včerajšnja dne: Anticiklon, ki se je razširil po vsej vzhodni in tudi južni Evropi, se je prišel pomikati tudi na zapadni del kontinenta. Barometrična dežesija se je umaknila v severozapadne Evrope. Pritisk je pri nas narasel za 1,5 do 3,5 mm. Davi so temperature padle za 1 do 3 stopinje na splošno, neznatno pa so narasle v višjih gorskih predelih zapadne Hrvatske in na vzhodu države. Nebo je bilo vedro, vetrovi slabi, morje mirno ali slabo valovito.

Današnja vremenska napoved za soboto: Nobene bistvene spremembe.

Naši kraji in ljudje

Predsednik Narodne skupščine



Izvoljen na včerajšnji seji je ugledni političar, bivši večkratni minister g. dr. Kosta Kumanudi.

Račun za Cankarjev spomenik

Ljubljana, 15. januarja. Kakor znano, so za spomenik Ivanu Cankarju, ki je bil lansko poletje odkrit na Vrhniki, zlasti mnogo prispevali vrhniki, pa tudi drugi slovenski rojaki v Ameriki. Pred odkritjem je v naši javnosti od umetniške strani prišel do izraza močan odpor proti postavitvi spomenika v takšni obliki, v kakršni ga je odbor pozneje izvedel. Po skoraj poldrugem letu je zdaj ta pravda za Cankarjev spomenik došla v naš odmev v Ameriki. Anton Jurca, vrhniki rojak in član odbora za postavitev spomenika, je nedavno v članku »Prosveta« objavil obseben članek, v katerem brani ravnanje odbora pred številnimi kritikami, ki prihajajo predvsem od strani slovenskih ameriških socialistov. Bolj kakor ta polemika pa utelešajo biti zanimive številke, ki jih Jurca objavlja v obračunu za spomenik.

Spomenik je odbor veljal v celoti 164.618 dinarjev, od tega je kipar Ivan Jurkovič prejel 100.000 Din. Vse zbirke, darovi in prireditve pa so dale 169.211 Din dobrotkov. Največji odstotek so prispevali Američani: 77.149 Din, Vrhnika je dala 33.932 dinarjev, Ljubljana 6150 Din, prireditve ob odkritju samem pa so dale tudi znatno vsoto: 34.415 Din. Prebitek (4592 Din) je odbor naložil v hranilnici in bo služil za vzdrževanje spomenika.

Naj bodo te številke objavljene tudi pri nas — v spomin, kdo je prav za prav postavil Cankarjev spomenik, za katerega so se vršile tako živahne borbe.

Sami sebi krademo

Ljubljana 15. januarja. Ne ašča drugega kakor stokanje o kravih in vendar prostovoljno mečemo denar skozi okno.

V nekem državnem uradu v Ljubljani je prodajal potnik iz druge države srajce. Hvalil je na vse pretege svojo robo in trdil da take srajce trajajo najmanj deset let (namreč, če jih ne nosiš). In vendar stanje te njegove srajce samo 312 dinarjev komad. Pa jih je tudi nekaj prodal. Ugotovilo se je pozneje, da take srajce prodaja vsaka ljubljanska modna trgovina po 125 Din, ne da bi zatrjevala svojim odjemalcem, da srajca traja najmanj deset let, ker je to taka potegavščina, da jo mora vsak kupiti celo otrok.

Neki šolski vodja je prav pošteno nasel takemu prodajalcu. Naročil je suknjo na obliko, kar bi znašalo nekaj nad 2400 dinarjev. Podpisal je seveda naročilnico. Prav pošteno se je začutil, ko dobi od duhovske firme račun za preko 12.000 Din. Obšel je vse mogoče urade in pritiskal številne mnogokje, samo da bi se otresel take obveznosti. Nasledil pa so tudi mnogi drugi na deželi in plačali malovredno blago neverjetno drago.

Ne pomaga čisto nič, če se še toliko plete in sveti pred nakupovanjem od tujih potnikov. Naši ljudje si ne dajo dopovedati in zaupajo vsakemu tujemu pohajcu veliko bolj kakor pa domačinu.

V neki trgovini je hotela kupovalka na enak način dobiti platno. Prodajalec ji je dokazoval, da je naš domači izdelanek tovarne v Jersah ravno tako dober, povrh pa še cenejši. Kupovalka si pa ni dala dopovedati, ampak je rekla, da raje polde drugam. Prodajalec se je zrušil, pa je prinesel druge kose domačega platna in jih predložil kot tuji izdelek. O, zdaj je bila kupovalka vsa srečna in je z vsem prepričanjem trdila: »Kakšna razlika! Kakšna razlika!«

Krivdno bi pa bilo, če bi svračali vsi trgovci na kupujoče občinstvo, da se pri nas troši toliko tujega blaga. Veliko krivde je na naši trgovini. Občinstvo kupuje pri trgovcih to, kar vidi in kar se mu nudi. Tu javnem le en predmet, čeravno bi jih lahko na tucete.

V izložbah mnogih trgovin vidimo damsko torbice tujega porekla. In vendar imamo samo v Ljubljani vsaj pet torbarjev, odličnih strokovnjakov, ki so nekateri delali več let v tujini ter izdelujejo mojstrske in vsakemu okusu ustrezajoče torbice. Če usnja kakor domačih, tako tudi tujih

strojara. S svojimi izdelki zalagajo tudi najboljše trgovske hiše v naši državi. Odlični torbarji so tudi po drugih mestih. Krležo lahko popolnoma vso našo potrebo v vseh vrstah od najpreprostejših do najfinišnih torbice. Kakšna sila tedaj naganja mnogo trgovce, da naročajo iz tujine torbice, ki so zaradi carine tudi znatno dražje?

Ali je uvoz tujih sadežev potreben? O tem smo ravno prejeli naslednje pismo sadjarskega strokovnjaka: Nehote se vsiljuje človeku to vprašanje, ko gleda na trgu prezebljene naše kmete in kmetice, ki ponujajo in ponujajo vsakovrstno sadje za vsak denar, pa odhajajo dnevno ali z zelo pičlim izkupičkom, ali pa prodajo potem kje pod vsako ceno blago, samo da ga ni treba še enkrat nositi na trg in plačati po-

novno zanj mestno užitek. Pa sopot pomislimo nazaj na medvojne čase, ko se je vse prodalo za med in nismo pogrešali ne sladkih jabolč, mandarin in pomaranč, malaga (srozja) kalifornijskih sadnih konserv in laškega paradiznika. Tudi za fige se ni nihče menil, ker drugih razen onih, ki smo jih kazali avstrijskim patrijotom sploh ni bilo.

Danes velja pomaranča 2 Din komad, češ dobili za 4 Din cel kilogram dobrih domačih jabolč. Dokler imajo ljudje dovolj denarja za importirani luksuz in delikatese, naj ne tarnajo o krizi in nasprotju, kdor ne podpira nakupa domačega blaga in prednikov, pospešuje hote krizo in stopa v vrsto onih, ki izrabljajo težavni položaj v hujškalne namene in onemogočajo napredek države in napredek našega siromašnega podeželja.

Velik uspeh dobrodelne akademije

Občinstvo se je odzvalo v zelo velikem številu

Ljubljana, 15. januarja. Prireditev dobrodelne akademije v prostorih Uniona je uspela nad vse pričakovanja. Tako je bil dosežen tudi zelo lep gromotni uspeh. V uniojskih prostorih je bilo točno do 20. zbrano tako številno in pestro občinstvo, kakor ga vidimo le na redkih prireditvah. Počastili so prireditve s svojo navzočnostjo tudi najvišji predstavniki našega javnega življenja, tako ga. ban dr. Drago Marušič, divizijski general Bogoljub Lič, župan dr. Dinko Puc, skoraj vsi zastopniki tujih držav ter predstavniki vseh organizacij in stanov. Mnogo je bilo tudi odličnih dam. Po uradni sporedi akademije, o katerem poročamo spodaj, se je porazdelila publika po vseh prostorih Uniona in je tu prišla do veljave dobrodelnosti naših trgovcev, obrtnikov in poslovnega sveta vobče, obenem pa tudi občinstva, ki se je pridno poslušalo obilne za- loge cenjenih dobrot. Vmes so nastopali zopet umetniki ter so žele poseben uspeh naše gledališke baletke, ki so pokazale vse najlepše baletne točke. Lep uspeh sta žela dalje tudi priljubljena pevca g. Premelj, ki se je uveljavil s šlagerji, ter g. Bučar, ki je zapel več čudno šaljivih kupletov. Prav imenitno se je postavil tudi g. Pelan, ki se je v zvočniku izkazal za prav zabavnega konferencierja. V paviljonih so stregle magistralne uradnice in druge dame, posebno še živahne in zabavne gospodinje iz Mladike. Zabava je bila ob vseh pripravah res izvrstna in se je končala šele v zgodnjih jutranjih urah.

Pri koncertnem delu dobrodelne akademije so sodelovali: ojačeni operni orkester, pevski zbor Glasbene Maticice in sopranistinja Zlata Gjurgjenac-Gavella. Kot dirigenta sta nastopila dr. Danilo Svava z orkestralnimi točkami in operni ravnatelj Mirko Polić z zborovskimi. Kot solist pri kantati je pel Josip Gostič, pevko pa je spremljal pri klavirju kapelnik Niko Štrifof.

Spored je obseval v prvem delu tri orkestralne skladbe. Webrovo uverturo k operi »Čarostelec« (edino neslovensko delo sporeda), Osterčeve 3 skladbe iz cikla štirih

skladb za orkester ter Lajovčev »Caprice«. Prvo delo je bilo odigrano med tolikim no- minalno publiki, da je skoro utonilo in je šele proti koncu prišlo nekaj do veljave. Osterčeve tri skladbe so tako drobne po svoji tematiki, da na taki prireditvi ne morejo uspeti in mislim, da vobče ne spadajo med najboljše dela tega skladatelja. Seveda je bil tudi sprejem pri publiki, ki je bila še zelo nemirna precej hladna. Ogled je Lajovčev »Caprice«, ki je gotovo najuspešnejša Lajovčeva orkestralna skladba in ki bo vedno vžigal zaradi svojega živahnega, nevtrajnega ritma in sveže melodije. Delo je že doslej ob vsakem izvajanju do- živevalo mnogo uspeha in ga lahko šteje- mo reprezentativna dela jugoslovenske or- kestralne literature sploh. Dr. Svava, ki je topot prvič dirigiral na koncertu, se je uve- del z mnogo živahnostjo.

Sledila je druga slovenska noviteta kon- certta, Sattnerjeva kantata »V kripti sv. Ce- cilije«. O muzikalnih kvalitetah dela, ki ga odlikuje vedno sveža invencija in pripro- stost, neiskano v izražanju, sem na tem mestu obširneje poročal ob priliki izida skladbe v založbi Glasbene Maticice. Izvaja- nje, ki ga je vodil operni ravnatelj g. Po- lič, je bilo vestno, točno in temeljnemu, religioznemu nastrojenju dela primerno. Tenorist Gostič se je kot solist prijetno od- likoval, zbor pa je svojo nalogo rešil z nje- mu lastno sigurnostjo in zaokroženostjo tona. Pevski zbor Glasbene Maticice je nato pod istim vodstvom zapel sedem pesmi s sporeda koncerta z dne 4. januarja t. l. Ker sem o teh poročal že takrat, mi ne preosta- ja drugoga kot konstatirati, da je bilo izva- janje prav tako odlično, ako ne mestoma še dovršenejše kot takrat. Ta del sporeda je bil oddajen po radiu. Zaključek kon- certta je tvoril nastop operne pevke Gjurgje- nac-Gavellove, ki je prednašala arijo iz Foersterjevega »Gorenjskega slavka« ter troje narodnih iz Sritofove zbirke. Na- nehajoč aplavz je došla še ena iz iste iz- daje. Oba izvajalca — pri klavirju je spremljal avtor sam — sta za svoje vzorno prednašanje žela mnogo aplavza. Po kon- certnem delu se je razvila v vseh prostorih zabava.

L. M. S.

V spomin Frana Chvatala

Danes poteka leto dni, odkar je umrl v Pragi bivši dolgoletni ravnatelj Kolmske tovarne v Ljubljani, gospod Fran Chvatal. Blagi pokojnik je dolgo vrsto let vodil Kolmsko tovarno, ter je s svojo neumorno delavnostjo dvignil podjetje do sedanjega vi- šine. Prihujen pri uradništvu in pri de-



lavstvu je imel vedno umevanje za težave in težnje svojih ljudi.

Tudi izven svojega delokroga se je bla- gopokojnik kot Čeh in zaveden narodnjak hitro vživel v naše razmere in je z vncno aktivno sodeloval ekzoraj pri vseh kulturnih in gospodarskih akcijah. Na vseh do- brodelnih prireditvah so pozdravljali sam- patičnega in obče priljubljenega gospoda, ki si je štel v svojo dolžnost položiti svoj obol v korist potrebnih. Ohranili ga bomo v trajnem častnem spominu

Kolmska tovarna d. d.

Pri nagnjenju k maščobi, protinu, slad- kosečnosti izboljšuje naravna »Franz Josefov« grenčica delovanje žlezoce in črevesa in trajno pospeši prebavo. Raz- iskovalci na polju zdravniške vede o presnavljanju zatrjujejo, da so dosegli z »Franz Josefov« vodo sijajne rezul- tate. »Franz Josefov« grenčica se do- bi v vseh lekarnah, drogerijah in spe- cerijskih trgovinah.

Ob pravoslavnem novem letu

Beograd, 14. (1.) januarja.

Dočim se je državno novo leto napove- dalo s snežnim meteljem, je pravoslavno cerkveno prihajalo ob najlepšem vremenu. Celo košava (krivoc), ki je par dni ostro brila po Beogradu, je snoči ponehala in nad prestolnico je zastajala najlepša zimska noč. Priprav za »sputanju« stare i doček nove godine je bilo tudi trikrat v obilici. Saj so beograjski listi objavili po celo stran vabil. Toda praznovanja prehoda iz starega v no- vo leto je bilo sedaj veliko manj kakor na pred štirinajstimi dnevi, kar je poč umli- vo: saj smo sredi meseca in so za nami pravoslavni božični prazniki, ki so gotovo vsakomur bolj ali manj omrnavili mošnjik- ček. Sicer je na tudi res, da se gospodarska kriza prav dobro občuti, čeprav si jo neka- klo hočemo utajiti, in kakor je o božičnih praznikih marsikatera družina ostala brez »prasečeta«, ga jih je še več pogrešalo se- daj ob pravoslavnem novem letu. Prav za prav pa se za novo leto itak hrani glava božičnega pujske in tam, kjer so ga imeli ob božiku, so imeli vsaj njegove ostanke ob novem letu.

Beograjski listi so precej pisali o lepih in dobrih rečeh, ki jih je beograjsko pre- bivalstvo počilo o božičnih praznikih, in so dejstvo, da je Beograd za božič porabil samo okoli 9000 pujskov, dočim jih je dru- ga leta dvakrat toliko in še več, pripisova- li slabemu vremenu, češ, da zaradi njega ni bilo na trgu teha za božič tako potrebnih živale in da so tudi zato bile tako drage. Najmanjši, ki so našlastejši, so bili oči- ščeni po 20 do 25 Din kilogram, večji pa po 18. Občinstvu, ki jih je kupovalo, so se očitno zdeli predragi, tembolj, ker so bili teden prej po 14 Din in se je marsi- kdo veselil, da bo imel približno poceni svojo božično pečenko. Pa so potem posko- čili s cenami kmetje in še bolj seveda me- sarji, pa je občinstvo zavezalo mošnjiček, češ, ker se da božič praznovati brez »prasečeta«.

Tako je bilo tudi snoči. Po javnih loka- lih, kjer se običajno zbirajo imovitejši sloji, je bilo dovolj veselja, zabave in ranjanja, a nič manj seveda tudi tamkaj, kjer so zbira- lišča ljudi, ki jim je danes malo mar, kaj bo jutri. Toda drugod je bilo precej vska- danje, brez nekdanjega veseljačenja. Malo- kdo tistih, ki je silvestroval pred štirinaj- stimi dnevi, si je sedaj privoščil ponovi- tev. Pravoslavno Novo leto ni praznik, tem- več navaden delavnik, ko se dela vespo- vod, v trgovinah, obrtnih delavnicah, dr- žavnih in zasebnih pisarnah in imajo prost dan samo šole, pa je potem malo teho in nerodno, da bi človek po prepraznovani

noči prihajal na delo. A za trgovce in obrt- niko pa velja še prav posebno, da morajo biti danes z vedro glavjo in vsemi svojimi močmi pri svojem delu, ker je v njih ne- omajna stara vera, da bodo vse leto dobro poslovali, če dobro poslujejo na novega le- ta dan.

Tako, vidite, smo precej skromno, toda zato pa tudi čili in zdravi prestopili iz sta- rega v novo pravoslavno leto.

Zdravstvene razmere v prestolnici

Beograd, 15. januarja.

Država in mestna občina beograjska sto- rita vse, kar je v njenih močeh, da bi se kar najizdatneje izboljšale zdravstvene razmere v naši prestolnici, in priznati je treba, da so uspehi tega prizadevanja od leta do leta boljši, zlasti še, kar se tiče nalezljivih bolezni, proti katerim se je še v nedavnih časih na Balkanu storilo zelo malo. Danes je stvar popolnoma drugačna in naša država se more celo ponašati, da s svojimi zdravstvenimi ustanovami in na- pravami, posvečenimi narodnemu zdravju, ne samo pravi med balkanskimi državami, temveč celo veliko večjim, v kulturi in civilizaciji mnogo starejšim narodom od našega rabi v zgled in posnemo.

V Beogradu je bilo v letu 1929. zabele- ženih 2176 primerov nalezljivih bolezni. V letu 1930. se je to število znižalo na 1548, a v letu 1931. že na 1249.

Med najnavadnejše akutno nalezljive bo- lezni v Beogradu se mora šteti predvsem legar, kateremu so legio oni mestni pre- deli, kjer mestna občina še ni utegnla iz- vesti svojih javnozdravstvenih načrtov, kjer še ni izvedena kanalizacija, kjer še ni javnih stranišč, dobre pitne vode itd. V letu 1929. je bilo ugotovljenih 589 prime- rov legarja, leta 1930 181 in 1931 samo 164. Izboljšanje je res znatno, pač odg-ovarja- joče prizadevanja mestne občine, da kar najhitreje odpravi stare ostanke nek- danjega Beograda.

Griza, ki se navadno pojavlja v jeseni, zaradi uživanja nezrelega sadja in drugih takih neprimernih prebivalstva, je zad- nja tri leta ostala skoraj na istem številu obolenj; lani jih je bilo 79.

Kar se tiče škrlatice in davice, je tre- ba poudariti, da cepjenje proti škrlatici vsekakor kaže dobre posledice. Število obolenj je v zadnjih treh letih padlo od 671 na 418 in 326. Nasprotno pa se kaže davica, kakor tudi druge in ne samo pri nas, v zadnjih letih nasilnejše kljub po- ostritvi obrambnih ukrepov in izolacije in vse škrlatice razlikovanju. Davice je bilo v letu 1929. samo 211 primerov, v le- tu 1930. dan dvakrat toliko, 433, a v lan- skem letu pa 377.

Splošno se torej more ugotoviti, da aku- tno nalezljive bolezni v naši prestolnici na- zadujejo. In ne pada samo absolutno šte- vilno obolenj, temveč tudi relativno. Dočim je bilo v letu 1929. prihajalo na 100.000 prebi- valcev 955 obolenj za akutno nalezljivimi boleznimi, jih je prihajalo v letu 1930. 657 in lani samo še 514.

Zelo visoko pa je število žrtve, ki jih v Beogradu še vedno zahteva tuberkuloza. Umrl je namreč lani v Beogradu 3484 oseh, a od teh nič manj ko 774, torej nad

Iz mrke samote v smrt

Tragičen konec moža, ki ni imel sreče v življenju

15. januarja.

Kruta usoda je iz naše sredine izrgala priljubljenega moža. Pred nekaj dnevi se je na mal po vsem izanekem okolišu raz- širila žalostna vest: Anzelj se je obesil. Ta dan se je samo o tem govorilo in če sta se le dva srečala, je bil že razgovor o tej tragediji.

Na Anzeljevo posestvo v St. Janju pri Tomislju se je pred leti preselil g. Martin Goehli iz Lip. Sprva je šlo vse v redu, naemkrat pa so nastale družinske razprtije in se je Martin preselil v Lipu na Stanko- vičovo posestvo. Tu je v zadnjem času ži- vel kot pravi puščavnik. Vsi so ga cenili kot dobrega človeka in če bi se bil komu o svo- jih stiskah potožil, bi mu gotovo ta ali oni tudi pomagal. Ob božičnih praznikih mu je neki sosed poslal kolone in Martin je po- tem mnogim znancem dejal, da je to ed- ni priboljšek, ki ga je imel po dolgem ča- su in da je zanj hvaležen še posebno zaradi tega, ker ga je dobil šele za praznike.

Samotar, ki je bil sicer zaradi svoje do- brodne narave v vasi splošno priljubljen, seveda ni bil v posebni evidenci sosedov, in tako ni nihče vedel, kako je preživel zad- nje dneve svojega življenja in kaj ga je prav za prav gnalo iz življenja. Sosed Snaj

Danes ob 4., 7¼ in 9¼ premiera najrazkošnejšega zvočnega vefilma »UFE«!

Najnovejša opereta skladatelja sladkih melodij Emerika Kálmána



Sen o sreči, sen o življe- nju polnega veselja, glas- be, plesa in ljubezni, ka- kor mora biti za pravo

opereto! — Sodeluje slavni »Ufina« komičar

OTTO WALBURG

ki skrbi za smeh in zabavo! — Razkošni balet! — Izborni šlagerji! Izven programa: nov »Foxov« zvočni tednik!

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Predprodaja vstopnic od 11. do pol 13. ure.

22 odstotkov, za tuberkulozo. To je torej treba kar največjega napora, da se ublaži kolikor le mogoče ta veliki pomor.

Roparski napad

Kapla v Savinjski dolini, 15. januarja. Včeraj se je okrog pol 6. ure zjutraj na- potil od svojega doma v Kapli posestnik Franc Florjan na jutranji vlak v št. Pe- ter v Savinjski dolini. Ko je šel po držav- ni cesti, je zdiel skočil iz teme proti nje- mu neznan možki in nameril proti njemu svoj samokres. Napadenec je prišel be- žati in se ni prav nič brigal za divje klice napadalca: »Stoj, sicer streljam!«

Posestnik ni nehal bežati prej, dokler se ni ustavil ves upehan pred neko gosti- lo. Napadalec je oddal za Florjanom več strelcov, ki pa so k sreči vsi zgrešili svoj cilj. Za roparjem poizveduje orožništvo. Tukajšnji domačini so v okolici že več- krat opazili na samotnejših krajih razne tuje sumljive osebe.

Ciganski napad na tri kmete

Eden napadencev nevarno ranjen — Ljudstvo si splošno želi, da se cigansko klateštvo zatre

Ptuj, 15. januarja.

Ciganska nadloga je v naših krajih vedno bolj občutna in vedno bolj si žele naši lju- dje, da bi jim bila nečujni ciganski poseti prihranjeni, saj je v današnjih časih tako nomadstvo vendar le v nebo vpijajo anahro- nizem. Ciganski potepniki, ki se skoro ne- ovirano klatijo iz kraja v kraj, niso nevar- ni samo tujemu imetju, nego tudi osebn- i varnosti. V sredo se je v ptujskem srezu izvršil izredno drzen napad ciganov na dva posestnika. Omenjena dne se je vreden e, posestnik iz Stojncev, v spremstvu po- sestnika Ivana Jamnika iz Gajevcev. Ko je bil okrog 15. ure pred gostilno Pongračica Ferdinand v Goricanah, so ju nenadno in brez vsakega poudara napadli trije cigani, in sicer 34 letni Josip Krpač, 38 letni oženjen Mato Goman in 33 letni Joško Goman vsi trije rojeni v Ljubljani in pravoslavne ve- re. Eden ciganov je zgrabil na vozu vede- čega Jamnika in ga stiskal za grlo, pri čem- er ga je tudi tolkel z roko po desni strani glave. Obema posestnikoma so cigani pri- zadejali lahke telesne poškodbe. Jamnik se je komaj izvil ciganu iz rok in zbežal. Med tem časom pa je privoščil mimo neki

Alojz Prelog, ki je takoj ustavil voz, ko je slišal na cesti vpitje, in šel Valenku na po- moč. Tedaj pa je oigan Krpač zgrabil Pre- loga in ga z okovano težko ročico od voza udaril po glavi, da se je Prelog nezavesten zgrudil na tla. Cigani so po tem dejanju pobeželi.

Valenko in Jamnik sta dvignila nevarno ranjenega Preloga, ga naložila na voz in ga odpeljala domov, kjer so k ranjenicu po- klicali zdravnika dr. Novoselskega od Sv. Marjete.

Drzni ciganski napad je bil javljen oro- žnikom v Zavrču, ki so začeli nemudno za- sledovati napadalce. Našli so jih v vasi Lovrenčanu na Hrvaškem, kjer je tabora- la cela topa ciganov, kakih 40 po številu, v štirih sotirih. Orožniki so imeli mnogo opravka, preden so dobili iz tabora prave storilce, posebno ker se je vsa ciganska družila uprla aretaciji trojice. Ako ne bi mo- žem postavile pomagalo okoliško prebiva- lstvo, bi napadalec sploh ne bilo mogoče aretirati. Vsi trije napadalci so orožnikom storjeno dejanje delno priznali, izgovarjali se so pa na to, da so bili prvi napadeni. Vso aretirano trojico so prepeljali v zapo- re ptujskega sodišča.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—

Črno-bela reduta

6. febr. Kupu te samo nacionalno blago! UNION

Domače vesti

• Dom kralja Aleksandra v Novem Sadu. Pod predsedstvom generala v pokolu Mitrovića se je v Novem Sadu vršila seja odbora za gradnjo Narodnega doma kralja Aleksandra. Seja je sklenila, naj se gradnja prične čim prej za gradbo tega doma je tamkajšnja mestna občina vložila 1 milijon Din, banska uprava dunavske banovine pa 550.000 Din.

• Poziv rezervnih oficirjev in obveznikov na vaje. Službeni vojni list objavlja ukaz Nj. Vel. kralja s katerim se v letu 1932 pozivajo na vajo, v kolikor bo to potrebno, rezervni oficirji, rezervni vojaški uradniki, obvezniki in moštvo voznih oddelkov.

• Vojaške vesti. Za predsednika vojaškega disciplinskega sodišča je imenovan divizijski general Vojslav Nikolačević, za člana pa pehotni brigadni general Kosta Vujić in Petar Radičević, konjiški brigadni general Ratko Raketić in sodni brigadni general Milan Andjeljić; za vršilca dolžnosti načelnika štaba komande inženjerskega bataljona je imenovan podpolkovnik Alimpić. Poročnik bojne bode 1. razreda Hinko Draksler je imenovan za vršilca dolžnosti komandanta podmornice »Smeč«, kapetan korvete Oton Čermak je razrešen dosežanje dolžnosti in stavljen na razpoložanje ministrstva vojske in mornarice. — Premišljena sta v rezervno pehotni poročnik Peter Balog in inženjerski podporočnik Danilo Mozetić.

• Mnogo predavanj o zadružništvu ter o delovanju Vnovčevalnice za poljske pridelnike na Dravskem polju se je vršilo zadnje dni po vseh vaseh Dravskega polja. Predavala sta uspešna posestnika g. Kolman Jopić iz Silivnice pri Mariboru ter g. Alojzij Faleš iz Rač. Kmetje in delavci so njune govore z odobravanjem sprejeli ter sklenili pristopiti k zadruzi, osnovani za vnovčevanje poljskih pridelnikov.

• Tujski promet v Splitu. Kakor poročajo iz Splita, se je tamkajšnji tujski promet lani v primeri s prejšnjim letom nekoliko znižal. Split je lani posetilo okroglo 84.000 tujcev. V računu seveda niso vzeti posetniki iz okolice kakor tudi ne skupine, ki so se mudile v Splitu le nekoliko ur.

• Novi grobovi. V Skalari pri Velenju je v visoki starosti 91 let umrl posestnik in bivši dolgoletni župan g. Jože Kovač. Pokopnik je bil delaven mož in v svojem okolišču splošno spoštovan. V četrti uri zjutraj je preminil v Mokronogu tamkajšnja posestnica ga. Marija Dolinarjeva, vdova Golčeva. Pokopnica, ki je dosegla visoko starost 83 let, je bila med prebivalstvom znana in priljubljena. — Na Rečici ob Savinji je nenadno preminil 25 letni cand. inž. g. Franc Banko, sin veleposelnika g. Marka Banka. Pogreb pokopnika bo v nedeljo ob 15. na župno pokopališče. — V Stožicah je v 82. letu preminil upokojeni železničar g. Martin Avelj. Pogreb pokopnika je bil včeraj na pokopališču pri Sv. Juriju. — Pokojnikom blag spomin, žalostnim naše sožalje!

• Ugotovitve. Naprošeni ugotavljamo, da g. Ivan Oblak, posestnik in trgovec v Račah št. 35, star 59 let, ni identičen z Ivanom Oblakom, navedenim v Jutrovnem poročilu iz poljske kronike dne 12. t. m. — Poveden je na dobovskem povodu, ki je zopet lahko vsak ogledal običajno povodu, ki zadaje vsako leto kmetovalcem veliko brigo, marsikoga pa spravlja celo v obup, posebno, če ima večji del zemljišča v območju povodnj. Travniki bodo ostali še dolgo časa pod vodo, z njej pa je odneslo že navoženje gnoj. Koliko krto je ugonoblenih, a se ne množi tako naglo kakor škodljivci mrčesi! Ze nekaj časa smo spodje da neki črv poljske pridelke, kakor koruzo, deteljo in drugo. Kako ne bi, ko vsako leto uniči povodenj nešteto njihovih sovržnikov — krto. Gnojenje z umetnimi gnojili, ki se nam priporočajo, je izključno

no, ker bi jih voda takoj odplavila. Ze dve leti se snuje vodna zadruga, ki naj bi delala na odstranjenju te nadloge, pa nikakor ne moremo priti do nje zaradi nekočnosti v uračevanju. Ob priliki bomo objavili sliko poplave, ki bo predložila vsakemu, v kakem stanju so naša zemljišča. Ob povodnji je tudi prekinjena vsaka cestna zveza z Zagrebom. Zgodilo se je celo svoj čas, da je odneslo voz in bi se neka ženska skoro utopila. Če že gre kak pogumen voznik čez vodo, pa gotovo običaji vsak avtomobil uredi nje. Tako so zadnje nedeljo morali vleči tak avto s konjem iz vode, veliko pa se jih je moralo vrniti. Prepovedno bi bilo zato cesto nekoliko dvigniti. Čujemo, da je na predlog g. Pintarića sreski gospodarski odbor že vnesel za to potrebno postavko v svoj proračun.

• Smrtne nesreče pri podiranju bukve. Pri podiranju neke bukve se je v okolici Ozlja pri Karlovcu smrtno ponesrečil kmet Mijo Jeretin z Ostrega vrha. Ko je podžagal bukve, je drevo padlo nanj in ga pritisnilo tako, da je na mestu umrl.

• Smrt blaznika — ubijalca. V Tuzli je pred meseci izvala veliko razburjenje grozen zločin, ki ga je izvršil blaznik Hašim Rahmanović iz Zgornje Tuzle. V duševni zmedenosti je Hašim s sekirjo ubil in razsekal ženo, hčerko in sina. Po daljšem bivanju v opazovalnici je bil kot neozdravljiv izročen blaznici v Stenjevcu, kjer je zdaj v groznih mukah umrl.

• Nepredvidno ravnanje z revolverjem. Nikola Medved, čevljar v Sisku je bil pred tedni na lovu obstrelen ter se je moral dati na zdravljenje v bolnico. Ko je bil te dni odpušen iz bolnice, je obiskal svojega brata Martina v Glini. Predvčerajšnjim je Martin čistil svoj revolver. Ko ga je očistil in sestavil, je bratu demonstriral mehaničnem pri tem pa je ravnal tako nepredvidno, da se je nabasani revolver sprožil in je krogla zadela Nikolo v trebuh. Ranjenca ca so prepeljali v bolnico, kjer je že naslednji dan podlegel poškodbam.

• Zasedanost. Varnostna oblast 15. črte 21 letnega Ludvika S., doma iz kočevskega sreza, ki se je klatil v okolici Skofje Loke in kradel, kar mu je prišlo pod roko. Poleg drugega ima na vesti tudi tatvino par suknjic, ki jih je pokradel po hišah v Pijavi gorci. Osumljen je dalje, da je vidi pred dnevi v stanovanju Franceta Šerjaka v Pijavi gorci, kjer je vdiral v skrinjo in odnesel iz nje denarnico z večjo vsoto gotovine.

• Zaradi enega dinarja trije mrtvi. Včeraj smo poročali o krvavi bitki zaradi enega dinarja v ceni vina. Kakor poročajo iz Splita je tudi Stanko Juginović, ki se je udeležil usodnega prepira v Dubravi, podlegel hudim poškodbam. To je tretja žrtev krvavega prepira.

• Krize bo konec, če bomo kupovali domače izdelke. Če potrebujete pale, rašpe, ali drugo orodje, potem je vaša dolžnost, da se obrnete na domačo tvrdko »Triglav«, mehanično delavnico in pilarno v Trzinu. To je edina delavnica v naši državi za iglaste pilice v vseh oblikah in finisih. Specialni oddelk za kovinsko orodje izdeluje: ročna kladiva od 15 do 2 kg teže, ročne sekače in prebijače, nastavna in glavna kladiva, gozdna kladiva s sekirico za zloasanje, klešče za kovače, klešče za matice do 1/2, utope za nakovalca, sekače za kovače, držala za stružne nože itd. Blago je vedno v zalogi. Različna naročila jeklenih izdelkov sprejema tudi po risbi ali po vzorcu. Za vse izdelke nudi jamstvo, za upravičene reklamacije izdela nadomestek ali vrne denar. Če želite, da bo krize kmalu konec, potem podpirajte domačo industrijo! Zahtevajte ponudbe!

• Oblike in klobuke kemično čistiti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane

• Akademija XII. slovenski večer pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra do drevi v vseh prostorih Taborja. Oficijski sprejem od pol 21. do 21. Na sporedu je par koncertnih točk. Ga. Lovšćeva bo pela Lajovčev: Cveti, oveti rožica, Moszkovski: Pred spanjem in Bajičev: Ala nešto. Slovenski vokalni kvintet bo zapel B. Ipatčev: Brodar, M. Ipatčev: Savska in narodno Hladna jesen. Nadalje sledijo operni pevci z. Zupan, g. dr. Švara in švarov salonski jazz Odeon. Vstop strogo proti vabilu. Vabila se reklamirajo do 18. v Jadranu, Tomanova 3. Tel. 2974.

• U. In memoriam. Československa Obec v Ljubljani vzpomina u priležnosti prvega výroči umrti svetle památky svého čestného člena a předsedy ředitele pana Františka Chvátala a prosí své členstvo, aby zesnulému věnovali v tento den upřímnou vzpomínku.

• U. Mladinski pevski izbor iz Trbovelj, ki je s svojim koncertom v Ljubljani tako lepo uspel in ga je glasbenika kritika enodušno priznala za najboljši tovrstni zbor v državi, ki prav nič ne zaostaja za slavnimi slovenskimi inozemskimi zbori, priredi na splošno željo svoj drugi koncert 6. marca. Na koncertu bo zbor 120 otrok izvajal program, ki ga pripravila za Beograd. Obdobje bo imelo priliko, slišati poleg mladinske zborovske pesmi tudi dela Mokrančevca, Grgeševca, Matza itd. Na koncert ki bo priletna izprememba v našem koncertnem življenju, že danes opozorjamo.

• U. Vovos roman »Dva človeka«, današnji filmski spored ZKD. Od danes naprej bo predvajala ZKD v Elitnem kinu Matič veliki film, izvršen po popularnem in prekrasnem romanu »Dva človeka«. Film je izdelan zvočno s najboljšimi izrazi v glavnih vlogah. Vlogo patra igra Gustav Fröhlich, žensko glavno vlogo pa Charlotte Susa. Predstave bodo danes v soboto ob 14. in jutri v nedeljo ob 11. v Elitnem kinu Matič ob najboljši znižani ceni.

• U. Opozorilo trgovskim pomočnikom izloženim aranžerjem. Odbor pomočniškega zbora gremija trgovcev je na sedaj pripravil o ustanovitvi aranžerskega kluba v Ljubljani, katerega naloga bi bila, nuditi članom vesoljno izobražbo, o aranžerstvu Odbor je sklenil pozvati vse aranžerje in vse one trgovske pomočnike, ki bi se radi posvetili aranžerstvu, da se prijavijo tajniku g. Vladimiru Kravosu, palača

OBIŠČITE

KOROŠKI SMUŠKI RAJ (Kanzelhöhe)

pri Beljaku (1500 m), gorski hotel z dependanco in najmodernejšim konforom. Smuška skakalnica, drsališče, ledeno strelišče. Vodovod, skupno kopališče. Smuški učitelj. Sportna poročila. Pension S 10—15. 369

Delavske zbornice, ogledni vhod na Makiščičev cesti, II nadstropje. Prijave se lahko izvršijo ustno ali pisмено. Odbor je na isti seji podelil več podpor brezposelnim trgovskim pomočnikom, ki so prosili za pomoč. Trgovski pomočniki, ki ostanejo brezposelni in brez sredstev, imajo v svojem pomočniškem zboru tudi socialno ustanovo, ki jim prisloži na pomoč v najhujših časih. Podporni fond razpolaga z nekaj tisoč dinarjev, ki so prvenstveno namenjeni podpori brezposelnih in dolgo bolnih tovarštev. Dohodke sprejema podporni fond iz doklade, katero mora po zakonu plačati vsak član pomočniškega zbora.

• Velikodušen dar. Med drugimi darovalci, ki so izkazali svojo velikodušnost po nedavno objavljenem članku o tragediji 84 letne trboveljske starke, je tudi g. M. D. ki je naklonil 50 Din. Ta dar je vreden posebne omembe, zlasti zaradi tega, ker je pokojna mati darovalca celo kot vdova višjega rudniškega uradnika trpela največje pomanjkanje po smrti svojega moža, ki je po 40 letih zvesti službi postal žrtev svojega poklica. G. M. D. je staroupokojenec in ko se je sedaj spomnil bedne starke v Trbovljah, je storil to v imenu svoje revne matere in v imenu vseh nešteatih trpinov v rudniških revirjih.



Ali še slabo spite?

Naglo se boste opomogli, če se boste hranili s kreplivo hrano, ki jo bodo po boleznih oslabiljeni organi lahko pretvorili v novo moč.

Ovomaltine, zdrava, krepliva hrana, vsebuje v svojih topljivih zrnih samo najzlahtnejše hranilne snovi, ki se znanstvenim postopanjem pridobivajo iz sladkega, svežega mleka in svežih jajc, ki jim je zaradi boljšega okusa dodan kakao.

Na zahtevo pošljemo vzorec zastoj.

Cena škatlic Din 16. Dobiva se povsod.

DR. A. WANDER d. d., Zagreb

OVOMALTINE

krepi vaše živce. 1620

• Šolska kuhinja Nj. Vel. kraljice Marije sprejema učence v pouk preproste meščanske hrane. Pojasmila daje vodstvo vsak delavnik od 9. do 12. v Prečni ulici št. 2.

• Službeni pozor! V drugi polovici t. m. otvorimo četrti kuharski tečaj za služkinje. Pojasnila daje in sprejema prijave vsak delavnik od 9. do 11. vodstvo šolske kuhinje Nj. Vel. kraljice Marije, Prečna ulica 2.

• Lutkarski odsek Československe Obce v Ljubljani bo igral jutri ob 16. v Narodnem domu »Zmago nad hudobcem«. Gostje dobrodošli.

• Krajevna organizacija Udruženja vojnih invalidov bo imela redni občni zbor v nedeljo 17. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani Mestnega doma.

• Podružnica pekarskih pomočnikov v Ljubljani sklicuje za nedeljo 17. t. m. ob pol 10. dopoldne članski sestanek z vajnim dnevnim redom. Sestanek bo v mali dvorani Delavske zbornice. Polnoštevna udeležba obvezna.

Pri pokvarjenem in prenapolnjenem železenu, zgaši in početihi čirih v železu vas bo trajno ozdravil

SALVACID.

Dobiva se v vseh lekarnah. 1677

• Poštni urad brez javnega nabiralnika je pač velika posebnost. O njem nam piše neki naročnik. Kdor ga hoče videti, naj stopi do Rdeče hiše na Poljanski cesti, kjer uraduje že dve leti pošta »Ljubljana 4«. Številni prebivalci Rdeče hiše in teane zgorne Poljanske ceste sploh vprašajo, ali hoče morda pošta direktoja preizkusiti na njihov račun nov, izviran tip poštnega urada tipa IV, ki ne pobira pisem. No, ako gre za to, da nastopi Ljubljana, kot tretja prestolnica Jugoslavije, enkrat častno tudi pred Svetovnim poštним društvom v švicarskem Bernu, potem smo prizadeti seveda pripravljeni požrtovovalno se potpeti do zadnjega.

• Nesrečen padev. V Rožni dohni se včeraj težje ponesrečila soproga policijskega nadstrážnika Ana Andričeva. Imela je opravka v podstrešju, pa ji je na mokrih stopnicah spodrsnilo in je padla po tleh

Veliki ples

trgovskih nameščencev drevi v vseh prostorih Uniona. Negode Jazz. Gostuje g. Mirko Premelič. Cvirnov Jazz. Vstop ni vezan proti vabilu. Obleda promenada. — Domača zabava. — Začetek ob 20. 1873

Padev je bil tako hud, da je Andričeva obležala s zlomljeno desno nogo in so jo morali s reševalnim avtom prepeljati v bolnico.

• Zopet napadena ženska. Ko je šla predvčerajšnjim 31 letna Gizela Stefančičova po poljski cesti iz št. Vida proti Klečam se ji je pridružil neznan mlajši moški, ki so ga ženska nikakor ni mogla otresti. Čim sta prišla na samotnejši kraj sredi polja, se je prejel prijazni moški nenadoma zagnal proti njej in ji skušal iztrgati iz rok ročno torbico. Stefančičova pa torbice ni hotela izpušiti. Prišla sta se ruvati in je napadalec vrzel Stefančičovo po tleh. Ta pa je vdira na svo moč, česar se je na padalec naposed prestrašil in pobegnil. Ne bi si prilastil torbice. Stefančičova je pozneje zaradi razburjenja dobila hud živčni napad, poleg tega pa jo je ropar ranil tudi na vratu in so jo morali spraviti v splošno bolnico.

• Hudobna poškodba. Špediter Rudolf Velepčič, ki stanuje na Dunajski cesti 35. je prijavil, da mu je neznan storilec poškodoval ponoči železno ograjo pri njegovem vrtu ob »Vrarski ulici. Polomil mu je tankih drog, ter napravil nekaj škoda tudi na vrtu samem. Hudobnega poškodovalca zasleduje policija.

• Dve tatvini. Predvčerajšnjim se je splazil neznan zlikovec v delavnico krojaškega mojstra Jožeta Sušnika v Selemurhovi ulici 7. V delavnici je vse prebrskal in si naposled prilastil nekaj čez 3 metre temnosivega sukna, vrednega 1000 Din. Z tatvinišča hiše št. 39 v Kolodvorski ulici pa je odnesel večerj ponoči neznan tat 250 Din vredne sanke ter par bambusovih palic, oboje last uradnice Marije Glavačeve.

• SK Svoboda — Ljubljana sporoča vsem član obiskovalcem nlesne šole, da se danes plesne vaje ne vrše.

• Danes plesna vaja maturantov TSŠ ob 16.30 v šolski dvorani.

Iz Maribora

• Planinski večer priredi 1. februarja Planinsko društvo. Čisti dobitek prireditve, ki bo časi primerna, ker se bo opustil vsak neresen in prešeren spored, je namenjen za zgradbo Rižniške koče in za pomožno akcijo mariborske mestne občine.

• Krozec učiteljskih upokojencev si je na svojem prvem letošnjem sestanku izvolil namesto umrlega Antona Porekarja za vodjo Srečka Majcica. Sestanka se je udeležilo 26 upokojenih učiteljev. V spomin na pokojnega tovariša so učitelji zbrali 900 Din za Porekarjev temeljni kamen pri Učiteljskem domu v Mariboru.

• Novo lutkovno gledališče v Studenčih otvori Sokol danes z dvema igrama samo za odrasle, v nedeljo popoldne pa za mladino. Oder je plod večmesečnega truda in predstavlja svojevrsten poizkus v sceni in fasadi. Z novim gledališčem je mariborsko lutkarstvo pridobilo močno postojanko tudi v okolici.

• Solarskova nezgoda. Pri Gornji Sv. Kungoti je doletela 11-letnega učenca Al. Žizka težja nesreča. Iz šole domov grede so se otroci igrali in ga je pri tem sunil tovariš tako nesrečno, da je padel in si zlomil desno ključnico. Prepeljali so ga v tukajšnji bolnišnico.

• Nesrečni sunek. Pod tem naslovom smo objavili včeraj vest, da je sunil na državni cesti v Brestemci delavec Janez Trbojca v prepiru vojske Leopolda Ačka, tako da je ta padel in si pretresel možgane. Kakor pa smo izvedeli, ta vest ni točna. Ačko, ki je na dopustu, se je v sredo zvečer vračal z bratom domov in je hotel se izogniti nekemu avtomobilu, nesrečno padel in se poškodoval na glavi.

• Nočno lekarniško službo ima pridojiti teden Albaneževa lekarna »Pri sv. Antonu« na Frankopanski ulici. Od sedaj naprej bo imela nočno lekarniško službo le ena lekarna.

• Avtobus za smučarje. Danes bosta odpejala dva avtobusa izpred Velike kavarne smučarje do Reke. Prvi bo odšel ob 14.30, drugi pa ob 19. Iz Reke bo vozil le en avtobus jutri ob 19.

Iz Celja

• Oživiljenje v celjskem gledališču. V sredo zvečer je celjsko gledališče po dolgem času zopet odzvelo. Agilni člani in članice celjskega Dramskega društva, med katerimi se nahajajo več novih moči, so uprizorili v izvršni režiji g. Fedorja Gradničnika Mrstičkovo petdesetkoko ljudsko dramo »Maršček«, in to ob razprosnem gledališču, česar v Celju že dolgo nismo doživeli. Glede igre same smo mnenja, da bi se našlo v domači dramski literaturi kaj bolj primernega. Sicer pa je bilo občinstvo s predstavo prav zadovoljno, kar naj služi Dramskemu društvu v vzpodbudo in zasluzeno priznanje. Najboljši so bili od nastopajočih gospe Sadarjeva, dr. Rajhova in Verbnikova, od moških pa gg. Gradničnik, Velušček, dr. Rajh, dr. Vrbovec in Verderber, ki so pač dokazali svojo staro odsko rutino.

• Zanimivo predavanje o smučarstvu se je vršilo pod okriljem savinjskega podružnice SPD v Celju protokoli torej. Prostorna risalnica deške meščanske šole v Vodnikovi ulici je bila polna. Predavatelj g. Ante Gnidovec iz Ljubljane, ki je znan sportnik je podal zgovorno smučarskega sporta v splošnem in še posebej glede na naše kraje. Podrobno se je predavatelj bavil z razvojem smučarstva v naši banovini v zadnjih letih. Predavanje, ki je bilo tu čim tam prepleteno s šaljivimi domisleki, je spremljalo nad sto krasnih narevnih skopitčnih slik, ki so jih izvršili po večini slovenski amaterji fotografji.

• Člane Vodnikove družbe v Celju in okolici, ki se niso prejeli knjig za preteklo leto, vabi poverništvo Vodnikove družbe v Celju, da dvignejo knjige čim prej v tiskoprometni pisarni pred kolodvorom. Oni člani pa, ki še niso plačali članarine za tekoče leto, se prosijo, da jo čimprej poravnajo in s tem prihranijo poverjeniku mnogo nepotrebnega dela. V zalogi je še tudi nekaj izvodov družbenih knjig iz leta 1930, ki se tudi dbe v omenjeni pisarni.

• Lastnikom motornih vozil. V svrhu registracije motornih vozil za leto 1932, ki se bo pričela izvrševati v najkrajšem času, pozivajo lastniki motornih vozil, da vložijo zadevne prijave pri predstojništvu mestne policije v Celju, kjer se dobe tudi predpisani obrazci.

• Razne nesreče. 25 letni hlanec Peter Mišigol, ki nima stalnega bivališča, je iskal neke v celjski okolici premoščice. Pri nekem skednju je nenadno planil nanj velik pes čvral in ga uredil v levo nogo od kolomem. Pri conjenju drv se je vsekala v levo roko 21 letna sluškinja Angela Strniševa iz Šmarja pri Jelšah. 72 letni

Kino Ljubljanski dvor

Teleton 2730

Danes ob 4., pol 8. in 9. uri

GRETA GARBO

božanska žena

v ljubavni drami

„Zasužnjene duše“

Cene 4 in 6 Din.

Klobučarski pomočnik Franc Grdina iz okolice Biželskega je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nadlaktico. Med igro z dvema tovarišema je padel 9 letni učenec Srečko Grienuš iz Celja in si zlomil desno goleno. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski javni bolnici.

• Smučarska tekma pri Celjski koči. Zimskosportni odsek SPD v Celju sporoča: Zaradi neugodnih snežnih razmer bo klubski smučarski tek za juniorje v nedeljo 17. t. m. le v primeru, če zapeče do nedelje nov sneg. Sicer bo pa tekovanje v nedeljo 24. t. m.

• Mestni kino bo predvajal drevi ob pol 21. krasni zvočni film »Pojoci norec« s slovitiim Jolsonom.

Iz Tržiča

• Kino predvaja danes in jutri zvočni velfilm »X—27« ter Paramountov točnik.

Iz Kranja

• Dobrodelna prireditve v korist brezposelnih v Kranju. V zadnjem času je brezposelnost v našem mestu zelo narasla, posebno med tukajšnjimi emigranti. Emigrantska organizacija »Zarja«, ki ima v prvi vrsti nalogo zbirati, organizirati in podpirati emigrante, bo danes ob 20. priredila dobrodelno zabavo s plesnim vendkom. Čisti dobitek je namenjen podpori brezposelnih. Vstopnina samo 5 Din za osebo. Vabljeni!

• Vsa večer in ob nedeljah popoldne v kavarni Narodni dom znana ciganska godba Baranya.

• V kinu Narodni dom v Kranju so bo danes ob pol 9. uri zvečer predvajal film »Zlato« z Dolores del Rio v glavni vlogi in dobra šala.

Iz Zagorja

• Sokol in smuški odsek SPD priredi ta drevi ob 19. predavanje s skiptičnimi slikami. Predaval bo g. Gnidovec o smučanju. 100 raznih lepih slik iz naše lepe Gorenjske in iz Norveške. Predavanje bo v Sokolskem domu. Pridite!

Iz Trbovelj

• Kino Sokol bo predvajal drevi ob 20. zvočni film Charlija Chaplina »Ladi v ločestem«.

Iz Hrastnika

h. »Trije vaški svetniki« je naslov voselogra, ki se je splošno prijubila. Na splošno željo se ponovi ta igra jutri ob pol 17. v Narodnem domu. Hrastnčani in okoličani naj ne zamede te prilike, ki jim za mal denar nudi za tri ure najboljšo zabavo. Da pa kino ne bi moči gledališke predstave, bo jutri prva kinematografska predstavba že ob 14. Predvajal se bo film »Čaršnica rekrutit«.

Iz Novega mesta

• Kino »Dome« v Sokolskem domu predvaja danes ob 20.15 in jutri ob 15. 18. in 20.15 zvočni film »Vihar na Mont Blanc«. Zunanji obiskovalcem je to praporočljivo zaradi ugodnih železniških zvez.

Iz Laškega

1. Ukinjenje pasjega kontumaka. Kakor smo že poročali, je sresko načelstvo ukinilo pasji kontumak za laški srez s pristavkom, da morajo biti vsi psi slej ko prej registrirani pri pristojnem županstvu in opremljeni s predpisanimi pasjnimi znamkami. V gostilne in druge javne lokale se psi ne smejo jemati.

1. Živnorojska zadruga za laški srez bo imela 31. t. m. v osnovni šoli v Laškem svoj ustanovni občni zbor.

1. Kmetijski tečaj. Dne 20. t. m. se prične v St. Lenartu nad Laškim 6-tedenski kmetijski tečaj. Tečaj bo v tamošnji oson. šoli. Predavali bodo gg. dr. Jerina, Zupan, dr. Šnid, Zlindra in dr. Lovšin, sami znani veščaki, zaradi česar so kmetovalci vabijo, da se tečaja v čim večjem številu udeležijo.

1. Sokol v Laškem bo imel 16. t. m. ob 20. v hotelu »Savinji« redni letni občni zbor.

Iz šoštanj

• Smučarski izlet. Zimskosportni odsek tukajšnje SPD priredi v nedeljo zjutraj izlet smučarjev v St. Vid nad Zavodnjem. Za tiste, ki lahko odidejo že v soboto, je pri Vrtiču na razpolago prenočišče. Po zadnjih poročilih iz St. Vida so tam snežne prilike za smučanje prav ugodne. Vabljeni vsi smučarji, tudi Velenčani!

• Gostilničarja z litrom po glavi. Nedavno je poplaval v Rudarskem domu v Velenju skupina domačih fantov. Veselo razpoloženje in harmonija jih je pa zapuščala, čim več so se navzili mokrih dobrot. Privleki so na dan stare spore, se začeli med seboj zbadati, dokler se sovražna napetost ni končala v splošnem prepezu. Restavater Rudarskega doma g. Mraz je skušal bojveto mladino miriti in razvodniti. Pri tem ga pa je udaril 23-letni F. K. z literarno steklenico po glavi tako močno, da se je razbila in gostilničarja precej ranila. Zadeva se je končala v terek pred šoštanskim sodiščem, ki je storila obsojila na 1 mes

Pod najvišjim
pokroviteljstvom
Nj. Vel. kralja
Aleksandra I.

AKADEMIJA

XII. slovenski večer

GOSPODARSTVO

16. januarja

v vseh prostorih
Tabora

Naraščanje insolvent

Splošna državna statistika je pravkar objavila podatke o insolventih, ki so bile objavljene preteklo leto. Lani je bilo v vsej državi registriranih 534 konkurzov in 529 poravnanih postopanj, torej vsega 1363 insolventov. Če to število insolventov primerjamo s številom v prejšnjih letih, tedaj dobimo naslednjo zanimivo sliko:

	1927	1928	1929	1930	1931
konkurzi	1060	917	1063	608	534
porav. postop.	—	—	—	185	829
	1060	917	1063	793	1363

V gornji statistiki so podatki do 1. 1930 prevzeti iz statistike Jugoslovenskega društva za zaščito upnikov v Zagrebu, pri čemer je treba upoštevati, da je zakon o prisilni poravnavi izven konkurza stopil v veljavo šele 1. maja 1930 in velja torej število poravnanih postopanj za 1. 1930 za 8 mesecev tega leta.

Lani se je število insolventov silno pomnožilo; konkurzi so sicer po številu padli, zato pa opazoma veliko naraščanje poravnanih postopanj. V primeru z 1. 1930 je skupna števila insolventov narasla za 570 ali za 72%. Število poravnanih postopanj se je pri tem več kakor poštvernilo. Če primerjamo gornje števila, na moramo se upoštevati, da smo v letu 1925, torej pred deflacijsko krizo, imeli le 848 insolventov (konkurzov).

Lansko število insolventov se na posamezne banovine razdeli takole:

banovina	konk.	poravnave	skupaj
varvarska	69	16	85
vrbska	2	17	19
dravska	72	107	179
drinska	50	62	112
dunavska	148	330	478
zetska	19	12	31
moravska	32	6	38
primorska	30	27	57
savska	79	214	293
Beograd	33	88	121
skupaj	534	829	1363

Kakor je iz gornje primerjave razvidno, odpade več kakor ena tretjina laniških insolventov samo na dunavsko banovino, druga tretjina pa na savsko in dravsko banovino. V vseh teh 3 banovinah (v dunavski, savski in dravski) je bilo lani nič manj kakor 970 insolventov ali 72% vseh insolventov v državi.

V treh gospodarsko najbolj razvitih banovinah je insolventov silno naraslo. Za prejšnja leta žal nimamo podatkov o insolventih po banovinah, ker je Jugosl. društvo za zaščito upnikov v Zagrebu to statistiko vodilo glede na pravna področja po pokrajnah. Kot nekako merilo za primerjavo bodi le navedeno, da je bilo leta 1930 v Hrvaški in Slavoniji, v Sloveniji in Dalmaciji vsega le 392 insolventov, leta 1929 pa le 204 insolventov. V naših gospodarsko bolj razvitih pokrajinah so se nasproti lanskemu letu insolventov več kakor podvojile, nasproti letu 1929 pa poštverile.

Insolventni val v Sloveniji.

V Sloveniji se je število insolventov v zadnjih treh letih skoro poštvernilo. O gibanju števila insolventov na teritoriju Slovenije osonno dravske banovine so nam na razpolago naslednje števila:

leta	konkurzi	poravnave	skupaj
1926	77	—	77
1927	87	—	87
1928	63	—	63
1929	46	—	46
1930	58	17	75
1931	72	107	179

V letih 1926 in 1927 je bilo pri nas število insolventov razmeroma znatno, kar je bilo posledica posledice deflacijske krize. Toda že leta 1928 je konkurzi val popustil in leta 1929 je bilo vsega zabeleženih le še 46 konkurzov. Naslednja leta pa se je število insolventov zopet dvignilo na 75, lani pa je kar poskočilo na 179.

Državna hipotekarna banka eskontira kupone svojih dolarskih zastavnic. Državna hipotekarna banka v Beogradu objavlja, da eskontira vsak prihodnji kupon svojih 7 odst. zastavnih listov dolarske emisije od leta 1927. (Sključeno posojilo), pri čemer odbija za čas do zapadlosti kupona 7 odstotkov obresti. Vsekaj imetnik tež zastavnih listov lahko torej pri centrali ali pri podružnicah brez kakršnihkoli drugih stroškov eskontira kupone, ki bodo šele zapadli v plačilo.

Države, ki so opustile zlato valuto. Od konca 1. 1929, je 16 držav v Evropi in Ameriki opustilo zlato standard. Decembra 1. 1929, je Avstrija za izvozno prepovedjo za zlato ukinila funkcijoniranje zlata denarne veljave, isti mesec je tudi Argentina ukinila zlato standard, 27. julija preteklega leta je Mehika ukinila zlato veljavo in prešla k srebrni valuti. Ko je 21. septembra preteklega leta Anglija suspendirala zlato veljavo, so ji kmalu sledile številne druge države. Do konca septembra so namreč opustile zlato standard Kolumbija (s prepovedjo izvoza zlata), Portugalska, Indija, Irsko, Egipt (s prepovedjo izvoza zlata), Bolivija, Švedska, Norveška in Danska. 13. oktobra preteklega leta je suspendirala zlato standard Finska, 20. oktobra pa je Kanada omejila izvoz zlata in tako onemogočila funkcijoniranje zlata veljave; isti ukrep je napravila Japonska 14. decembra.

Luški promet na Reki in v Trstu je lani nadalje nazadoval. Dočim se je lani navzlic gospodarski krizi pomorski promet na Salsku obdržal na višini 1. 1930, je na sosedni Reki padel za preko 21 odst. V reški luki je bilo namreč lani izkrcanih le 393.000 ton (1. 1930, 489.000 ton), ukrcanih pa je bilo lani na Reki 217.000 ton (1. 1930, 294.000 ton). V tržaški luki je bilo lani ukrcanih in izkrcanih 42.6 milijona met. stotov blaga nasproti 54.3 milijona met. stotov v 1. 1930. Tržaški promet je zlasti mnogo trpel zaradi tega, ker se Avstrija in Češko-slovaška v zadnjem času v vojni men poslužujeta Hamburga namesto Trsta.

Tudi Češko-slovaška namerava izvajati protekcionizem preko deviznih omejitev. Kakor poroča »Prager Presse« se je češko-slovaški ministrijski svet na seji 14. t. m. počel s predlogom gospodarskih ministrov, da se pri češkosl. Narodni banki ustanovi posebna komisija za dodeljevanje deviz za uvoz gotovih vrst blaga. Ministrijski svet je razpravljal predvsem o sestavi liste onega blaga, za čigar uvoz bi bila devizna komisija pristojna dovoljevati prodajo deviz. Ustanovitev komisije ima namen, prilagoditi uvoz gotovega blaga potrebam kmetijske in notranjega konsumna. V seznam se imajo poleg izrazito luksuznih predmetov vnesti tudi nekateri kmetijski proizvodi. — Kakor je iz gornje informacije pravega lista razvidno, obstaja namen, da se preko deviznega pravilnika omeji oddaja deviz za uvoz luksuznega blaga in kmetijskih proizvodov.

Stroga kontrola glede izvajanja žitnega režima v Volvodini. Kakor znano so se v krogu slovenske mlinarske industrije v zadnjem času čule pritožbe glede nepravilnega izvajanja žitnega režima, ki omogoča slavonim in volvodinskim mlinom, da nudijo moko ceneje, kakor pa bi znašali stroški za pšenico s predpisanim doplačilom in za mletje. Sedaj poročajo iz Novega Sada, da je dunavska finančna direkcija pozvala vse davčne uprave na njenem teritoriju, da vodijo najstrožjo kontrolo glede izvajanja predpisov zakona o prodaji pšenice in da pri vsakem kršenju teh predpisov najstrožje postopajo. Finančna direkcija je namreč ugotovila, da se zakonski predpisi glede žitnega režima izvajajo. Finančna direkcija je vrhu tega naprosila bansko upravo, da tudi upravnim oblastvom naroči, naj pazijo na točno izvajanje obstoječih predpisov. Ta ukrep je brez dvoma tudi posledica korakov, ki jih je na podlagi sklepa zadnje plenarne seje podzela zbornica za TOI v Ljubljani.

Veleseljski termini. Pred dnevi je uprava Ljubljanskega veleseljskega objavlja termine svojih letošnjih prireditvev; vzorni veleseljem se bo vršil od 4. do 13. julija, jesenski razstava »Ljubljana v jeseni« pa od 3. do 12. septembra. Takoj nato se večeraj tudi zagrebški veleseljem objavil termine svojih prireditvev. Z začetkom moramo pri tem ugotoviti, da je uprava zagrebškega veleseljskega kakor lani tudi letos napovedala svojo jesensko prireditev na isti termin, ki je doleten za našo prireditev »Ljubljana v jeseni«. Tako postopanje ni samo neprimerno, temveč povzroča tudi razstavnim tvežanje, ker nima vsaka razstava možnost, da bi istočasno razstavljala na dveh veleseljih.

Borze

15. februarja.

Na ljubljanski borzi so danes tečaji deviz ostali v glavnem nespremenjeni. Angleški funt se je nekoliko dvignil, za malenkost pa sta se okrepili devizi Bruselj in Trst.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bila Vojni škoda zaključena le za kaso po 245 (večji promet je bil na beograjski borzi pri nekoliko popuščajočih tečajih). Več zanimanja je bilo za 7% Blairovo posojilo, ki se je trgalo po 47, 47,75 in 48, dočim je bilo 8% Blairovo posojilo zaključeno po 54 in 55. Promet je bil še v investicijskem posojilu po 55 (v Beogradu po 59) in v begluških obveznicah po 56.

Devize.

Ljubljana.	Amsterdam	2250,21—2266,05,
Bruselj	782,88—785,24,	Curih 1097,25—1100,55,
London	194,52—196,12,	New York 5613,72—5630,72,
Pariz	220,82—221,48,	Praga 166,89—167,39,
Trst	284,51—286,91,	New York kabel 5635,72—5652,72,

Zagreb.

Amsterdam	2250,21—2266,05,
Berlin (privatno)	1340—1350 (1340, 1350),
Bruselj	782,88—785,24,
London	194,52—196,12,
Milan	284,51—286,91,
New York kab.	5635,72—5652,72,
New York ček	5613,72—5630,72,
Pariz	220,82—221,48,
Praga	166,89—167,39,
Curih	1097,25—1100,55,

Curih, Beograd 9,10, Pariz 20,125, London 17,90, New York 513,50, Bruselj 71,30, Milan 26, Madrid 43,30, Amsterdam 205,90, Berlin 191,65, Stockholm 99, Oslo 96,75, København 98, Solja 3,72, Praga 15,21, Varšava 57,45, Bukarešta 3,05.

Effekt.

Zagreb. Državne vrednote: Vojni škoda kasa 243—250, za februar 230—238, 7% investicijsko 54—56, 4% agrarne 26—28, 7% Blair 47—48, 8% Blair 53—54, 7% drž. hipotek. banka 47 den., 6% begluške 36—36,50.

Beograd. Vojni škoda 242, 240, 238, 240,75, 238,50, 239, 239,50, 238 zaklj., 7% investicijsko 58—59, 4% agrarne 28—29, 6% begluške 35,75—36,25, 8% Blair 53, 52, 52,50 zaklj., 7% drž. hipotek. banka 50 bl., Narodna banka 5100—5150.

Blagovna tržišča

LES

Ljubljanska borza (15. t. m.). Tendence za les še vedno slaba. Zaključen je bil 1 vagon bukovih desk. Povpraševanje je za 100 m³ hrastovih bouslov (samo slavonske produkte), 1a, do 5% kratke robe, v trgovskih dolžinah in debelinah, za 100 m³ orehovine (I, II, 60—100 mm debeline, vsaj 50%: 80 in 85 mm, temne barve, teža 750 kg) in za 2 vagona dog za sode za tobak (smreka, jelka, suhih, dolž. 1,50, 3, 4,5 in 6 m, širina 7—12 cm, debelina 17—18 mm, franko Sušak).

ZITO

+ Chicago, 15. januarja. Začetni tečaji: Pšenica: za mare 54,875, za maj 56,125, za julij 55,125, za september 56,875; koruza: za mare 37,625, za maj 39,625, za julij 41; oves: za maj 25,625; riž: za maj 45,875.

+ Winnipeg, 15. januarja. Začetni tečaji: Pšenica: za maj 62 za julij 63,125.

+ Novosadska blagovna borza (15. t. m.). Tendence nespremenjena. Promet 35 vagonov. Riž: baška 150—155. Oves: baški, sremski, slavonški 127,50—132,50 Koruza: baška s kakovostno garancijo 60,50—65; baška, sremska za mare — maj 77,50 — 90; sremska s kakovostno garancijo 63 — 66; sremska, pariteta šid 65 — 67,50; baška

sušena 74 — 76; sremska sušena 75 do 77; pariteta šid sušena 76 — 78. — Ječmen: sremski, 63/64 kg 122,50 do 127,50. Moka: baška in banatska »Ogrec« in »Ogrec« 360—380; »2« 340—380; »3« 305 do 310, »4« 255—265; »7« 190—200; »8« 122,50 do 127,50. Otrubi: baški in sremski 85 do 90; banatski 80—85. Fižol: baški, sremski beli brez vreč, 2% 187,50—192,50.

+ Somborska blagovna borza (15. t. m.). Tendence nespremenjena. Promet 55 vagonov. Oves: baški, sremski, slavonški 127,50—132,50. Koruza: baška za januar 62 — 64; za mare — maj 75 — 77,50; baška sušena 73 do 75. Riž: baška 152,50 — 157,50. Moka: baška »Ogrec« in »Ogrec« 360 — 380; »2« 340 do 360; »3« 305 — 315; »4« 255 — 265; »7« 190 do 200; »8« 122,50 — 127,50.

+ Budimpeštanska terminalska borza (15. t. m.). Tendence vrstne. Promet živih. Pšenica: za mare 12,53 — 12,54, za maj 13,42 — 13,44; riž: za mare 14,85 — 14,87, za maj 15,70; koruza: za maj 14,95.

Borba Ptuja za ohranitev železniških zvez

Ptuj, 15. januarja.

Ker so se v zadnjem času pojavile govorice, da bosta v najkrajšem času ukinita brzovlaka, ki vozita popoldne skozi Ptuj proti Kotorbi, odnosno proti Pragerskem, je mestni načelnik g. Ladislav Jerše sklical za 13. t. m. anketo, ki se je vršila v županovi sobi na mestnem magistratu. Anketo so se udeležili zastopniki političnega oblastva g. dr. Bratina, zastopnik vojaškega oblastva komandant mesta major g. Sarac, za gremij trgovcev g. Milko Senčar, za Goštinčarsko združenje njen načelnik g. Mahorič, za mestno občino na občinski svetnik g. Lenarčič in magistratni ravatelj g. Michael Zavadl. Na anketi je bilo soglasno sklenjeno, da se pošlje predstavka našemu poslancu g. Lovru Petovarju, ki se naj zavzame za to, da dobi Ptuj zadostne železniške zveze. Dalje se je poslala predstavka tudi na druga mesta.

Na progi Pragersko-Kotoriba in obratno vozi že itak malo vlakov in se je že dosedaj čutila potreba vsaj še za en popoldanski osebni vlak. Zveza za brzovlak na Pragerskem za Ljubljano in Zagreb je bila dosedaj omogočena edino s popoldanskim brzovlakom, ki pa se namerava ukiniti.

Prekmurje, Mursko polje kakor celo zaledje ob železnici Pragersko-Murska Sobota so navezana na izvoz svojih pridelkov v inozemstvo. Ako se navedena brzovlaka ukinita, nimajo ti kraji več prikladne zveze, kar bi povzročilo, da bi gospodarski in izvozni stiki še bolj padli, kakor so že zaradi splošne gospodarske krize. Dejstvo je, da je bila proga Pragersko-Kotoriba pred vojno ena glavnih prog, na kateri je vozilo mnogo več vlakov kakor zdaj. Vse zaledje, ki je navezano na sedanja brzovlaka, ni pa le gospodarsko zelo razvito, ampak je tudi po številu prebivalstva tako važno, da se vsakogar more vpoštevati, saj šteje okoli 200.000 prebivalcev. Nočna brzovlaka, ki bi še dalje vozila skoro ne prideta v poštev, posebno ker nimata železniške zveze s progo Ormož-Ljutomer-Murska Sobota-Hodoš.

Naposled je treba še poudariti, da od obstoječih osebnih vlakov ne bi bilo mogoče nobenega ukiniti ali pa prestaviti, ker tvorijo sedaj nujne zveze za domače prebivalce. Osebnih vlakov, ki vozi sedaj skozi Ptuj ob 13,02, je neobhodno potreben za ljudi, ki prihajajo po uradnih opravkih v mesto, kakor tudi za številne dijakke, ki obiskujejo gimnazijo in meščansko šolo, kar bi v primeru ukinitja morali čakati na vlak, ki vozi iz Ptuja proti Ormožu šele ob 18,12.

Ako se mora popoldanski brzovlak res ukiniti, naj se nam da en popoldanski osebni vlak, ki naj bi vozil iz Maribora in do Cakovca ter se vračal na Pragersko tako, da bi imel z brzovlako zvezo. Vlak, ki od haja sedaj iz Murske Sobotke ob 9,20, naj bi odhajal približno 1 uro prej, tako da bi dobil zvezo na prej navedeni vlak, ki bi se eventualno na novo uredil. Seveda bi bilo v tem primeru neobhodno potrebno, da bi imeli brzovlakovi proti Mariboru in Ljubljani-Zagrebu tudi še nadalje postanek na Pragerskem.

Mestna občina kakor tudi vsi drugi interesi prosijo v imenu prebivalstva in v interesu gospodarskega razvika mesta Ptuja in drugih krajev, naj odločena oblastva upoštevajo upravičeno prošnjo po ohranitvi dosedanjih železniških zvez.

Predstavko za narodnega poslance gospoda Petovarja je župan g. Jerše osebno izročil poslancu pred odhodom v Beograd. Obveščene so bile o tej predstavi tudi ostale občine Ormož, Središče, Ljutomer in Murska Sobota s prošnjo, naj tudi one podprejo to akcijo.

Z nožem in s prstjo

Poljane, 15. januarja.

Pred dnevi so se fantje blizu Makol zopet spoprijeli. Zaradi tepeža je predkaznovan 19letnik Gajšt Ivan iz Pečk je namreč na cesti blizu Štatenberga okrog 11. ponoči streljal iz pištole in pozival fante na korajžo. Seveda so prihiteli fantje k njemu, med njimi tudi Šaba Matevž in Edvard Pšeničnik, oba iz Štatenberga. Slodnji je iz zivacu vzel pištole.

Zaradi tega pa je Gajšt, ki ga je imel precej pod kapo zavrela kri, da je na oba navil z žepnim nožem. Prizadejal je obema, Pšeničniku na desni strani prs. Šabi pa na levi rami precej globoke rane.

Orožnikoma g. Maku in Seršenu, ki sta ga prijela in zasilila, je sicer dejanje priznal, izgovarjal pa se je, da sta ga onadva prva napadla. Priče to zanikajo in se bo Gajšt zavoljo svoje vročernosti moral zagovarjati pred pristojnim sodiščem.

Železniški popusti za poset veleseljem

Beograd, 15. januarja. A. A. S. sklepom g. prometnega ministra so dovoljene polovične vozne cene pri povratku obiskovalcem tehle mednarodnih sejmov:

V Lipekem (6. do 16. marca). Popust velja za odhod od 2. do 14. marca in za povratek od 7. do 21. marca.

V Budimpešti (17. do 21. marca). Popust velja za odhod od 13. do 20. marca in za povratek od 17. do 25. marca.

V Pragi (13. do 20. marca). Popust velja za odhod od 1. do 23. marca in za povratek od 14. do 24. marca.

na Dunaju (od 13. do 20. marca). Popust velja za odhod od 9. do 19. marca in za povratek od 13. do 25. marca.

V Baslu (od 2. do 12. aprila). Popust velja za odhod od 28. marca do 11. aprila in za povratek od 3. do 16. aprila.

V Telavivu (kopališču) (od 7. do 30. aprila). Popust velja za odhod od 2. do 27. aprila in za povratek od 9. aprila do 9. maja.

V Milanu (od 12. do 27. aprila). Popust velja za odhod od 8. do 25. aprila in za povratek od 18. aprila do 2. maja.

V Poznani (od 1. do 8. maja). Popust velja od 27. aprila do 6. maja za odhod, za povratek od 2. do 12. maja.

V Parizu (od 4. do 18. maja). Popust velja za odhod od 1. do 16. maja in za povratek od 5. do 20. maja.

V Budimpešti (od 7. do 16. maja). Popust velja za odhod od 3. do 15. maja in za povratek od 7. do 20. maja.

Popusti veljajo za vse vlake, razen ekspresov.



GLEDALIŠČE

LJUBLJANSKA DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota, 16.: ob 15. Vest. Dijaška predstava po izredno znižanih cenah. Izven. Ob 20. uri »Rečna kot cerkvena miša«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 17.: ob 15. »Jurček«. Izven. Ob 20. »Arsene Lupin«. Znižane cene. Ponedeljek, 18.: »Rečna kot cerkvena miša«. Q

LJUBLJANSKA OPERA

Začetek ob 20.

Sobota, 16.: »Carmen«. C. Nedelja, 17. ob 15.: »Koštanec«. Znižane cene. Izven. Ob 20.: »Grofica Marica«. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 18.: zaprto.

*

Ljubljanska drama. Danes ob 15. je bila predstava Rožanove drame »Veste« v režiji g. Debeveca in po znatno znižanih cenah. — Veseloigra »Rečna kot cerkvena miša« se ponovi danes ob 20. kot ljudska predstava po znižanih cenah in v premijski zasedbi. Vsebine te komedije je zelo zabavna. Jutri ob 15. se ponovi prvič Golljeva mladinska igra »Jurček«. Igra je za mladino izredno primerna, zato toplo priporočamo obisk. Veljajo običajne dramske cene. Ob 20. pa se bo ponovila detektivska komedija »Arsene Lupin« v režiji g. Skrbinskega po znižanih dramskih cenah.

Ljubljanska opera. »Carmen« za red C bo danes v običajni zasedbi. Letošnja uprizoritev te opere ima veliko privlačno moč, kakor dokazuje lep obisk pri vseh dosedanjih uprizoritvah. Zasedba običajna: g. Thierri, g. Majdičev, g. Ivič, Primožič in drugi, kakor pri premijeri. Diržer ravatelj Polič, režija je Kreflova. — Jutri ob 15. se poje Konjovičeva opera »Koštanec« z go. Gjunjenac v naslovni vlogi, ob 20. pa v letošnji zasedbi »Grofica Marica«, ena najbolj priljubljenih operet našega repertoarja. Znižane operne cene.

*

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER

Začetek ob 20.15.

Sobota, 16.: Zadeva Kaiser. Premijera. Nedelja, 17.: Zadeva Kaiser.

Veseloigra »Zadeva Kaiser« na Sentjacobskem odru. Danes in jutri bo uprizoril Sentjacobski oder prvič izvrstno veseloigro »Zadeva Kaiser«, ki se je vprizorjala z velikim uspehom po raznih gledališčih na Dunaju in v Gradcu. Dejanje je zelo komično, tako da se gledalec od srca nasmeje. Vstopnice so pri g. Milošu Karničniku na Starem trgu.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20.

Sobota, 16.: Skorpion. Premijera. Nedelja, 17. ob 15.: Lutka. — Ob 20.: Viltorija in njen buzar.

*

Iz mariborskega gledališča. Današnja dramska premiera bo predstavila publiko zanimivo in originalno delo hrvatske dramske književnosti »Skorpion«, eno od najznatnejših del oipa Kulundžića. Premiero bo režiral H. Tomašić, nastopi pa tudi gost g. Sturm-Menartova. Jutri ob 15. se letos prvič ponovi Audranova melodijozna in zabavna opereta »Lutka« zvečer pa se vprizori Abrahamova opereta »Viktoria in njen buzar«.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

KULTURNI PREGLED

Ob desetletnici „Ljudske univerze“ v Mariboru

Povojno življenje v Mariboru je bilo sila razgibano. Kaj čuda: že sam prekrat je povzročil pravo kvašenje in kipenje, ki se dolgo ni umirilo. Z vseh strani so prihajali naši ljudje, polni ognja, elana, volje do udejstvovanja. V vojni so se tudi mladi postarali, to je res; toda prekrat je bil kakor čudovita Zeleisova palica, ki nam je na mah olajšala vse tegobe. Voljno smo se vdajali veri, da ima novo življenje nedogledne možnosti. Mariborska slovenska družba je rasla kakor testo, ki mu dodaja dovolj kvasa: širila se je, večala in čakala oblikovalcev. Vnena značilnost te družbe je bila nje raznolikost: Stajerci, Kranjci in Primorci so se ostro razločevali in nekako instinktivno merili med seboj, češ, kdo izmed nas je več vreden; ta nedolžni partikularizem je bil kar izginjal v širini novega čustvovanja, v rasti slovenskega Maribora.



Ing. Janko Kukovec, predsednik „Ljudske univerze“

Testo je čakalo rok, ki bi ga izoblikovalo. No, ni bilo treba dolgo čakati, da se je razmahnilo društveno življenje. S kakšnim zanosom so vam takrat v Mariboru ustanovljali društva! Zares, v tem je bilo nekoliko pionirskega duha; ni bilo običajno, pustiti slovensko „društvarjenje“. V takšno dovoznico leto, ko so bile njive izorane, pa da tudi rojstvo Ljudske univerze. Zamisel se je sprožila z več strani; lahko bi rekli, da je že „ležala v zraku“. Iz Ljubljane je bil prišel prof. dr. K. Ozvald in nam predaval o predmetu: „Kaj je in kaj ni ljudsko vseučilišče“. Zagovarjal je smotno ljuško - izobraževalno delo, vgojdo uma, volje in srca. Bil je zoper brezvezna predavanja o najrazličnejših rečeh, ki zapuščajo nejasne pojme in polovičarsko znanje; naglašal je sistem, vzgojna načela. Pri nas je bila popularnejša zamisel takega ljudskega vseučilišča, ki bi prirejalo redna predavanja o najrazličnejših vprašanjih in predmetih. Brez dvoma je imel učeni predavatelj iz Ljubljane prav, toda slovenski Maribor je bil takrat še mlad, malce vihrav, neuravnovišen; res mu je bila potrebna vzgoja, toda kdaj mladost priznava potrebo vzgoje? Hotelo se nam je domače besede, predavani o čemerkoli: bila je doba, ko je vse hotelo samo vedeti in znati. Plemenita pubertetna vršina. No, slovenski Maribor je bil takrat zares še mladeniški kot morda nobeno naše mesto.

Tako se je torej po prisanju v lokalnih kletih in po diskusijah v mestni posvetovalnici ustanovila Ljudska univerza, ki ji je postal predsednik prvi slovenski župan Maribora g. Grčar. Preveč bi plovili v oblikih samega idealizma, če ne bi omenili, da je zadeva imela tudi gnojni fondacijo: takratni okrajni glavar je bil namreč dal na razpolago v ta namen večji znesek, ki je poleg idealističnih nagnjov tudi vzpodbudil k ustanovitvi. Novemu društvu vsaj ni bilo treba metati na prazno. V januarju leta 1922 je bil ustanovni občni zbor. Zanj je bil deset let, in prav je, da se spominjamo tega dne.

V prvem obdobju se je razodevala vsa blažena idiličnost poprevratnih dni v obmejnem mestu, ki se ni imelo določene politične in kulturne fiziognomije. Poznejša delitev naše družbe v strankarske skupine se je tudi tu že lahko risala, vendar v embrionalnem stanju; vsaka skupina je bila prav za prav veljala temu, da ti zapredeni embriji ne zrastejo. Splošno ozračje takratnega slovenskega Maribora pa je blagodejno prišlo tej idilni nevtrelnosti.

Noben izmed uvaževanja vrednih odbornikov „Ljudske univerze“ ni bil tako izrazita osebnost, da bi bil novemu kulturnemu društvu vstavljal jači pečat. Zdi se, da nobenega ni zadevala tožkanja znanja, da bi bil za njo zastavljal vse svoj polet; najboljši se je temu bižal njen prvi tajnik, prof. Fava, ki pa je jasno čutil, da je tu treba ali močnega vodje ali pa določene svetovnonazorske opredelitve.

Pravega vodjo je dobila Ljudska univerza naslednje leto, ko je župan Grčar odstopil, ematirajoč, da je njegova inavencionalna naloga opravljena in je občini zbor izvolil za predsednika g. ing. Janka Kukovca. Nam eklektičnim stizemcem je najbrž dovoljen malce ironičen odnos do našega „društvarjenja“ in do običajnega „predsednikovanja“: zares, v vsem tem je kaj čisto teater. Toda po pravici in resnici povem, da se nisem spoznal društva, v katerem bi bil predeednik tako tesno zlit z vsem društvenim dejanjem in nehanjem, v vsem pričujoč s svojo osebnostjo: ravni „primus agens et movens“ društva. Od l. 1923 do danes je ing. Kukovec vsaj v rojnu onih, ki poznamo in zasluujemo delo Lj. univerze, nerazdružljiv s pojmom mariborske Ljudske univerze; boim se, da ga ni, ki bi bil stopil na njegovo mesto in dal društvu enako pravičen in blagodejen puls, če bi se nekoga den umaknila vzpodbudna vztrajnost ing. Kukovec v tem društvu. Mikalo bi me, da bi na tem primeru

Homerski mošje in žene našega časa

Milun M. Pavičević. Crnogorci u pričama i anegdota. Knjiga deseta. Samobor.

Spominjam se Miluna Pavičevića, kako je kot črnogorski zastavonoša l. 1918 v Washingtonu ob priliki odkritja prve jugoslovanske zastave vzbujal splošno pozornost. Bil je prav za prav jugoslovanski, ne črnogorski zastavonoša. Že zdavnaj je napravil križ preko črnogorskih državnih tradicij. Ta velikan v črnogorski noši je bil takrat za zdavnaj jugoslovanski nacionalist.

Pavičević izdaja že dolgo vrsto let zbirko svojih črnogorskih anekdot. Anekdote so tiskane v latinici in v tej zunanji obliki dokazujejo samo staro resnico, da latinica ni nič manj jugoslovanska. Resnici na ljubo moramo priznati, da so te anekdote resno sociološko gradivo, kakršnega nima noben narod v Evropi. V njih se nam prikazuje herojski, čeprav primitiven narod, ki ima sebe podobne samo v junakih, kakor nam jih je slikal v davnih časih sam Homer. Ta heroizem prihaja od izraza v estetskih oblikah, polnih jasnosti, ki so vedno največjega občudovanja. Ne smemo pa seveda pozabiti tudi klasičnega, jasnega jezika, ki razodeva pravo dušo teh planincev, teh naših Dinarecev, ki so najčistejši izraz našega rasnega duha.

Tu ni nič kompliciranega. Vse je jasno, jedrnat; modernih problemov v vsej njihovi zapletenosti tu zmanjka. Vse se suče okrog nekolic primordijalnih pojmov. Ti pojmi so čast, poštenje, spoštovanje, danes beseda, junštvo. Mošje in žene so pravi gentlemani, kakor da bi se rodili pod motnim nebom Anglije in kakšni aristokratski palači. V svojem jedru so to aristokracije in aristokracije navzlic zunanjemu stromištvu.

V teh pripovedkah se nam kaže črnogorsko življenje v svoji zgodovinski perspektivi. Strašna je borba za obstoj, za nacionalni in državni obstoj. A čudovita je njihova vera v svojo herojsko moč. Vse črtice preveva najtoplejša ljubezen do rodne grude. So pravi izraz močnega nacionalizma, neke močne ljubezni do rodne grude.

V črnogorski rasi ni sama čista slovenska kri, marveč so pri nji tudi rasi ostanki starih ilirrov. Sigurno je bila pri nji v najstarejših časih slovensko-ilirska simbioza, slčna simbiozi, kakršna je bila in je še danes med Albanci in Jugoslovenci. Ta stara ilirska primes daje Črnogorcem čisto posebno rasno obelježje.

Pavičevićeve knjige bodo vselej ostale važen dokument, iz katerega bo moral trpati vsakdo, ki bo obdeloval rasno psihologijo Jugoslovencov. V tem psihološko-sociološkem pogledu je Pavičevićevo delo zares aere pereunius. Kajti ne pozabimo, da moderno jugoslovansko življenje pomenja črnogorske posebnosti kakor burja Kras. Zopet neko tradicionalno življenje, ki je

bilo polno nedosegljivih vrlin, neizprosno propada.

Lujo Vojnović je lepo dejal v svojem moštrskem članku v »Rečici«, da, če bi bil Walter Scott ali Byron vedel za Črno Goro, bi uporabil zbirko črnogorskih anekdot za neverjetne zgodovinske romane ali pesnitve. Viteštvo in strahote nibelunskih junakov daleč zaostajajo za dejanji sinov kršne Črne Gore.

Pričujoča zbirka obsega junaška, etična, ženske in šaljive pripovedke. Zauzstavimo se samo pri ženskih anekdotah.

Kako sijajna je pripovedka o Miluši Mirkovi, kateri so svatovi nehoti ubili otroka na prsih, toda Miluša noče, da bi u narod ostala kao krvomutnica in se odrče maševanju.

Iz petnajstega stoletja je anekdota o Andjeliju Kosoriću. Turški paša je prenegal vojvodo Iljo Kosorića, mu dal odsekati glavo in je zaslužil ženo Andjelijo. Pred šatorom, v katerem se paša razveseljuje, je na kolu nataknela vojvodina glava. V bližini je privezan pašin konj. Sužnja Andjelija bi morala postati žrtev pašine pohotnosti. Toda Andjelija kakor prava gorska srna skoči na nože, pograbi pašino sahalo in udari pašo tako, da mu brž odleti glava. Paševo in možovo glavo, je dala v torbo, skočila na pašinega konja in »kakor zvezda« odletela v Drobniake. Razjahlala je konja in rekla svoji tašči: »Mati, osveta sem tvojega sina, mojega gospodarja. Tu ti je glava carskega paše in glava vojvode Ilie«.

Ilinka Milašić ponosno izjavlja, četudi ji Bolgari prečijo, da go budo na raženj nabodli in izpekli med dvema ognjenima, ako ne bo izdala komitolv topčeskega okrožja v Srbiji l. 1917: »Jaz sem Črnogorka in svojega rodu in svojega doma ne izdam. Dvakrat se ne umiram«.

Karakteristika Pavičevićeve anekdote je pač ta, da se zaoja v najnovejšo dobo, v evetovno vojno. Iz tega sledi, kako silno je zaslan črnogorski tradicionalizem.

Ni treba misliti, da črnogorska žena ne pozna idile in ljubezni. Poleg vsega, čisto krvavega heroizma, razodeva tudi mehke ženske poteze, melanholijo in globoko erotično čustvovanje.

Dragemu, simpatičnemu Milunu pa kljemo: Samo pogumno naprej pri zbiranju tega tako dragocenega narodnega gradiva, ki bi drugače propadlo v našo največjo škodo! Nikar na ne mislimo, da Milun mena- nično publicira zbrano gradivo. Ne, on je sam velik pesnik in pripovedovalec, ki s pomočjo svojega klasičnega jezika oblikuje to zlato in te jugoslovanske rasne bisere. Bogumil Vošnjak, Beograd

Naša založniška podjetnost

Uspehi in načrti „Tiskovne zadruge“

V začetku novega poslovnega leta in tik pred izidom prve letošnje knjige »Tiskovne zadruge« po marškaterega prijatelja lepe knjige zanimala moralna bilanca njegovega lanskega dela in nove smernice, ki si jih je začrtala založnica za novo leto.

Takoj spočetka moramo pibiti, da pričajo ti uspehi z vso zgornostjo zoper nepravne tožbe o krizah in zastojih na vseh kulturnih področjih in da je Tiskovna zadruga zaključila s preteklim letom eno svojih umetniških najaktivnejših poslovnih dob. Z modernizirano organizacijo knjižnega trga, ki se prilaga današnjim časovnim prilikam, je poiskala pota do vseh večjih naselbin na slov. ozemlju in našla stike z vsemi ljudskimi plastmi. Tako si je pridobila velik krog zvestih prijateljev, katerim gre pred vsemi priznanje, da so prav ti mestni in podeželski inteligentje, obrtniki, delavci, kmetje itd. pripomogli do izvedbe njenih kulturnih načrtov.

V letu 1930-31 je založila Tiskovna zadruga v štirih zbirkah deset odličnih knjig, ki so izpolnile v našem prevodnem in originalnem leposlovju občutno vrzel. Po prepiranju, da v našem času ni kulture, ki bi živela izključno iz lastnih sil temveč da zahteva že ekonomija duha spoznavanje tujih kulturnih vrednot, je uvedla dve zbirki (»Sodobni romani«, »Zbirka mojstrov«), ki naj približata Slovincem nekatere najvidnejše mojstre pripovednike. Prva zbirka, vsa peštra po idejnih in stilnih smereh, je predstavila Slovincem prvič štiri najveljavnejše sodobnike: bengalskega lirika kot romanopisca, modernega Rusa, angleškega če-

stila morja in sodobnega španskega psihologa in krajinarja. Strokovne ocene kakor tudi sodbe naročnikov so si edine, da je ta izbira izredno posrečena in da je storila založnica slovenski knjižni s tem publikacijami veliko uslugu. Katero od objavljenih del je najbolj vzgalo, je težko presoditi. Vendar pa se ne motimo, če trdimo, da sta bila Fedin in Baroja (Pot k popolnosti) sprejeta z največjim navdušenjem. O Barojevi knjigi meni publicist in kritik B. Borke takole: »Za okus pisca teh vrstic je »Pot k popolnosti« ena najlepših knjig iz tujih književnosti, kar smo jih dobili v prevodu zadnjih pet let... Baroja je Španec, ki se v tej knjigi izpoveduje zase in za vse svoj narod.« (Jutro 28. II. 1931.) Tudi Tagorejev »Dom in svet« in Conradovo »Senčno črto« je kritika in občinstvo laskavo sprejela.

Kot predstavnik mojstrske zstopa sta bila v »Zbirki mojstrov« zastopana Voltaire in Flaubert, prvi kot genijami posmehljivcev, drugi pa kot slikar zgodovinskih velepaten. — Tujo govorico so prelivali v naš jezik najboljši slovenski prevajalci (Oton Zupančič, Vladimir Levstik in dr.), ki so pri tem kot besedni tvorci in vzorni stilisti opravili pomembno delo.

Zbirka »Slovenskih pisateljev« klasikov je prinesla Podlilbarskega »Gospodina Franja« v neokrnjeni obliki in opremljenosti z vsem literarno zgodovinskim aparatom. Ni le zadeva časa, temveč tudi zadeva takta, da je dobilo delo pisateljsko-mučnika primerno mesto v naši literaturi. — Kot zastopnika »Slovenskih pisateljev« sodobnikov

prehitro postarala, se ne čudim. Toda tudi tak kot je, še vedno stoji nad povprečnostjo svojega okolja in ga skuša s skritim motorjem svoje pobudnosti spraviti višje.

Pred vsem bi omenil predavalne ciklke, ki jih je uspešno vpeljal ing. Kukovec. Ti ciklki, ki so se začeli l. 1924, so zaradi večje intenzivnosti obravnavali isto snov z različnih vidikov. Koliko jih je že bilo: slovenski, hrvaški, srbski, ruski, češki, francoski, etični, državljanski, evencenični, zdravstveni ciklki! Predavatelji so prihajali tudi iz Ljubljane in iz Zagreba. Potem je Lj. univerza prirejala tečaje v okviru mešanih in srednjih šol. Vpeljala je glasbene prireditve; v njeni dvorani je koncertiral marškat slovenski umetnik, ki sicer v Mariboru ne bi mogel stopiti pred občinstvo, če ne tvega denarne izgube. Dalje je prirejala skupne izlete (Zagreb, Fala, Rogatec, Trbovje i. t. d.), organizirala otroške in mladinske večere. L. 1925. je ustanovila podružnico v mariborskem delavskem predmestju, v Studencih.

Ne navajam tu pot podrobnih statističnih podatkov. Skoda je, da nimamo natančnega knjižnega pregleda; v tej obliki bi se to delo najlažje obravnavalo kulturno zgodovinarju in predalo ljudem, ki bodo kdaj iskali impulzov za ljudsko-izobraževalno delo. Iz vsega desetletnega prizadevanja vendarle nastaja neka trdnjava secedina: nekaj, kar soustvarja novo, trdnjo kulturno fiziognomijo Maribora. Vsesto zavestno duševno gibanje si ustvarja svoje valove, s katerimi prodira v okolje in nevidno presinja to ali ono reč, ki bi brez njih ostala mrtva. Naj bi »Ljudska univerza« delovala še mnogo desetletij in — z internatom kje v idilični bližini Kalvarije, kot žarišče novega in vsega človeka objemajočega izobraževanja onih, ki iz dejavne in z njih hrenene po visokih intelektualnih in moralnih vzorih. B-o.

sta izšla Kozakov »Santpeter«, ki se je v knjižni obliki pokazal kot najvidnejši pripovedni pojav našega povojnega leposlovja in Srečka Kosovega »Izbrane pesmi« v redakciji Anton Ocvirka, ki ponovno izpričujejo neizčrpnost pesnikove ostaline.

Tako je torej Tiskovna zadruga, če pristojemo k tem publikacijam še mesечно revijo »Ljubljanski Zvon«, ki je objavljala najnovejšo leposlovno in esejistično kritiko do produkcije odlično izvršila svojo nalogo in dosegla — po sodbi nepristranskih strokovnjakov — od vseh slovenskih založb najvišji umetniški standard.

Za letoš si je naložila Tiskovna zadruga, kljub nekoliko neugodnejšim razmeram, še odgovornejšo nalogo. Svoj prvotni načrt je morala iz omenjenega razloga nekoliko skrajšati, vendar pa se je ta restrikcija prvotnega programa izvršila le »in melior«. S potrebnim razumevanjem je v novem založniškem načrtu upoštevala originalno domače leposlovje, ker stoji na stališču, da je njena moralna odgovornost predvsem slovenska knjiga. Glede na to je uvedla novo zbirko »Slovenske poete«, ki jo ureja pisatelj Jus Kozak. Ta zbirka združuje zlasti mlajši literarni rod, ki si je v svesti problematičnosti naših dni in ki hoče z vso silo in iskrenostjo prispevati k razčiščenju vojnov in ozračja. Za zbirko »Slovenski pisatelji«, združujočo lanske klasike in sodobnike, ustvarja Tone Seliškar nov

Češka poezija sedanjosti

Ob koncu minulega leta je izšla v Pragi knjižna literarno-kritični studij »Banički dnešek« (Pesniška sedanjost), ki prouka v razvojni logiko sodobne češke književnosti globoje in zajemlje vse (dasi se ne moreš ž njo v vsem strinjati) nogo katerokoli druge češke kritično delo lanskega leta. Nje pisec František Götze je na vsej svoji dosednji literarno-kritični poti vseskrat uveljavljal svoje, časih celo prenapeto strast za najnovejšo poezijo v češki in tudi v svetovni pesniški tvorbi. Prost vsakršnih književno-zgodovinskih nagibov, je posvečal svojo polno pozornost razlagi in kritičnemu razvrščanju onih umetnostnih strui, ki so pravkar obvladovale pesništvo. Umel se je kaj hitro ogreti za to ali ono najnovejšo smer: sprito intenzivnosti, izpremenljivosti in naglega izživljanja književnosti v povojnih letih je bilo docela naravno, da je vzmernirnebnemu tolažilo najnovejših književnih poti in ciljev nedostajalo trdne in mirne gotovosti v sodbah, enotnega zrelšisa in čvrste hrbtenice zavestnega kritičnega usmerjanja. V zadnjem času je Götze večkrat razodeval, da se ne strinja s češkim in svetovnim književnim razvojem, vendar ga sodobnost ni niti zdaj prenehala zanimati kar najbolj živo: le na njo je reagiral bodisi pritrdilno ali odklonilno. (Sicer pa ga sam poklic — Götze je namreč dramaturg Narodnega divadla — dovaja v stik in ozke stike s svetovno kulturno sedanjostjo, po kateri ima razdel kakor malokateri češki kritik). Tudi nova Götzova knjiga je v vsem svojem obličjem obrnjena proti sedanjosti.

V uvodnem premišljevanju vrednoti Götze značaj povojnega časa na Češkem in njegva stvarjalno vsebino: skuša določiti osnove in temeljne poteze nove poezije, nje ozračje, duhovno podlago in logiko njenega razvoja. Smatrajoč književnost (in kulturno sploh) za sliko narodne duše, skuša na tem področju dognati globoko izpremembo razvojnega kulturnega pasu, izpremembo, ki so jo povzročili uplvi vojne in prevrata. »Tu nam gre za povojno češko književnost, piše Götze, za svet novih literarnih form, čigar red in strukturo bomo proučevali v nadal, da nam bo pomagal dogledati češki položaj sploh. Zakaj oglej v sistem kulturnih form nas bo upeljal v pravo osrednost obče usode našega naroda. Če s posameznih kulturnih pojavov strgamo njih masko in spoznamo njihovo pravo obličje, če proniknemo v njihovo strukturno sovostnost z vsem ostalim sistemom češke kulture, bomo razumeli tudi globljo aktivnost narodne celote. Götze promatra povojno razdobje češke književnosti kot netrison, nezakoreninjen, prekipajoč čas, v katerem smo bolj manifestirali nego resnično stvarjali. Kajpak, to velja predvsem za mlado »rokojenje, ne pa za zrele spise starejših avtorjev«.

Povojna literarna mladina je bila prva češka generacija, ki se je mogla in hotela v polni meri izživeti. Njen vitalizem se je dobro ujemal s celotnim povojnim vitalističnim ozračjem, v katerem je šlo za to, da se radikalno poizvi vsa češka kultura, za bujno in svojo sprostitve vseh življenjskih sil naroda, ki je zlonil tui pritisk in prosto zadihal. Ta doba je anarhistična, protitradicijska, protizgodovinska. Götze izraža ta-le naved: Med tem ko so stari češki ideal izoblikovali Neruda, Masaryk, Březina, Sova, Theer, Salda in Hilbert v duhu češkega heroizma, fundiranega versko in rastobnega k fiktivni etični višini, se v povojni češki poeziji, ki ni imela dovolj duhovne sile, po večini odraža miselná zmeda, kaos in razvoj sodobnega življenja, ni pa še vidna prava podoba današnje realnosti. Götze je pri tem nekoliko enostranski in shematično zarisal položaj, preenjajoč vpliv vojne in prevrata na književnost. Med značajem predvojne in povojne književnosti vidi večji prepad nego obstoji v resnici. Mars kaj od tega, v čemer se povojna poezija razlikuje od svoje predhodnice, ne gre samo na rovaš vojnu in povojnemu vplivu, marveč na račun običajne revelnosti, s katero vedno vstopa v književnost mlada generacija, one revelnosti, ki ji sčasoma same po sebi odpozablja, da tudi v mladi češki pesniški generaciji del avtorjev zavestno navezuje na duhovno ilino starejših pesnikov, tako da se o njakem prepadu med predvojno in povojno književnostjo sme govoriti samo z rezervo.

Izmed ostalih razmotiranj Götzeve »Pesniške sedanjosti« zasluži še posebno pozornost n. pr. študija »Pota k novi resničnosti«. Götze v nji gradi teorijo novega realizma, ki bi zajemal polnost življenja in človeka, snov in dušo, čute, srce in metafizično duhovni sij — teorijo tvorbe, ki se ne bi zadovoljila s kaosom prvini, marveč bi pronikala v strukturo človeka, karakterja in usode. Sicer je pretežen del Götzeve knjige posvečen konkretnemu razčlenjevanju posameznih literarnih osebnosti češke sedanjosti. Po večini se tu ponavljajo portreti avtorjev, ki so iz tega ali onega vzroka že zanimali Götza ali ga še zmanjajo. Če bi knjiza podala objektivno in polno sliko vseh značilnih tvornih stremiljenj sodobne češke literarne umetnosti, bi imela temeljiteljšo kritično vrednost nego jo ima sedaj.

Dr. Josef Knap (Praga).

slovenski roman, ki obeta zajeti polpreteklost in postati zelo zanimiv umetniški dokument časa. V isti zbirki bo izšel I. zvezek Tavčarjevih zbranih spisov, kot zaključek vzorne dr. Prijateljeve izdaje. Med drugim bo vseboval za marsikoga Tavčarjeve najfinejše umetniške stvaritve »Slike iz loškega pogorja«.

Za zbirko »Mojstrov in sodobnikov« st je založnica osvojila dva obširna romana in en potopis. Stevencove »Prigode Davida Balfourja«, ki jih tvori dva v sebi zaključena romana (Ugrabljen, Catriona) so bile tudi drugod sprejete z največjim priznanjem. O pisatelju beremo: »Stevenson pripada vrsti največjih anglosaških pripovednikov, ki je skoraj grešno zaljubljen v morje, popotovanja, pustolovščine in fantazijo. Iz francoskega slovstva sta na programu monumentalni Zolajev »Germinal«, vzor socialnega romana iz življenja rudarjev in Duhamelovi »Prizori iz bodočega življenja«, knjiga, ki je postala zaradi brezobzirne odklonitve ameriške brezdušnosti gotovo najsenzacionalnejše delo poslednjih let«.

Iz vsega navedenega je torej razvidno, da je mislila založnica pri letošnjem izboru knjig zlasti na to, da pritegne čim širše sloje v krog svojih prijateljev in polpomna upravičeno pričakuje, da se ji bodo ti tudi častno odzvali. Prijatelj knjig naj bi jo s svojim narodništvom utrjeval in ji pomagal do novih, še večjih kulturnih razmahov. —n.

Da se poznamo in priznamo

Moj članek »Drobne skrbje v »Jutru« dne 9. t. m. je vzbudil g. F. Potokarja k odgovoru v »Slovincu« z dne 14. t. m. V kolikor pisec navaja podatke, ki osvetlujejo njegovo brezbriznost nasproti slovenski knjižni v Beogradu (pristavi bi se: in v Zagrebu), vidim v njegovih stvarnih in utemeljenih izjavah samo hvalevredno izpopolnitev svojega članka. Mislim, da najine drobne in velike skrbje zaradi pravega jugoslovenskega književnega področja koreninijo v istih tleh in da se nama ne bi bilo treba dolgo prereketi: Brez dvoma vsi želimo, da bi srbohrvaški čitatelj tako čital in užival slovensko knjigo, kakor slovenski bralec čita in uživa srbohrvaško. Ni namreč res, da bi se bilo treba dobremu Jugoslovencu iz Beograda kakorkoli ponizati, če svoj besedni zaklad celotnega jugoslovanskega narodnega govora nekoliko razširi in obogati s tem, da se navadi čitati knjige v slovenskem književnem jeziku. V kulturi ne velja kvantitativno načelo, zato je vseeno, kakšno je številčno razmerje med slovenskim in srbohrvaškim delom naroda; poglavito je, da imamo tudi v slovenskem jeziku kvalitativna dela, ki morajo zanimati književno zainteresirane čitatelja iz srbohrvaške jezikovne sfere. Zato je sama pomanjkanje prave in pravične jugoslovenske miselnosti krivo, če se med seboj prevajamo in če nekateri razši čitajo Cankarja celo v nemščini, nego da bi se bili potrudili, da se poglobe v slovenski izvirnik.

Te besede niso kajpak namenjene g. Potokarju, ki je iste gmenja; napisal sem jih zaradi ranle krivdnosti, s katero je g. Potokar podčrtal besedi »na pravo jugoslovensko kulturno orijentacijo« in tako vzbudil sum, kakor da bi pisec članka »Drobne skrbje« zagovarjal manj pravo ali celo krivo jugoslov. kulturno usmeritev.

G. Potokar pa nasproti meni poudarja: Ni res, da bi Slovenci premalo čitali srbohrvaške knjige. Slovenci smo v tem pogledu šli kar najdalje srbohrvaški knjižni naproti. — V tem je malce nesporazumljenja. Moje zavestno besedovanje o »drobnih skrbreh« in »problemih« kaže, da mi ni šlo za tako široko in osnovne probleme. Pisal sem samo o tem, da sprehodi mimo naših knjigarn in čitanje v naših kavarnah nič kaj ne kaže, da bi živeli v tako tesnem odnosu in tvorili klub dvema jezika en narod, kakor sicer vedno pozidavamo. Res je namreč, in to potrjuje tudi g. Potokar, da med našimi založništvi in knjižarnami ni niti zdaleč tako tesnih zvez kot med slovenskimi in nemškimi. Kje je krivda, sem v članku povedal dovolj jasno. Vzhic temu slej ko prej menim, da bi se prava jugoslovenska orijentacija morala vidneje izraziti v izložitvi onih slovenskih knjigarn in da bi naše knjižarne morale imeti na razpolago vsaj en izvod vsake važnejše knjige, ki izide v Beogradu ali Zagrebu, kakor imajo vsaj en izvod knjige, ki pride na Dunaju, v Berlinu ali v Lipskem. Prav tako menim, da ni prav, če imajo naše kavarne vse močnejše revile, niti ena pa nima »Srpskega knjiž. glasnika« ali »Nove Evrope«. Prav tako se mi zdi, da ni prav, če imamo ljudi, ki dobro poznajo zapadna slovstva, ki pa še vedno ne poznajo ne Borislava Stankovića niti Crnjskega, Krležo, Nazora i. dr., kakor da bi bili to neki tretjevrstni pojavi na zaostalem Balkanu. Pravim, da tak snobizem v slovenskih vrstah ni preveč redek pojav.

Kajpak, reciprocitetno je vse to še mnogo slabše in to bodveza g. Potokarjem vtrgano grajala, kaj ne? Vender, ne da bi opravičeval krivice, mislim, da je treba malo upoštevati psihološko večino. Nedavno so Slovaki razstavili svojo knjižo v Pregl. Ali mislite, da so Čehi pokazali kaj več zanimanja? Razstava je bila smotno slabo obiskana; nemara bo sedanja razstava skandinavске knjižne beležila boljši obisk. Razlika med češkim in slovaškim pismenim jezikom je znatno manjša nego med srbohrvaščino in slovensčino. In slovaška književnost, zlasti moderna, je vse prej kot kvalitativno nezanimiva. Tako zva- »na« včasih in »manjšini« v državi in posebej še v kulturi sta sociološko zamotana pojavi, in preden se »večin« čisto mehnično zame in krene na pot k duševnosti »manjšine«, je treba s strani bolj zainteresirane »manjšine« storiti precej idejnega napora. Taka je morda tudi z našim procesom, če ga gledamo sociološko ali — če hočete — filozofsko; nikakor pa ne trdim, da mi je to prikipno. Mnogi po »naravi« stvari dani pojavi so lahko najmanj pri- kupni, a zato tem bolj vredni upoševanja pri vsaki realni kalkulaciji. B-o.

Književne nagrade beogradske mestne občine. Lansko jesen je beogradska mestna občina razpisala natečaj za najboljši roman, dramo in pesem o bojih za Beograd leta 1915. Do 30. novembra je bilo vloženih 44 rokovisov. Zbirja je priznala nagrado 10.000 Din Miroslava Golumbića za roman »Fragmenti tragedije helije, 1000 Din pesmi Stevana Beševića »Trije svetli dnevi«, med tem ko dramski rokovisji niso ustrezali in je nagrada za dramo ostala nepodeljena.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Dvoboj med Bogoljubovom in Spielmannom na Semmeringu je v polnem teku. Nekoliko prej sta se velemejstra spopadla nego smo mislili. Prav ničesar nam prve partije še ne povedo o končnem rezultatu. Bogoljubov je zelo jak, toda nezanesljiv. V četrti partiji je moral kapitulirati že v 16. potezi. Celo figuro je izgubil s površno igro.

Zanimiva za teoretike je bila tretja partija. Njen tema je bila meranska obramba damskega gambita. Bogoljubov jo zelo dobro pozna. Spielmann pa je v stari izvoznem varianti ubral novo pot.

Partija je prinesla remis. Važna pa je vendarle. Tudi živa je dovolj. Saj taka dva igralca kot Bogoljubov in Spielmann nikdar ne moreta igrati dolgočasno. Prepričan sem, da bodo naši šahisti zadovoljni tudi s to četrto partijo, ki jo danes prinašam.

Beli: R. Spielmann **Črni:** E. Bogoljubov
1. d2—d4 d7—d5
2. g2—f3 g8—f6
3. e2—c4 c7—c6
Slovenska obramba, ki je na zelo dobrem glasu.

4. e2—e3
Ta krotka poteza je menda vendarle najboljša. Če si pa beli zapre damskega lovca, ne sme računati na posebno prednost v otvoritvi. Saj črni nima drugih težav nego znanih, ki mu jih v damskem gambitu povzroča damski lovec.

4. e7—e6
5. Sb1—c3 Sb8—d7
6. Lf1—d3 d5—c4
To je začetek meranske obrambe.
7. Ld3—c4 b7—b5
8. Lc4—d3
Bogoljubov je na Bledu umaknil lovca na e2 v znani težki partiji z dr. Vidmarjem.

9. a7—a6
9. e3—e4
Bogoljubov ima prav, če trdi, da mora beli nemudoma udariti s kmetom v sredini. Drugih neprikljubnih meranskih obrambi sploh ne more priizdati.

9. c6—c5
10. e4—e5 c5—d4
11. Sc3—b5
S to važno potezo je nekdanja teorija pokusila demolitirati meranko.

11. Sd7—e5!
Pravi odgovor!
12. Sf3—e5 a6—b5
13. 0—0
Teorija nadaljuje: 13. Ld3—b5+ Lc8—d7

14. Se5—d7, Dd3—a5+ 15. Ld1—d2, Da5—b5 16. Sd7—f6+ g7—f6 17. Dd1—e2! (Argunov) s težko igro. Spielmannov poskus je zanimiv.

13. Dd8—d5
Črni ima premoč kmeta, pa jo hoče obdržati. Zares se mu posreči ohraniti materialni plus. To bi govorilo proti Spielmannovi potezi. Saj vendar nima smisla s belimi figurami igrati otvoritev, ki s težavo daje remis.

14. Dd1—e2 Lc8—a6
15. a2—a4
Takole je beli hotel osvojiti kmeta. Toda črni ga kmalu zopet dobi.

15. Lf3—d6
16. a4—b5 La6—b7
Grozni mat!
17. Ta1—a8 Lb7—a8
18. Se5—c6
Na 18. Se5—f3 bi bil odgovor 18. Dd5—h5 neprijeten.

19. b5—c6 La8—c6
0—0
Kmet na c6 ni zelo zdrav!
20. De2—f3 Tf8—e8!
Začetek zanimivega manevra.

21. Df3—d5 Sf6—d5
22. Ld3—b5 Te8—b8!
23. Lb5—a4 Tb8—a8!
24. La4—b5
Spielmann že sramežljivo ponuja remis.

24. Ta8—a5!
Zasledovanje lovca je zelo zanimivo!
25. Lb5—c4 Ta5—c5
26. Lc4—d5 e6—d5
Tu je kritična točka. Črni osvaja zopet kmeta, dobi pa zato lastnega dvojnika. Če

bi vzel s trdnjavo, bi bel hitro razvil lovca na d2 in trdnjavo na c1. Pozicija je važna in vredna natančne analize.

27. Lc1—g5 Tc5—c6
28. Tf1—c1 Tc6—c4
29. Kgl—f1 d4—d3

Navidez ima sedaj črni najboljše šanse na zmago. Spielmann pa najde spretno pot v končnico trdnjav, ki mu rešuje vključ premoči kmeta remis.

30. Tc1—d1 f7—f6
31. Lg5—e3
Edina poteza!
31. d5—d4!

Od te poteze si je črni preveč obetal.

32. Td1—d3! d4—e3
33. Td3—d6 Tc4—c1+
34. Kf1—e2 e3—f2
35. Ke2—f2 Tc1—c2+
36. Kf2—f3 Tc2—b2

Črni je kmeta vendarle obdržal, toda

Poslovanje ljubljanskega okrajnega sodišča

Okoli 25.000 aktov — Milijonske poravnave — Zemljiška knjiga

Ljubljana, 15. januarja.
Zlasti ob tožnih dnevih krene glavna val pravojočega se obinstva po vstopu skozi glavni vhod justične palače v vestibulu na desno in se mnogi ustavijo pred sobo številka 28, kjer se sedaj vrše zopet razprave okrajnih kazenskih sodnikov, dočim so tam do noveliranja kazenskega zakona razpravljali sodniško-področni deželni sodišča.

Kazenska oddelka VI. in VII. sta imela lani obilo posla. Bilo je celotno 2594 kazenskih zadev, nanašajočih se na razne prestopke. Po 20. novembru sta prejela od deželnega sodišča veliko kopico aktov v zadevah žaljenja žesti in zato je sedaj soba št. 28 izredno živahna. Pere se tu pa tam prav umazano perilo. Kazni so prav stroge. Dve dami sta prejele kar po 1 mesec zapor, za enkrat pogojno, ker sta bili preveč jeziki.

Oba kazenska sodnika sta lani izrekli 1276 sodb na glavni razpravi. Civilne pravde, katerih znesek ne presega 6250 Din, sodi okrajno sodišče. Z njimi so zaposleni kar trije sodniki, ki vodijo II., III. in IV. oddelke. Delo je lani naraslo za približno 25 odst., vsi trije oddelki so imeli lani 9904 poslovnih števil. Opominjalnih tožb je bilo 2625 (predlanski 2205), proti plačilnim nalogom se je uprlo samo 314 tožencev. Bilo je 5423 tožb za plačilo raznih denarnih terjatev, 25 pravd je bilo zaradi motenj posesti in 400 je bilo drugih sporov. Končanih je bilo 5329 pravd. Nekatero pravdo so trajale prav kratke, le 9 pravd se je vleklo nad 1 leto. Zamujenih sodb je bilo izdanih 3734.

Pomožile se niso zapuštniške razprave. Vseh je bilo 1468, od katerih je bilo 1147 takoj rešenih zaradi pomanjkanja imovine. S priloženo listino je bila zapuštniška pokojnikov prisojena dedičem v 231 primerih. V neki zapuštni je bilo plačanih nad

končnica je remis.

37. Td6—d7 h7—h5
38. h2—h3 Kg8—h7
39. Td7—a7 Kh7—h6
40. Ta7—c7 Tb2—b3+
41. Kf3—f2 g7—g5
42. Tc7—c5 Kd6—g6
43. Tc5—a5 Tb3—d4
44. Kf2—f3 Tb4—f4+
45. Kf3—g3 Tf4—f1
46. Ta5—b5 Tf1—e1
47. Kg3—f3 Te1—e5
48. Tb5—b8 Kg6—f5
49. g2—g4+ Kg6—h5
50. g4—h5+ Kg6—h5
51. Tb8—h8+ Kh5—g6
52. h2—h4

Razčistuje situacijo. Izmenjava zadnjega belega kmeta vodi do znane končnice trdnjav s sovražnim kraljem pred edinim kmetom, ki je remis. Zato sta se velemejstra pobotala takoj.

Novosti šentjakobske knjižnice v Ljubljani

(Nadaljevanje)

Priobčuje knjižničar Matija Rode.

Pupin Mihajlo: Od pastirja do izumitelja. 4841 r.
Lah Ivan: Sigmovo maščevanje. Povest. 4842.

Matičič Ivan: Moč zemlje. Pripoved vasi. 4843.

Anet Claude: Arljana. Roman ruske deklace. 4844.

Reymont in drugi: Človečanstvo. Moderne proletarske novele. 4845.

Curwood J. O.: Podarjeni obraz. Roman. 4846.

Kosovel Srečko: Izbrane pesmi. 4839 p.
Nexš M. A.: Po solnčni spanji. 4848 r.

Cerkvenik A.: Oracl. Povest. 4849.

Flaherty Liam O.: Zver se je prebujila. Roman. 4850.

Kellermann B.: Pot bogov. Po Indij, Malem Tibetu in Siamu. 4851 r.

Rus Jože: Kralj dinastije Sverdladčev. 4852 r.

Ramovš Fran: Dialektološka karta slovenskega jezika. 4853 r.

Zbornik za umetnostno zgodovino X. 4854 r.

Zivljenje in svet 1931. 4856 r.

Domači prijatelj 1931. 4856.

Naš obzor 1931. 4857.

Jelušič Mirko: Cezar. Roman. 4858/60.

Baroja Plo: Pot k popolnosti. Mistična straža. 4861/63.

Bevk France: Stranji ognji. Povest. 4864.

Grivec Fr.: Fjodor M. Dostoevski in Vladimir Solovjev. 4870 r.

Špicar J.: Martin Napuhak. Pravičnina. 4872 d.

Mercina Ivan: Zvonoznamstvo. 4873 r.

Mencin Rudolf: Naša kmetaka poklicna soja. 4871 r.

Grafonauerja Milica: Iz duhovnega življenja družine. 4877 r.

Čemažar Tone: Bunkar gospoda Vitega. Povest. 4880.

Flere Pavle: Pravičnina. 4883.

Tereselj Franc: Med nehom in semijo. 4884 r.

Casson H. N.: Sreča je v tebi! 4888 r.

Kuprin A.: Sulamit. Visoka pesem ljubezni. 4889.

Remizov A.: Na sinjem polju. Povest. 4890.

Rotman G. Th.: Osel gospoda Komarnika. 4893.

Zgodba o Vrtinčarju in Šimonu. 4893.

Ribičič: Mihel in Jakob. Riebe M. in O. Gaspari. 4894.

Kump Robert: Smejanje. 4896 a.

Hugo V.: Notredamska cerkev v Parizu. Roman. 4896.

Wolker J.: Pravičnina. (Za črtnice). 4898.

Ludwig Emil: Napoleon. Življenjski roman. 4900/902.

Ljubljanski zvon 1931. 4908.

Zenski svet 1931. 4904. — Gruda. 1901. Mesecnik za kmetako proročstvo. 4905.

Lovce 1931. 4906. — Planinski vestnik 1931. 4907 r. — Mladika 1931. 9908.

Modra ptica, II. Leposlovna revija. 4909.

Fontaine Jean de la: Bani. III. 4910 p.

Gide Andre: Ozka vrata. Roman. 4911.

Lippert P.: Od duše do duše. 4912.

Lovrenčič Joža: Tiso življenj. 4913.

Bevk France: Vedomec. Roman. 4914/15.

Lagerlöf Selma: Zgodba o blaznem Gunbaru. 4916.

Steuermann Carl: Weltkriege — Weltwende. 19376 a.

Wie würde ein neuer Krieg aussehen? Untersuchung, eingeleitet von der Interparlamentarischen Union. — 12584 a.

Gebach Hanne: Wahn — Europa 1934. Eine Vision. 12588 a.

Wendel Hermann: Französische Menschen. 12593 a.

Rachmanova Al.: Studenten, Liebe, Tschaka und Tod. 12560 a.

Wallach Fr.: Neuland Albanien. 12643 a.

Gagern Fr.: Gelster, Gänger, Geschichte, Gewalte. 12616 z.

Kugy Jul.: Arbeit — Musik — Berge. 12520 z.

Byrd R. E.: Flieger über dem 6. Erdteil. 12491 z.

Bajanow Boris: Stalin, der rote Diktator. 12481 z.

Rosenstock Eugen: Die europäischen Revolutionen. 12395 z.

Koskull M. L.: Damals in Russland. 12483 z.

Šentjakobska knjižnica v Ljubljani, Stari trg 11, izposoja vsak delavnik od pol 4. popoldne do pol 8. zvečer slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, poljske, nemške, francoske, italijanske, angleške in esperantske knjige ter modne liste vsakomur, kdor se zadostno izkaže. Iskani imeniki knjig po Din 3, 7, 10 in 15. Knjige se pošljejo tudi po pošti po celi državi.

Premišljevanje ob „Cerkveni miši“

Kritika v dnevniku naj poroča o delu, o uprizaritvi in dobro je, da neti v občinstvu ljubezen do gledališča, ki je vendarle naša kulturna institucija, ob kateri merimo svojo zrelost in vrednost. Zato tudi ni kritiko zametiti, če ne more vsi utajiti vesti in opozoriti na dolžnosti. Zdi se, da nikakor ni potrebno občinstva še posebej vabiti k „Cerkveni miši“. Stevilne predstave na šentjakobskem odru dokazujejo, da se je vesoljara občinstva prijubila. Saj je pisana gladko, temperamentno, prvo dejanje je celo duhovito in obetajoče, in tudi pozneje, ko anov zvozniki, spretno vara gledalca z zanimivimi situacijami in frivoli in vpetljaji. Toaleti, pariski hotel, modern tempo, čas je zlato, brezposelnost in cerkvena miša, ki se pregladajo do bajne kariere, vse je časi in morda okusu primerno, za gledalca pa zapeljivo. Režiser in igralci so se potrudili, o čemer se lahko vsak uverji. Kaj bi naštevali, da je bil Daneš zelo posrečen, da sta Nabloka, Danilova dobro igrali, in da ni ostal Grigorin, Zelenku i. dr. ničesar očitati. Predstava je bila primerno in vestno naščitana.

In vendar? Treba je zapisati, da je človeku nekak temno ob lastnem početju. Od zadnjih dni v oktobru pa do danes potkuso samo pri vsaki predstavi izkušiti drobno jedro, da utemeljimo uprizaritev v Narodnem gledališču. Pomisleki glede blagajne, najnost lažjih predstav, veseloigraj itd. zavajajo človeka, da zastajajo misli ob letošnjem repertoarju. Pričljive, Takšna je prava, Zapravljive, Arsen Lupin in zdaj Cerkvena miš ne morejo v najboljših evropskih mesecih nuditi niti kritiki in menda tudi ne občinstvu zadovoljstva. „Cerkvena miš“ bo zabavala, ugajala, toda vrsta je predloga. Predpustni čas ima svojo koncesijo, tako je prav in v redu, toda spomin na lansko sezono se obujajo. Kdaj nam razodene zopet „Gledališki list“, da je Narodno gledališče vendarle stražar naše kulture? Ali ni morda že prepozno? Se ni že volja do resnega dela, do poleta iz malicila pod hantlejsko maslo? Kdo bo se zagrabil za meč, če se nekoga dne med snom in zabavo privlači v Narodno gledališče trojanski konj?

Tipik je naš čas in človek se ne more totgati čudnim senam, ki ga obletavajo, kakor bi nekaj odmiralo. Kljub vsej veri, vsem naporom volje in moči raste iz dneva v dan opasna mladenost. Vsi se zdi, da imamo na rokah in nogah uteži, da so nam usta povezana in še ne verno, da se bije boj za vec. In v teh trenutkih je še posebej bradko.

Kadar prebiram napovedi za letošnji repertoar, se prikazuje stara resnica, da obljuba dolg dela. Delati dolgotve pa ni bilo nikoli priporočljivo. Sezona se je že prevesila in težko bo izpolniti le desetino. Cerkvena miš, Takšna je prava, Kongres pleše, Dvoje erc v ¼ taktu, ali ne čutimo neke notranje neodnosti v teh repertoarjih? In če je res, da je ugasnila tista borbenost, ki se je natanko pred pet in dvajsetimi leti rodila iz zdravja in moči, kaj potem?

Te vestice je narekovala bojazen, da bi utegnili celo tisti, ki stoje še zvesto ob strani naših borcev za davno pravdo, položiti orožje, kadar pride trojanski konj.

J. K.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

L. Mrzel-Frigid:

Poslednji optimist

Prav za prav je že samo od sebe precej žalostno in težko, živeti na svetu. Človek gre najprej malo navzgor, potem pa spet navzdol, kamorkoli pride, povsod se ga malo izgubi, karkoli zakliče v prostor, ki je pred njim, zmerom se mu od povsod samo lastni odmev zareži nazaj in nikoli si ne more biti prav na trdnem, kakšen bo vsemu skupaj poslednji rezultat. Toda ta večnostna tegoba so solncem, ki vsak večer pada za obzorje in vsako jutro spet vstaja v nov dan, ta prokleta, nesmiselna, od nikogar razumljena samotna sredi vsega sveta — ta večna, žalostna samotna se je Bogu zdela mnogo premalo, da bi samo z njo udaril človeka — in tako smo ljudje pod nehom že od vsega početka deležni že vse polno drugih majhnih, minljivih, težkih stvari, ki nam pomagajo — v prav prvotnem pomenu besede — krajšati našega življenja čas. Pobegni od tam, kjer si in kjer se ne da več prebiti in se odpelji na katerikoli konec sveta; ko boš nazadnje izstopil, boš videl, da nihče drug ni izvedel za tvoj prihod in da te nihče drug ne pričakuje na peronu kakor tujstvo. mrznja in nerazumevanje vseh stvari. Pa če se ti je že nasmehnil Bog, kakor se solnce ob nedeljah dopoldne smeje na stopnice pred cerkvijo, in ti je dal, da si ljubezen našel nekje med ljudmi — nikar se ne vdaš praznim iluzijam in nikar se ne zanesi niti na Boga; če boš deležen ljubezni na zemlji, mi le kar

mirne duše verjemi, da boš skoraj gotovo prikrajšan za kruh. Nobenega smisla nima nobeno pričakovanje na svetu, vsaka borba je najbrž že sama od sebe čisto zaman. Če se vključ poznemu datumu, ki ga je dosegla zgodovina (pomislite vendar: 1932 po Kr.), človek še dandanes bori za kakšno stvar, se bori pač samo zato, ker je kakorkoli ostal brez drugih opravkov. Človek je že takšen: ne more vzdržati, da bi brez posla ždel doma, rajši gre na ulice in trge čakati, kdaj se zgodovina z bobni in trobentami pripelje mimo, da jo bo tudi s svojimi rokami pomagal za spoznanje premakniti naprej, če bo treba moči. Brezposelnosti so že od nekdaj imeli najostrejši čut za čas in so bili že od nekdaj prvo razvoja. A vse skupaj je vendarle tako neskončno klavno in brezupno, da bi človek moral samega Boga klicati na usmiljenje, če bi si lahko še dandanes kaj obetal od takšnega priziva. Toda ubijaj svojega bližnjega, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji — to je pač vse, kar je človeku nazadnje ostalo od katekizma.

Slaba volja je dandanes razpoloženje ljudi, čemernost in grenka pogreznost v samega sebe — to je vsa prijaznost, ki jo še zmore človeški obraz. Vsakdo sam zase na tistem ve, zakaj vse to in odkod, vsakdo ima malo drugačen križ in malo drugačen program — štacunar, proletarec, uradnik — in vsakdo na tistem ve, da njegov obup polagoma postaja obup vsega sveta. En sam človek se zna še danes široko in prešerno smeati: plesalka v baru. S tridimi, pojočimi petami udarja ob tla

in se napol razigrana, napol vsega naveličana zvira pred ložami zapitih gostov, medtem ko se zunaj za zastirami okni že skoraj razpreda rahla svetloba prvega dne; pleše po jazzu, tolče ob tla in se s svojimi koketnimi, vsega hudega vajenimi, vse laži sveta optimisti ustnami široko smeji. Eh, da, poslednji človek, ki se še smeji, poslednji človek, ki sta ga menda poslala zemlja in nebo, da bo nekaj naročene, kupljene radosti raztresel v te sive dni. Pa kaj naj bi človek počel s tem smehom plesalk, ki je prav tako premišljeno postavljen na spored večera kakor cimble in jazz in labudji ples? To ni smeh, ki bi si ga človek lahko zataknil za dušo kakor smeh solca in otrok in bi potem kar malo laže hodil svojo pot; to je samo blažen smeh, kakršen se včasih utrga iz dna teme med polnočjo in prvimi dnevi in ki ga prav za prav nikoli ne moreš točno razločiti, ali je glas človeka, ki je sredi neznane noči zablodil s poti, ali je samo glas nečesa neznanega in strahotnega, kar se je prišlo rešat ljudem za njihov poslednji propad. Ne, takšen smeh ne more osrečiti sveta.

Tisto, česar je človek dandanes skoraj prav tako potreben kakor kruha, je malo rahlega, čistega nasmeha, malo dobre besede in malo mehke roke. Že precej zdavnaj je tega, kar je ruski pisatelj zapisal, da je človek precej uboga, slabotna rova in da je zatojere treba z njim lepo razgovarati. Dandanes pa je človek dostikrat ubog in slab in najbrž še dolgo, dolgo ne bo prišlo toliko solca nanj, da bi se lahko sproščeno izprehodil po zemlji. In zatojere za nobeno

drugo stvar ne bi smela tako neprestano goret pozornost in skrb kakor zanj.

Pa kako so v resnici te stvari? Ali je še kje kaj dobrega namenja, ali je še kje kaj odprtega razumevanja zanj? Včasih je bil svet tako uravnan, da je nekaj ljudi zmerom samo zato hodilo po njem, da so v žalost življenja prinašali vsaj malo čiste radosti. Dobro se spominjam iz svojih otroških let v Trbovljah, kako nekaj lepega je bilo vsak dan, ko je pismonoša šel po klanecu skozi našo dolgo Petelinovo vas in smo ga otroci čakali na pragovih in smo mu tekali naproti in smo sitno tiščali vanj, ali je kaj za nas. Ne morem se bahati, da je vsak dan prišlo kaj pošte za nas, toda pismonoša je vsak dan polagoma šel skozi vas in vsa neskončna pričakovanja, ki so nezavedno dremala v nas, so se mu s prosečimi, zaupnimi očmi lovila za rokav. Ah, da, to so bili časi, ko so se hodili med nami takšni ljudje, da je upanje za ves svet kar žarelo od njih, in ko smo tudi mi še znali za na stežaj odprtim srcem in odprtimi očmi gledati v življenje — zdaj pa jih že zdavnaj ni več, z nami pa je tudi tako, da sam Bove, kako. Slaba volja je prevzela vlado nad ljudmi.

Včasih pa je človek vendar zmerom lahko stopil v kakšen prostor, da se je malo pogrel in si roke pomel od sveta. Po lokalih, po katerih se dajejo napitnine in se plačujejo računi, te je zmerom čakalo nekaj tople, vdane prijaznosti. Ko si v brivnici čakal, da pride na vrsto, si zmerom lahko poslušal dobrodrušne mojstrove dovtime — ne da se reči, da so bili ravno dobri, toda

imeli so dober namen; s takšnimiile dovtipi je že tako — prav kakor poklonjenim konjem jim ne smeš gledati na zobe. In danes? Danes hodi ta človek s svojo britivko okrog tebe, da bi se bal atentata od njega, če ga ne bi poznal do zadnje nitke v duši — tako je izgubljen v premišljanje o svojih zadevah, čemer in v pust. Ali pa izprevodnik na tramvaju. Včasih so znali ti ljudje nositi prijazne obraze, z eno roko so znali držati za signal, z drugo pa vabiti goste s trotoarja in jim pomagati v voz; danes se jim pozna, da jim ves svet polagoma gre na živce. Nič več jim ni do tega, da bi bil še kakšen človek blizu njih. In ko sem zadnjič v neki kavarnici zaprosil plačilnega, naj mi izmenja deset dinarjev, je bil na tistem ves iz sebe nad to mojo drzno nesramnostjo, vrgel je drobšč po mizi in skomizgnil z rameni, če: pa naj svet propade, če je že na tem. In pomislite: včasih so vsi ti ljudje ncsili na svojih ramah več ko polovico optimizma, kar ga je premogel svet.

En sam človek je v teh naših dneh že zmerom ohranil svoj stari, dobri, služni obraz: komi v trgovini z manufakturo. Od jutra do popoldne, od dveh do večera sloni pod policami, na katerih je nagromadenega najmenitnejšega blaga, in čaka, nebrestando pripravljen na uslugo in na poklon. Toda življenje beži mimo po ulici in človek, ki je pravkar napol milmogrede skozi šipo zastrnel v lokal, je samo raztrgan, lačen plebejec, ki si v to imenitno trgovino ne upa, da bi zaprosil petdeset par.

Iz življenja in sveta

Telo te izdaja

Vesolja, bojazni in strahu ne moremo prikriti

Svojih čustev ne moremo nikoli popolnoma prikriti, ker jih izdaja naše telo in vse njegove funkcije niso podrejene naši volji, kakor je del našega življenja neodvisen od naših vplivov.

Vesolja in bojazen se predvsem ne dasta nikoli popolnoma prikriti, kajti pri takšnih občutkih sodeluje naše srce z vsem žiljem. V veselju razporejen nam srce »skače«, v bojazi ga »čutimo v grlu«. Površinske žile v naši koži se razširijo in močnejši krvni dotok jo pobarva bolj ali manj rdeče. Vesolja in bojazen povzročata torej rdečico kakor rmanjevanje.

Bojazen in strah radi smatramo za ista občutka, pa sta si vendar zelo različna, kar nam dokazuje, da njuj učinek na telo. V strahu ne pordečimo, temveč prebledimo, srce nam ne utripa hitreje, temveč grozi s tem, da nam zastane. Namesto da nam postane vroče, nam postane mrzlo, zlasti preko hrbta, beseda nam ostane v grlu — naša naspornost nego pri bojazi. Že pred 2000 leti je podal pesnik Vergil klasični

opis tega stanja, ko govori o nekem možu: »Otrpnil je od strahu, lasje so se mu zježili in glas mu je obtičal v grlu.«

Kadar se bojimo, smo vsi pripravljeni na beg in na pomoč. V strahu izgubimo oblast nad seboj in otrpnemo. To je kakor pri zajcu: če se boji, uteče; če se prestraši n. pr. pred bližajočo se kosilnico, obstane nepremičen in pade pod nožem.

V strahu nam kri nekako stee s površine telesa v notranjost, žile se zožijo. Posledica te zožitve je »kurja polt«, pri kateri se zaradi delovanja malih mišic naježijo tudi koccine in lasje. Kako točno je oboje zvezano, vidimo iz tega, da nastopa kurja polt le na poraženih delih telesa in nikoli na sluznicah.

V veselju je telesno zadržanje povsem nasprotno. Novejša psihologija uči, da je človeku lasten neki nagon dobitanja, ki se izraža zlasti v veselju. Veselja človeka vse sili, da bi pokazal svoj občutek z dotikom drugega človeka — bodisi s stresa-njem rok, bodisi z objemom ali poljubi. Seveda pa se je človek naučil ovladati občutek veselja v večji ali manjši meri. Poleg »divjega veselja« poznamo tudi tiho radost — a niti ta ne ostaja čisto brez telesnega izraza. V takšnem primeru se nam zdi, da čutimo mirno in razočano utrujanje srca v naših prsih.

Borba za svobodo Indije



Valabhai Patel, predsednik vseindijskega narodnega kongresa in Gandhijeva desna roka, ki so ga Angleži zaprli iz preventivnih razlogov. (Pravkar izšla številka tedenske revije »Življenje in svete« prinaša o Indiji zanimiv članek z mnogimi slikami.)

Nekaj lanskil izumov

Iz Nemčije poročajo, da je bilo lani prijavljenih 70.000, dovoljenih pa 20.000 patentov. Med njimi je tudi patent za dežnik s svetilno napravo, patent za palice s kadilnim priboornim, patent za pisalne stroje, ki reproducirajo človeško pisavo, patent za blaga, ki se dajo ogrevati električnim potom, patent za svetilko s hladilnikom, patent za balon na tračnicah, patent za zvoni-molitevnik, patent za pištolo proti dozderni smrti itd. 300 zaprosilnih patentov se nanaša na gumbe za ovratnike, otroške zibelke in podobne reči.

Nova odkritja v najstarejšem mestu

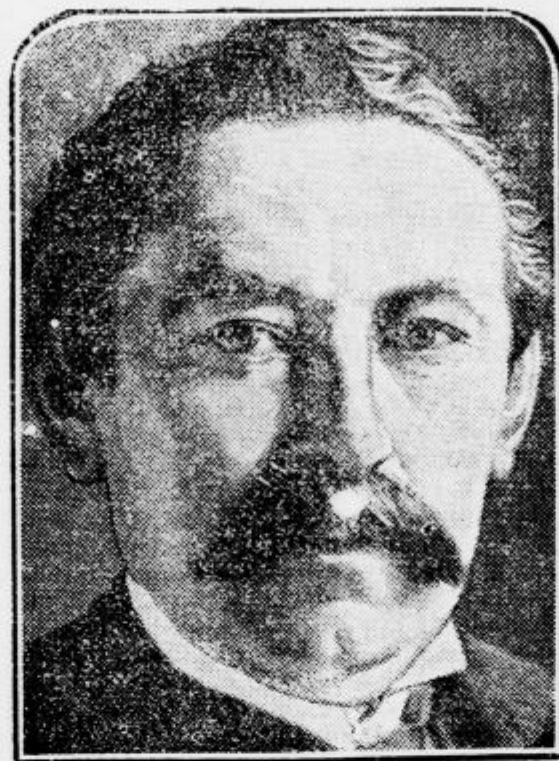
Na ozemlju Kliša, približno 12 km vzhodno Babilona v Iraku nadaljuje odprava oxfordске univerze svoja izkopavanja. V novejšem času se je posrečilo odkriti veliko svetilnice z zidovi, ki so 4 m debeli. Ta tempelj je stal pod novobabilonskim svetiliščem Nebukadnezarja. Po sodbi strokovnjakov je bila ta zgradba že pred Nebukadnezarjevo dobo razvalina. Tako bi se dalo soditi vsaj po napisih, ki so se našli iz dobe Sargona, ki je živel kakšnih 2800 let pr. Kr. Odpravi se je posrečilo spraviti na varno dragocene zgodovinske table zgodnje sumarijske dobe ter mnogo srebrnih in zlatih izdelkov, ki živo pričajo o stanju tedanje umetnosti.

Skrivnost v severnem Atlantiku

Učenjaki se že mesece trudijo, da bi našli razlago za nenavaden pojav v severnem Atlantiku. Lansko leto niso v njem namreč opazovali nobenih plavajočih lednjakov, ki se pomikajo drugače vsako poletje s severa proti jugu in ki so razbili že marsikatero ponosno ladjo.

Razlage za to, kakor rečeno, ni, dasti ne manjka domnev. Bržkone pa bo šlo za vzroke, ki tičijo v vremenskih prilikah lanskega leta, ne pa v kakšni temeljni izpremembi klimatskih razmer in morskih tokov v polarnem področju. Vendar pa število plavajočih ledenih gor zadnja leta očitno nazaduje.

Veliki državnik



Aristide Briand,

ki je vodil nepretrgoma sedem let vnanjo politiko francoske republike (Glej članek na 2. strani!)

Bivšega francoskega vnanjega ministra Brianda, ki se je trenutno umaknil v politični pokoj, so preiskali specialisti, predvsem prof. Vaguez, strokovnjak za bolezni srca. Na njegov nasvet je državnik odpoval v Cocherel v Normandiji na svoje posestvo.

Finska prohibicija

Na Finskem so te dni, kakor smo že poročali, odpravili prohibicijo. Listi se ob tej priliki spominjajo raznih zgodb, ki kažejo nazorno, kako se je ta zakon izvajal. V Helsinkih je n. pr. pred nekoliiko tedni, ko je prepoved še obstajala, neki trgovec proslavljal svoj šestdeseti rojstni dan z veliko gostijo, na kateri je tekel alkohol v potokih. Družba je bila kmalu v najboljšem razporejenju, zlasti pa je skrbel zani neki dovtipnež.

Okrog polnoči se je ta nenadoma dvignil in se začel posvajati. Družba ga skoraj ni hotela pustiti iz svoje srede, češ, kdo nas bo potem zabaval? Toda saljivi gost je dejal, da pripravljaj baš s svojim odhodom navzočim izvrstni dovtip, ki se mu bodo kmalu vsi smejali.

Odšel je. Čez kakšne pol ure je hipoma zabrel hišni zvonec. Gospodar je šel odpirat — in toliko da ni padel vzrok od strahu: pred vrati sta stala dva uniformirana policista. Družba je onemela — vsak je poskusil skriti kolikor mogoče dosti alkohola. Ko sta končno varuha javnega reda izjavila, da ju pošilja g. N. (dovtipnež), ki se je bil odstranil pol ure prej), se je dvignil val ogorčenja: To je torej dovtip, ki nam ga je obljubil? Takšen toplot — Toda stražnika sta se zasmejala: Nikarte, gospoda! Gospod N. vas vse lepo pozdravlja in je nama pravkar povedal, da je tu vesela družba in da ji je dobrodošel vsak, ki nad pogleda kozarec na dno. Dejal je, naj stopiva sem v njegovem anenu in naj voščiva gospodarju vse dobro za rojstni dan. In evo naju!

Seveda se je vsa družba zakrohotala in popivanje se je nadaljevalo do zgodnjega dne, ko so morali tudi oba čuvaja zakon upravit z vozom domov.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Plinske maske na ulici



United Press poroča iz Moskve, da so imeli prebivalci Moskve priliko opazovati svojevrsten poskus. Na prostorih za vozniške v električni železnici in v omnibusih je bilo videti ljudi, ki so bili podobni predpotopnim bitjem. Šele pri natančnejšem opazovanju se je dalo dognati, da so pro-

Strašna nesreča pri sankanju



Pri tekmovanju za nemško sankajsko prvenstvo na bobsleighu s štirimi sedeži se je prošlo nedeljo na sankalšču Schreiberhau dogodila strašna nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtv. Bobsleigh »Poltz« je pri kurvi S skočil s sankalšča ter zavozil v množico. Dotim so vozači dobili le neznatne poškodbe, sta bila dva gledalca tako težko ranjena, da sta še isti dan umrla. Več drugih oseb pa je bilo deloma lažje, deloma težko ranjenih. Naša slika dokazuje, s kako veliko hitrostjo so sanke zavozile v množico. Čeprav so sanke tik pred gledalci, ti še niso spoznali nevarnosti, ki jim preti, ter brezskrbno opazujejo drveči bobsleigh.

Razstava Svena Hedina v Stockholmu

Svetovni potnik Sven Hedin je v Stockholmu otvoril razstavo svojih zbir, ki se nanašajo na njegova potovanja po Kitajski in Mongoliji. Na razstavi so med drugim etnografski predmeti ljudstva Tebu, ki živi v severnovzhodni Kitajski. Sredstva za odkup teh predmetov je dal na razpolago ameriški šved, trgovec Vincent Bendix iz Chicaga.

Največjo pozornost vzbuja na razstavi prostoren šator Torgotov iz Mongolije. Prinesli so ga na švedsko z vso notranjo opremo. Sven Hedin pa je razstavil tudi obilico tempeljskih zastav in satenskih preprog ter mnogo dragocenih vzorin iz svile, ki predstavljajo prizore iz življenja svetnikov pri molitvi in v simbolih. Zelo privlačne so tudi obleke kitajskega cesarja Čienlunga, ki je ljubil veliko razkošje.

Razstava, ki prinaša poleg številnih posnetkov, risb in tlisov ter modelov lamističnih svetilšč tudi obleke in bogate etnografske zbirke, plesne lutke in maske demonov ob mongolski reki Etsingol, pomeni za evropsko raziskovanje Kitajske naravnost odkritje. Sven Hedin se mudi zdaj v Stockholmu, po zatvoritvi razstave pa se bo vrnil s svojim zdravnikom dr. Gösto Montellom v Peking, kjer ima njegova kitajska - mongolska odprava svoj glavni stan.

Slabo obrita dama

K blaginji na postaji v Orleansu je prišla elegantna oblečena mlada dama in zahtevala vozni listek do Pariza. Slučajno je bil postajenačelnik blizu in ta je v svojo grozo ugotovil, da je elegantna dama po obrazu zelo slabo — obrita. Pogled, s katerim jo je postajenačelnik premeril, je opazila dama, vedela je, za kaj gre in ne da bi rekla besedo, je pričela na vso moč bežati. Postajenačelnik pa je stekel na policijo s sporočilom, da se je hotel iz Orleansa pravkar odpeljati »množestveni morilec v ženski obleki«. Seveda je bila vsa policija takoj pokonci in tudi prebivalstvo je vneto sodelovalo pri zasledovanju tajstvenega zločinca.

Po dveh dneh so ga ujeli v okolici in ga pripeljali težko zvezanega v Orleans. Tu pa so dognali, da gre za čisto nedolžnega človeka, za mehanika Avgusta Hervéja, ki ni mogel že dolgo časa najti nobenega dela in je zato poskusil, da si pribori zaslužek v ženski obleki kot sobarica ali kaj podobnega. Do usodnega dne ga ni bil v ženski obleki nihče spoznal za moškega, a takrat se je bil slučajno pozabil obriti, kar ga je takoj izdalo.

Brazilijska kupuje vojna letala

Brazilska vlada je naročila na Angleškem 15 šolskih letal za svoje vojno zračno bodovje. Ta letala bodo opremljena z vsemi napravami, ki jih potrebujejo moderna vojna letala: instrumente za »lepo letanje«, priprave za odmetavanje bomb, električne fotografske aparate itd. Pevna brzina teh letal bo 160 km na uro.

Junak bytomske katastrofe



Rudar Slama (X) v bytomski rudarski bolnici

ANEKDOTA

Balzac je živel, kakor znano, od samih dolgov in upniki so ga neprestano nadlegovali. Posebno neki krojač. Ta se je nekoga dne obrnil do Balzaca in mu dejal s prosičnim glasom:

»Mojster, povejte mi vsaj to, kdaj bom svoj denar prično dobil, da bom mogel mirno spati.«

»Dragi prijatelj,« je odgovoril Balzac, »vi ste eden izmed redkih ljudi, s katerimi sem rad odkritosčen; a verujte mi, da je boljše, če vam ne povem...«

Vsak dan ena



Lastnik ladjedelnice krsti otroka

„Delo“ izumiteljev

Slučaj, dolčas in pohlepnost pri rojstvu izumov

Okoliščine, ki vzbujajo izumiteljske ideje, so tako različne kakor fantazija, znanje, temperament, vztrajnost in — sreča onih, ki izumevajo.

Stoletja se je človeštvo jezilo s peresom, peresnikom in črnilnikom, neprestano je izpopolnjevalo posamezne dele — dokler ni bistra glava prišla na misel, da bi jih združila v eno. To je bilo rojstvo polninskega peresnika — in človeštvo je reklo: »Kako preprosto!«

Še danes bi morda ne poznali gramofona, da ni njegovemu izumitelju, nedavno umrlemu Edisonu, prišel slučaj na pomoč. Opazil je, da učinkuje človeški glas na membrano s precejšnjo silo in da bi to pozoril, je membrano opremil s konico, ki je segala v nazobčano kolesce in s tem spravila v gibanje muzični izum.

Na to igrarico je Edison skoraj že pozabil, ker so ga takrat bolj zanimali problemi hitrega brzojava. Pr tem so se Morrisjevi znaki oddajne postaje na sprejemni postaji z elektromagnetni vtiskavali v spiralo na okroglo papirno ploščo in se oddajali potem veliko hitreje naprej. Nekega dne, ko je baš preizkušal ali je stanol primernejši nego papir za vtiskavanje znakov, je slišal da je nekdo v sosednji sobi govoril v membrano omenjene igrarice, da bi jo spravil v gibanje. Edisonu se je zablislilo v možganih. Kar je pri hitrem brzojavu mogoče z elektromagnetno namreč izdelovanje vtiskov na ploščo,

bi se dalo napraviti tudi z membrano in glasom. Nekoliko dni pozneje je že prvi valjni gramofon še precej razumljivo ponavljal stavek »Marička ima majhno jag-njec«, ki ga je bil spregovoril izumitelj.

Prve parne lokomotive niso tekle same od sebe, temveč so morale odpirati ozidoma zapirati na njihovih cilindrih dve pipi, čim je bat dospel do zgornjega ali spodnjega konca. To delo so zaradi njegove preprostosti opravljali večinoma otroci. Mali Humphry Potter se je pri njem grozovito dolgočasil, kar ni nič čudnega, in je premišljeval, kako bi se mu izognil. Opazil je, da je dvoramni vzvod nad strojem vedno v določenem položaju, ko bi moral odpirati in zapirati ventiline pipe. Mala glava jo je takoj uganila: Zvezala je vrv z enim koncem na ventilno ročko, z drugim koncem na določeno mesto vzvoda — ventili so se sami odpirali in zapirali. Izumil je bil veliko stvar, ki je ostala v principu do danes ista, dasti se je oblika spremenila. Kaj se je zgodilo pozneje z njim, nam ne poroča nobena zgodovina. Bržkone je samo — delo izgubil.

King J. Gillette je hotel s kakršnim koli izumom postati bogat. Izum naj bi bil važen za vsakdanjo potrebo in toliko minljiv, da bi si ga moral človek vedno znova nabavljati. Po dolgem premišljevanju je Gillette izumil nekaj, kar je popolnoma ustrezalo tem pogojem: svetovno znano rezilo za brivske aparate. Celih devet let pa je trajalo, preden je s svojim izumom prodrl. Pozneje so se brivski aparati še veliko izpopolnili — a mož je le dosegel svoje: postal je bogat mož.

metne ustanove opremlje svoje osebe s plinskimi maskami, da se navadijo usluž-benci na njih uporabo. Poskus je vodil od-delek za obrambo države. Prireditelji po-skusa so hoteli ugotoviti, če se v primeru plinskega napada more nadaljevati in vzdržati policijski promet v normalnem ob-segu. Poizkus je trajal dve uri in se je do-bro obnesel.

Drobne zanimivosti

Avtomobilska cesta iz Pariza v Amsterdam

Že dalj časa se vrše med francosko, belgijsko in holandsko vlado pogajanja zaradi gradnje mednarodne avtomobilske ceste iz Pariza v Amsterdam. Cesta bo zgrajena tehnično kar najpopolneje ter bo opremljena tudi s pomožnimi postajami in telefonskimi napravami.

Velika srednjeameriška republika

V mestu Guatemala se bo pred kratkim zbrali zastopniki republike Guatemale, Nikaragve, Hondurasa, Kostarike in San Salvadora. Pogajali so se zaradi ustanovitve srednjeameriške ljudovlade, ki naj bi bila enotna po rasi, zgodovini in verstvi.

Španski princ se ne sme ženiti

Asturjski princ, najstarejši sin bivšega španskega kralja Alfonza XIII., je prošil starše za dovoljenje, da bi se oženil s princeso Kyro Cirilovno drugo hčerjo velikega kneza Cirila Vladimiroviča, znanega pretendenta na ruski carski prestol. Oče pa ni mogel ustreči njegovi prošnji iz religioznih ozirov in zaradi prinčeve bolezni. Najstarejši Alfonzov sin boluje namreč na hemofiliji.

Druga polovica januarja bo hladnejša. Meteorologi napovedujejo, da bo druga polovica januarja v nasprotju s prvo polovico meseca hladna in mrzla. Temperatura bo padla. Prijatelji zimskega športa in zabave, ki so zaradi južnega vremena že obupavali, se torej lahko potolažijo, ker se jim četajo lepši dnevi!

Novo ležišče diamantov v Afriki

Iz Dar es Salaama v Tanganjiki poroča angleški komisar za rudokope, da so odkrili novo diamantno polje, ki je po sodbi strokovnjakov največje ležišče diamantov v Afriki.

Kriminal na švedskem

V švedskih zaporih imajo samo 2000 zločincev, torej je ta dežela v pogledu kriminalnih slučajev zadnja na svetu. Švedska ima 6 milijonov prebivalcev. Mnogo kazni in jetnišnic so morali zaradi »pomankanja gostov sploh zapreti.«

Suzana Lengleen se hoče ločiti

Iz Rige poročajo, da se mudi tam slovitna teniška igralka Suzana Lengleen, ki se je pripeljala v Rigo zaradi ločitve svojega zakona. Teniška zvezdnica je živila dve leti v zakonu z nekim Američanom. Zdaj se ga je naveličala. Riga je, kakor znano, raj za vse, ki ne morejo doseči ločitve drugje na evropskem kontinentu.

Usoda ljudskih šol v Kanadi

Kanadska vlada je zaradi finančnih težav sklenila zapreti šole v provinci Saskatchewan. Zaradi te namere je več učiteljev izjavilo, da so pripravljeni brezplačno poučevati otroke in da se zadovoljijo samo z nagrado v obliki stanovanja in hrane.

J. O. Curwood

Na meji sveta

Samo Alan, ki ji je sedel nasproti, je skutil resnico. Krčevito si je prizadevala, da bi bila videti mirna, čeprav je bila silno nervozna. Ko se je vzdignila s sedeža, je tudi on odrinil svoj stol. Obenem je videl, kako je Rossland vstal in se dokaj naglo približal nasprotni strani dvorane. Dekle je prvo stopilo skozi vrata, kakih deseterakov za njo Rossland in nazadnje Alan — s Tuckermom malene vstric. To je bilo v nekem pogledu kar labavno, a mimo smešnosti je bilo v tem položaju nekaj takega, da je Alan srdito stisnil ustnice.

Ob vzhodu stopnic, razkošno obloženih s preprogami, ki so vodile iz obednice na glavno palubo, je gospodična Standisheva mahoma obstala, se obrnila in zagledala pred seboj Rosslanda. Samo za trenutek so se njene oči uprle vanj. Nato je pogledala mi o njega in se naglo približala Alanu. Lica so ji žarela, a njen glas ni bil razburjen, ko je izpregovorila. Bil je jasen in trden, in Rossland ga je gotovo razločno slišal.

»Slišala sem, da se bližamo Skagwayu, gospod Holt,« je dejala. »Ali bi me hoteli spremiti na palubo in mi kaj povedati o tam kraju?«

Grahamov opravnik je obstal ob vhodu na stopnice in si počasi prižgal cigareto. Alanu je zmanjkalo besed, ko se je spomnil p-nizanja, ki ga je bil doživel pred nekaj urami pri Jumeauju, ko mu je dal ta človek odkrito razumeti, da je vsiljivec, ki se nepoklican vtika v tuje reči. Še preden se mu je jezik razvezal, se je Mary Standisheva zaupljivo obesila na njegov komolec. Rdečica njenega

obrazu, ki se je dvigal k njemu, je postala še temnejša. Bila je presenetljivo lepa in njeno ravnanje tako omamno nepričakovano obenem je bila pa mrzla kakor led; samo lica so ji rahlo žarela. Rossland je kar zastrel in pozabil ponesti cigareto k ustom. Alan se je spričo velikih nevarnosti vselej nehoti smehljati in tudi zdaj se je nasmehnil, ne da bi kaj rekel. Dekle se je tihotaj zasmejala. Rahlo ga je potegnila za komolec in videl je samega sebe, kako se je mimo Rosslanda, začudeno, a vendar pokorno. Njene oči so se upirale v Alana in prijetna zona ga je oblivala.

Ko sta stala na zgornjem koncu širokih stopnic, je zašepetala, tako tesno ob njem, da so se njene ustnice skoraj dotikale njegovega ramena: »Krasno ste se vedli! Hvala vam, gospod Holt.«

Njene besede, ob katerih je prijem njenih prstov na njegovem komolcu odnehal, so bile zanj kakor mrzel curek. Rossland ju ni mogel več videti, razen če je bil šel za njima. Dekle je bilo zagralo svoj vlogi, on pa svojo; že drugič se ji je bil dal kakor norec zlorabiti v njene namene. A misel na to ga ni navdajala z jezo. Vsa reč je bila prav za prav smešna, če je pomislil na svoj donkihotsko ravnanje. Mary Standisheva je slišala njegov pritažen smeh, ko sta stopila na palubo.

Njena roka na njegovem komolcu se je napolila. »Ni prav, da se smeje,« je očitaloče dejala. »Žalostno je, če vas nadleguje takle človek.«

Vedel je, da je to vtrudna laž, s katero se je hotela ogniti vprašanja, ki bi ji ga morda zadal. Kaj bi se neki zgodilo, če bi jo spravil v zadrego s tem, da bi ji povedal, da jo je videl opolnoči samo z Rosslandom? Napeto ji je pogledal v obraz; nobena mišica na njem ni trenila. Celo smehljala se mu je. Njene oči, tako je pomislil sam pri sebi, so bile najmilejše in najlažnjeje, ki jih je bil kdaj

videl. Čuvstva, kakršnih ni bil vajen, so ga obhajala. Nekako ponosen je bil nanjo — vsekako je sklenil, da ji ne poreče ničesar za stran Rosslanda. Še vedno je bil prepričan o tem, da mu niso stvari, ki ne zadevajo njegovih lastnih poslov, prav nič mar. Mary Standisheva je očividno mislila, da je popolnoma slep; te zmote ji ni hotel razdreti. Gotovo je bilo tako najbolje.

Sijaj njenih oči je postal še rahlejši, ko sta se približala sprednjemu koncu ladje. Zdelo se mu je, da je slišal pritažen vzkiik, ko je zagledala rajsko čudo Taiyske tesnine. Naravnost izpred njuju se je vlekla nalič vijoličastemu traku ozka vodna pot, ki je vodila v Skagway. Na obeh straneh so se dvigale visoke gore, pokrite z zelenimi gozdi, vse tja gor do snežnih grebenov, ki so se nalič belim odejam leskotali pod oblaki. Sneg se je tajal. Počasno butanje ladjskih strojev je preglasila prijetna godba neštetihi slapov. Z gore, ki je bila videti, kakor da bi visela nad njunima glavama, je liha iz višine tisoč čevljev reka naravnost v morje, bučala, se kad'a in zvijala na solncu kakor mlado živo bitje, ki se igra. In nato se je zgodil čudež, ki je osupil celo Alana. Bilo je, kakor da se je ladja ustavila, gora pa počasi obrnila, kakor da bi nevidna moč odpirala skrivnostna vrata. Zelena predgorja z belo se leskečočimi kočami so kakor v sanjah plavala mimo in končno se je pokazal Skagway iz svojega skrivališča, ta romantični kralj, ta spomenik mnogih junakov in velikih dejanj. Alan se je obrnil, da bi nekaj rekel, a to, kar je zagledal na dekletovem obrazu, mu je zaprlo besede. Njena usta so bila nalahno odprta, njene oči so strmele, kakor da je zagledala nekaj nepričakovanega, nekaj, kar jo je zmedlo in celo presrašilo.

In nato je zašepetala napeto, kakor da bi govorila sama s seboj, ne z Alanom Holtom: »Že prej sem videla ta kraj. Bilo je pred davnim časom. Morda par sto, morda pred tisoč leti. A nekoč sem 'la že tu. Živela sem pod onole goro, s katere dere slap proti morju —

Sport

ZSK Hermes : SK Celje

Nogometna tekma omenjenih klubov v prid pomožne akcije za ljubljanske mestne rezeve se bo vršila v nedeljo 17. t. m. ob 14.15 na igrišču SK Hermesa, in sicer ob vsakem vremenu.

Ta hvaljevredna akcija je prva, ki se priredi od strani sportnega kluba in katero prav z veseljem pozdravljamo.

Ljubljanci, izkažite temu sportnemu klubu in šiskarjem svojo simpatijo in podprite z vsemi močmi in sredstvi to prekoristno akcijo in se udeležite tekme.

Tekma obeta biti zelo zanimiva, ker se nahaja SK Celje v zelo dobri formi glasom raznih rezultatov kakor n. pr. zadnja tekma s Primorjem v Celju, ker je Celje proti renomiranemu ligaskemu klubu odneslo nad vse časten uspeh.

V slučaju lepene vremena se vrši ob 13. še trening tekma med SK Slovan rez. : Hermes rez.

Turistovski klub »Skalac« v Ljubljani bo priredil 17. t. m. na terenu Koprivnik-Gorju »lov« na lisice. Skupni odhod bo v soboto z večernim vlakom do postaje Nomnja. Člani z novo overovljeno planinsko legitimacijo imajo pravico na polovične vožnje, morajo pa biti vpisani v uverjenice, kar se izvrši pol ure pred odhodom vlaka na kolodvoru. S postaje Nomnja peš na Koprivnik je poldrugo uro hoda. Prenočuje se na skupnem ležišču v šoli (slama, zakurjena soba). Za dame udeležnice bo na razpolago okrog 10 postelj. Odeje je prinesli s seboj. Hraeno poneso vsakdo s seboj, vendar na budo na razpolago juha, čaj in mleko. Član, ki je 13 in 14. t. m. osebno posetil Koprivnik zaradi ureditve prenočišč, podaja naslednje vremensko poročilo: Jasnó, brez oblaka, 30 cm snega, smuka dobra. Vremenske situacije torej nikakor ni primerjati z Ljubljano. Start bo ob 8. jutraj za »lisice« in ob 9. za »slovce«. Lov se zaključi ob 11. dopoldne. Popoldne bo sestop, zvezan s turo preko Mrzlega studenca na Gorje. Vsa pojasnila glede lova, terenskih mej itd. se objavijo na startu, kjer se razdele tudi terenske skice.

Enodnevni skalalni tečaj na skalci v Kranjski gori bo jutri in je obvezen za vse skakače Smučarskega kluba Ljubljana. — Vodi g. Šramel.

Smučarski klub Ljubljana javlja vsem naščakom, da so članske izkaznice na razpolgo pri g. Kumerju v sportni trgovini Gora, na Dunajski cesti. Člansrine ne plačujejo.

SK Bratstvo na Jesenicah javlja, da je medklubna smučka tekma, določena za 17. t. m. zaradi neugodnih snežnih razmer preložena na poznejši čas. — Seja uprave G. Z. S. P. bo v torek zvečer v Copovi kavarni na Jesenicah. Udeležba članov uprave strogo obvezna. Za namestnika načelnika G. Z. S. P. je bil na zadnji seji izvoljen tov. Boris Segar.

Smučski klub Bohinj bo izvedel klubski dan v nedeljo z istim sporedom kakor je bil določen za prošlo nedeljo.

Mariborski smučarski klub. Klubna tekma skupno s SK Zeleničarjem bo 17. t. m. pri Ruski koči. Za klubske prvake in njim padeče sta prireditelja poklonila darila, tako skupno za tekmovalce drugih klubov, nastopijo pri tej tekmi. Razen tega so poklonili trvdka Josip Grom z Vrhnik za tekmovalko prvostopne smuč, kolodvorski restavrat g. Majdič cvetlično vazo, za tekmovalce pa praktična darila trvdke Vilko Forstnerič, Zunkovci in Leo Baloh Podnirani klub izraža neisrčno zahvalo vsem darovalcem. Darila bodo razstavljena v izložbi Stojčeve urne. Odhod udeležencev k Ruski koči bo z vlaki v petek zvečer, v soboto popoldne in zvečer. Skupen povratek v nedeljo ob 18.26 naka bo v kolodvorski restavraciji objava rezultatov in razdelitev daril.

Klubske tekme na Pohorju priredijo 17. t. m. Zimskosportni odsek SPD Maribor, ISSK Maribor in SK Maribor v Mariboru. Start ob pol 9. pri Mariborški koči, cili istotam Prijave se sprejemajo do sobote dopoldne v sportnih trgovinah Roglič na Gralskem trgu in Divjak na Glavnem trgu. Snežne razmere so na Pohorju zelo ugodne ter vlada zato v Mariboru veliko zanimanja za nedeljsko tekmo.

Vremensko poročilo: Kranjska gora: barometer 769.5 mm, temperatura —6 stopinj Celzija, vreme jasno, veter severovzhodni, 30 cm snež, najlideničja smuka, izledeži za nedeljo odlični. — Dovič-Moistner: temperatura —6 C, vreme jasno, snež srez na poldne 35 cm, smuka prav dobra, veter sever, skakalnice uporabna. Trenira se vsak dan. Izledeži za nedeljo v Alpe kot v Karavanke prav dobri. — Kamnik-Menina: planina: 50 cm snega, jasno, smuka ugodna. — Valiča planina: snega 50 mm, smuka prav dobra. — Kamnik: skakalnice v nedeljo pripravljene za trenine. — S. Križ: Maribor: planina: 50 cm snega, jasno, snež. — Ročica: črni vrh: 50 cm snega. — Bohinjska Bistrica: —1. 15 cm snega na boblasi srez smuka dobra, mogla. — Koča v Planici:

PREJE
24.0

SEDAJ
192.-

TIVAR
DOMAČI IZDELEK

VSE OBLEKE
V NAŠIH PRODAJALNAH
DO 6. FEBRUARJA
ZA 20%
CENEJE!

Zastopnika

za damske slavnike išče jugoslovenska tovarna proti fiksnim plačil in privzili za takojšnji nastop.

Poznanje jugosl. odjemalcev in ponudbe zaželjene pod »Stručan« na Jugosl. Rudolf Mosse, d. d. Zagreb, Jelačićev trg 5. 1878

—5, 90 cm snega, suh snež, vreme jasno, smuka idealna. — Smučarski dom Ilirije: —3, jasno, snega 40 cm, srez, smuka idealna.

Lahko atletske prireditve v Mariboru leta 1932. 20. marca: cross-country za prvenstvo Maribora (SK Zeleničar), 24. aprila: medklubski miting in sodniški izpiti (SSK Maraton), 30. aprila in 1. maja: desetboj (SK Zeleničar), 7. in 8. maja: srednjošolsko prvenstvo Maribora (SSK Maraton), 22. maja: medklubski miting (SK Rapid), 29. maja: cestni tek moštvo (ISSK Maribor), 12. junija: Shell-pokal (medklubski odbor), 3. julija: štafetni miting (SK Rapid), 13. in 14. avgusta: moštveno prvenstvo (medklubski odbor), 11. septembra: višboj (SK Rapid), 25. septembra: mednarodni miting (SK Zeleničar), 2. oktobra: dvomatch (SK Rapid) in 1. decembra: tek »Osvobojenec« (ISSK Maribor).

Na internacionalnem table-tenis prvenstvu začetek januarja t. l. v Celovcu je zmagal Denes Arthur (SK Ilirija, Ljubljana). Drugi je bil Rascher (KAC Celovec), 3. Knobloch (AC Grac), 4. Pitterka (KAC Celovec). Damska prvakinja je postala g. Engler Wilma, druga je bila Schöber, 3. Strasser, 4. Geiger (vse KAC Celovec). — Utešno prvenstvo je dobil Steiner (KAC). Sodelovalo je preko 40 tekmovalcev. Turnir se je vršil na cup best of five sistemu in je trajal tri dni.

Table-tenis sekcija SK Ilirije ima danes v paviljonu G na velesajmu prvi redni skupni trening. Vsi in točno ker bo članom objavljen tudi turnus nadaljnjih treningov. Članstvo naj privede tudi vse nove člane zaradi dodelitve v skupine.

SK Ilirija (lahkoatletska sekcija). Drvci ob 20. bo v kavarni »Evropie« seja načelstva.

Kolesarska sekcija ASK Primorje, vabi vse člane na današnji sestanek ob 20.30 v tain'tvu hotel »Miklič«. Vsi in točno.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Drvci ob 20. strogo obvezen sestanek vseh igralcev pri Zvezdi. Za nedeljsko tekmo se vabi Primor I. Rezerva igra trening pred tekmo z rezervno Slovana.

TSK Slovan. Danes ob 20. v lovski sobi pri »Sokolu« članski sestanek rezervnega

moštva. Vabim tudi g. Dolfa. Udeležite se vsi, ker bomo določili postavo za nedeljsko tekmo.

Radio

Izviček iz programov

Sobota, 16. januarja.

LJUBLJANA 12.15: Plošča. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Napoved časa in plošče. — 17.30: Salonski kvintet. — 18: Zanimberški uskoki. — 18.30: Pedagoška ura. — 19: Angleščina. — 19.30: Trgovska reklama. — 20: Koncert godbe »Sloga«. — 21: Koncert na citre. — 21.30: Salonski kvintet. — Vmes napoved časa in poročila.

Nedelja, 17. januarja.

LJUBLJANA 8: Perutinarstvo. — 9: Esperanto in tujski promet. — 9.30: Prenočerkvene glasbe. — 10: Versko predavanje. — 10.30: Freiburg in Schwarzwald. — 11: Salonski kvintet. — 12: Čas poročila in plošče. — 15: Rezultati poskusa dr. Vebra. — 15.15: Dekliška ura. — 15.45: Pevski kvintet. — 16.30: Salonski kvintet. — 20: Koncert delavskega pevskega zbora »Can-kar«. — 20.45: Flauta-solo. — 21.30: Salonski kvintet. — 22: Napoved časa in poročila.

BEOGRAD 12.30: Opoldanski koncert. — 16: Popoldanska glasba. — 19: Narodne melodije. — 20: Pevski koncert. — 21: Arje in dueti. — 21.50: Komorna glasba. — 22: Poročila. — 22.20: Lahka glasba. — ZAGREB 11.30: Koncert na ploščah. — 17: Plesna glasba. — 20.30: Slovenska orkestralna glasba. — 22.10: Lahka glasba. — PRAGA 18: Pevski koncert. — 19: Godba na pihala. — 20: Koncert kvarteta. — 20.25: Operni večer. — 22.30: Lahka glasba. — BRNO 18: Pesmi. — 19: Ves program iz Prage. — VARŠAVA 17.45: Popoldanski koncert. — 20.15: Orkestralni in pevski koncert. — 21.55: Violina. — 23: Plesna glasba. — DUNAJ 9.45: Haydnova maša v D-molu. — 11: Simfoničen koncert. — 13.05: Mandoline. — 15.30: Lahka glasba. — 17.45: Komorna glasba. — 18.55: Jazz. — 19.55: Literaren večer. — 22: Barska glasba. — BERLIN 20: Orkestralni koncert. — 22.30: Plesna glasba. — KÖNIGSBERG 16: Operni orkester. — 19: Klavirske skladbe. — 20.15: Operni večer. — 22.30: Preno iz Berlina. — MOHLACKER 20: Orkester. — 21: Sluhotgra. — 22.50: Plesna glasba. — BUDIMPEŠTA 19.15: Dramski večer. — 21.15: Klavirski koncert. — 22: Ciganska godba. — 23: Godba za ples. — RIM 17: Popoldanski koncert. — 21: Mešan glasbeni program. — 23: Plesna glasba.

Edina slovenska tedenska revija
»Življenje in svet«. — Posamezna
štovilka 2. — Din.

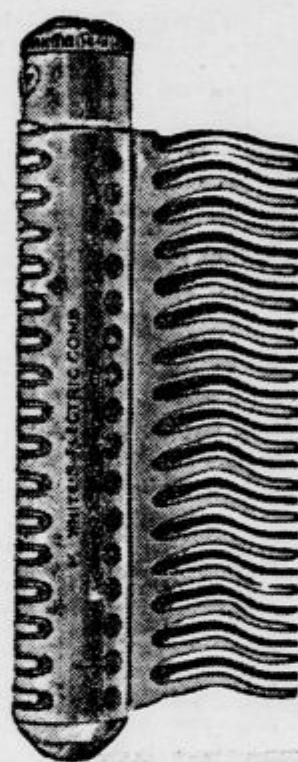
RESITEV VAŠIH LAS.

Žepni model »Handbag«

Din 100.—

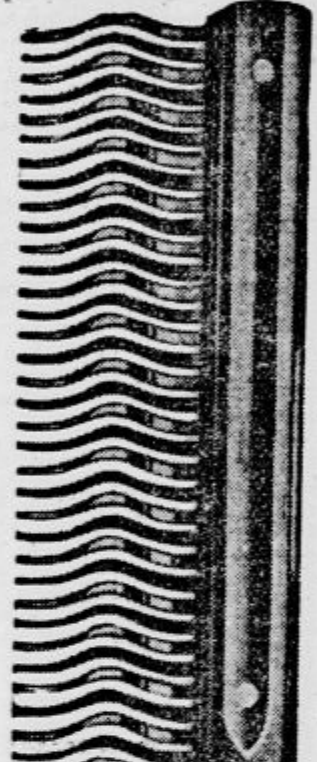
Veliki model »Standard«

Din 200.—



Vporablajte redno

zjutraj in zvečer električni glavnik »White« in v enem tednu bodo vaši lasje popolnoma spremenjeni. Mila električna struja, ki prihaja iz pod lasišča, regenerira korenine in učini, da porastejo novi lasje. Vaši lasje bodo kmalu zopet bleščeči, mehki in valoviti in to kot učinek elektricitete, brez nevarnosti in brez električnih drgetov.



Imate li prhljaj?

Prhljaj povzroči večino bolezni lasišča izgine v nekoliko dneh in se nič več ne vrne, ako redno vporablja električni glavnik »White«.

Ali vam postajajo lasje sivi?

Sivi lasje dobe zopet svojo prvotno prirodno barvo.

Ali vam izpadajo lasje?

Na redkih in golih mestih, ako imate še korenine in ako zares redno vporablja električni glavnik »White«, vam bodo korenine ponovno oživele in vaši lasje na novo porastli.

1,250.000 električnih glavnikov »White«

se že nahaja v uporabi po vsem svetu in dospelo je že na tisoče oduševljenih zahvalnic.

JAMSTVO!

Ne stane vas nič, samo da glavnik doma preizkusite. Ako niste v teku osmih dni popolnoma zadovoljni s glavnikom, nam ga lahko vrnete in mi vam izplačamo popolen znesek.

Ali vam moremo staviti ugodnejšo ponudbo? Ako električnega glavnika »White« ne morete dobiti pri svojem stalnem dobavitelju, tedaj izvolite izrezati priloženi kupon in ga nam poslati z odgovarjajočim zneskom in Din 15 za poštino. Mi vam bomo po prejemu denarja takoj odposlali zahtevani model.

Z glavnikom dobavljena baterija traja več mesecev. Rezervna baterija za eden in drug model stane 15 Din.

Električni glavnik »White« prodajajo drogerije, parfumerije, lekarnice in frizerski saloni.

Pozitiven dokaz!

Gospodična D. Š. iz Siska nam piše: »Izvolite mi poslati dve bateriji za žepni glavnik »Handbag« katerega sem pri vas kupila. Čutim, da mi glavnik »White« deluje, ter ga hočem vsakomur toplo priporočiti.«

NAROČILNICA:

Gospodu Hinko Mayer i drug, parfum. oddelek, generalnima zastopnikoma za električni glavnik »WHITE« Zagreb, Praška ulica 6.

Pošljite mi po povozetju z baterijo in natančnim navodilom za uporabo komadov električnega glavnika »White« model »Standard« po Din 200.—

.... komadov električnega glavnika »White« model »Handbag« po Din 100.— (Nepotrebno prečrtati.)

Naročam ta glavnik pod pogojem, da mi boste, ako bi me tekom sedmih dni glavnik popolnoma ne zadovoljil potem ko vam vrnem glavnik, moj denar popolnoma povrnil.

Ime
Naslov

ELEKTRIČNI GLAVNIK »WHITE«

Oglasi v »JUTRU« imajo siguren uspeh!

